

Iktatószám: PM/3305-35/2019

JELENTÉS

A NEMZETGAZDASÁG 2018. ÉVI MUNKAVÉDELMI HELYZETÉRŐL

Összeállította: Pénzügyminisztérium
Munkavédelmi Főosztály

Melléklet:
Minisztériumok és önálló szervezetek beszámolóinak összefoglalója

Budapest, 2019. „ *október 17.* ”

Jóváhagyom:

Varga Mihály
Varga Mihály
gazdaságpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes,
pénzügyminiszter

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. A munkabalesetek alakulása	4
2.1. A MUNKABALESETEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA.....	4
<i>A munkabalesetek megyék szerinti alakulása .....</i>	5
<i>A munkabalesetek nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása .....</i>	6
2.1.1. <i>A foglalkoztatottakra vonatkozó munkabaleseti gyakorisági mutatók.....</i>	6
2.1.2. <i>A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása .....</i>	7
2.1.3. <i>A munkabaleseti ráták nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása .....</i>	8
2.2. A MUNKABALESETEK MUNKÁLTATÓI KIVIZSGÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS TAPASZTALATOK.....	9
3. A foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek kivizsgálása és alakulása	9
3.1. A MUNKAVÉDELMI HATÓSÁGHOZ BEJELENTETT FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉS GYANÚK ÉS FOKOZOTT EXPOZÍCIÓS ESETEK	9
3.2. AZ ELFOGADOTT ÉS NYILVÁNTARTÁSBA VETT FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, ÉS FOKOZOTT EXPOZÍCIÓS ESETEK	10
4. A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok és szakellátó helyek éves tevékenysége	17
5. A Munkavédelmi Főosztály és a munkavédelmi hatóságok tevékenysége	20
5.1. JOGSZABÁLY-ELŐKÉSZÍTÉSI TEVÉKENYSÉG.....	20
5.1.1. <i>Törvényi szintű szabályozás.....</i>	20
5.1.2. <i>Rendeleti szintű szabályozás.....</i>	21
5.2. EGYÉB SZABÁLYOZÁS, IRÁNYMUTATÁS.....	21
5.3. A MUNKAVÉDELEM NEMZETI POLITIKÁJA	22
5.3.1. <i>A vállalkozások versenyképességének fejlesztése .....</i>	22
5.3.2. <i>A munkavállalók munkavégző képességének megőrzése .....</i>	25
5.3.3. <i>Munkavédelmi képzés, oktatás.....</i>	25
5.3.4. <i>Tájékoztatás, kommunikáció.....</i>	26
5.3.5. <i>Munkavédelmi tárgyú kutatás, fejlesztés.....</i>	27
5.4. A MUNKAVÉDELMI HATÓSÁGOK HATÓSÁGI TEVÉKENYSÉGE.....	30
5.4.1. <i>A munkavédelmi hatósági ellenőrzések és intézkedések számának alakulása.....</i>	31
5.4.2. <i>Célvizsgálatok, társhatósági ellenőrzések .....</i>	32
5.4.3. <i>A közérdekű és panaszbejelentések kivizsgálása .....</i>	33
5.4.4. <i>Utóellenőrzések.....</i>	34
5.4.5. <i>Előre bejelentett ellenőrzések tapasztalatai.....</i>	34
5.4.6. <i>Az ellenőrzések egyéb tapasztalatai.....</i>	35
6. Az ellenőrzések fő ágazati tapasztalatai	37
6.1. ÉPÍTŐIPAR	37
6.2. MEZŐGAZDASÁG, ERDŐGAZDÁLKODÁS	40
6.3. FELDOLGOZÓIPAR.....	42
6.4. GÉPIPAR	48
6.5. SZOLGÁLTATÓIPAR.....	49
6.6. EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS.....	55
6.7. OKTATÁS	55
7. Az egyéni védőeszköz ellátás és használat	56
8. A Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály által végzett munkavédelmi kutatás és tudományos munka	57
9. A Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat működése	57

10. Munkavédelem és Biztonságtechnika szaklap	58
11. Nemzetközi kapcsolatok	59
Minisztériumok és önálló szervezetek beszámolóinak összefoglalója	62
1. AGRÁRMINISZTERIUM.....	62
2. BELÜGYMINISZTERIUM.....	63
3. EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA.....	65
4. HONVÉDELMI MINISZTERIUM.....	65
5. MAGYAR BÁNYÁSZATI ÉS FÖLDTANI SZOLGÁLAT	66
6. NEMZETI EGÉSZSÉGBIZTOSÍTÁSI ALAPKEZELŐ.....	69
7. ORSZÁGGYÜLÉSI ÖRSÉG.....	70
8. AZ ORSZÁGOS MUNKAVÉDELMI BIZOTTSÁG MUNKAVÁLLALÓI OLDAL VÉLEMÉNYE A NEMZETGAZDASÁG 2018. ÉVI MUNKAVÉDELMI HELYZETÉRŐL	71
9. AZ ORSZÁGOS MUNKAVÉDELMI BIZOTTSÁG MUNKAADÓI OLDAL VÉLEMÉNYE A NEMZETGAZDASÁG 2018. ÉVI MUNKAVÉDELMI HELYZETÉRŐL	72

1. Bevezetés

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 14. § (1) bekezdés e) pontja és (4) bekezdése értelmében a munkavédelem irányításának keretében állami feladat a nemzetgazdaság munkavédelmi helyzetének évenkénti áttekintése és a megállapítások nyilvánosságra hozatala a tárgyévet követő év szeptember 30-áig. Az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendelet 6. § a) pontja szerint a miniszter látja el az Mvt. 14. §-ában meghatározott állami irányítási feladatokat.

A jelentés tartalmazza a 2018. évre vonatkozóan a gazdasági környezet és a munkafeltételek alakulását a Pénzügyminisztérium (a továbbiakban: PM) Munkavédelmi Főosztálya (a továbbiakban: Munkavédelmi Főosztály) és a megyei kormányhivatalok – munkavédelmi hatósági feladatokat ellátó – munkavédelmi ellenőrzési osztályainak (a továbbiakban: munkavédelmi hatóság) tapasztalatai alapján. Az egyes nemzetgazdasági ágazatokért felelős minisztériumok és önálló szervezetek részjelentéseit a jelentés melléklete tartalmazza.

2. A munkabalesetek alakulása

2.1. A munkabalesetek számának alakulása

A munkavédelmi helyzet értékelésének egyik legfontosabb mutatója a munkabalesetek számának alakulása.

A Munkavédelmi Főosztály által készített munkabaleseti nyilvántartás **alapja a munkáltatók tárgyévre vonatkozó 3 munkanapot meghaladó keresőképtelenséggel járó munkabalesetek munkabaleseti jegyzőkönyvön történő bejelentése.** A munkáltatók a munkabaleset helyszíne szerinti, területileg illetékes munkavédelmi hatósághoz küldik meg a munkabaleseti jegyzőkönyveket, amelyek feldolgozása alapján történik a munkabalesetek statisztikai elemzése¹.

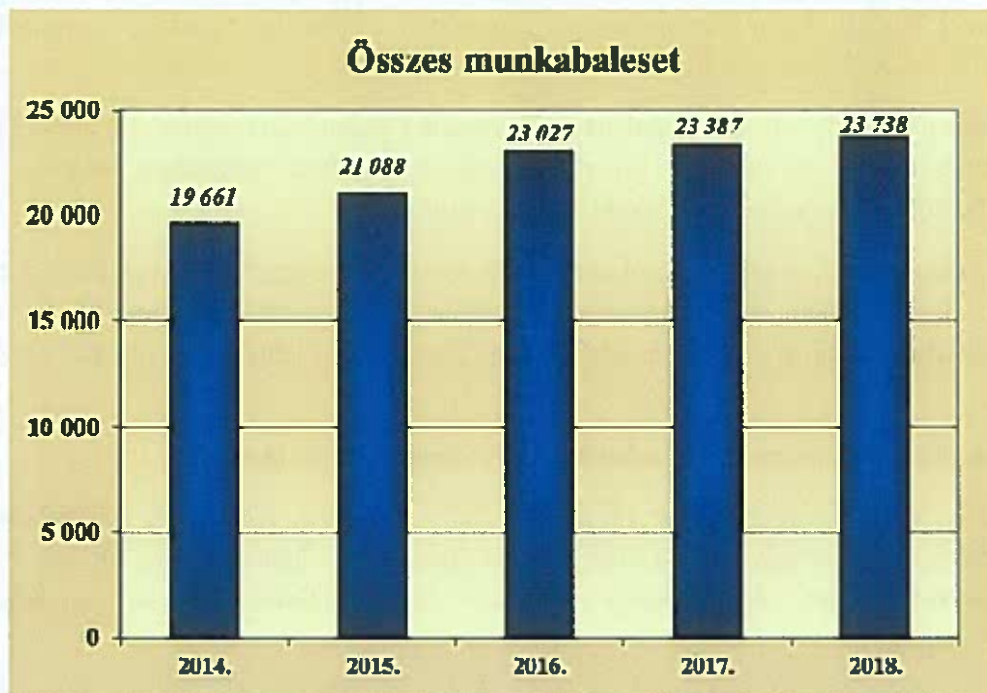
A beérkezett és feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek adatai alapján az összes munkabaleset számát az *1. sz. ábra* mutatja. 2016-tól a munkabalesetek bejelentési fegyelmében javulás tapasztalható a kivizsgálás munkabiztonsági szaktevékenységgé válása miatt.

1. számú ábra

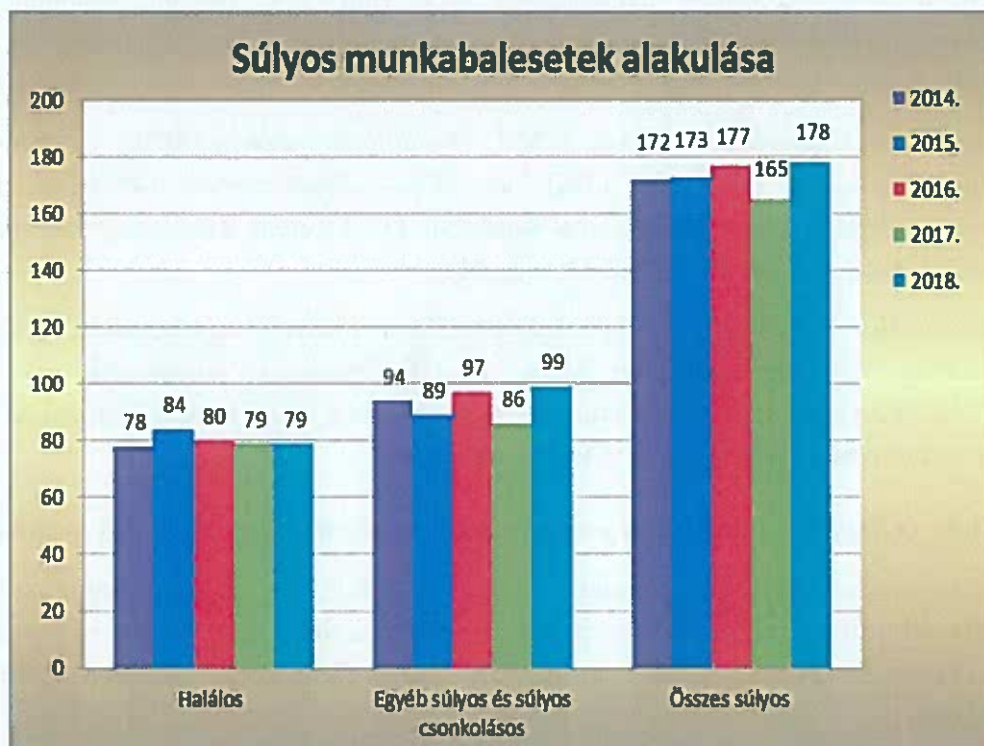
¹ Nem tartalmazza a Jelentés azokat a baleseteket, amelyek kivizsgálására a területi munkavédelmi hatóság hatásköre nem terjed ki, mert:

- vagy nem minősülnek munkabalesetnek: szabadidős (otthoni munkabalesetek), nem szervezett munkavégzés során bekövetkezett sportbalesetek, más nem foglalkoztató egyéni vállalkozó, „segítő családtag” munkavégzése közben bekövetkezett balesetek, a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben érő baleset, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt,
- vagy a baleset ugyan munkabalesetnek minősül, de a kivizsgálása nem tartozik a munkavédelmi hatóság hatáskörébe (Mvt. 86. § (1) d) és c) pontja alapján a bányászati tevékenységgel összefüggő, illetve a Magyar Honvédségnél, a rendvédelmi szerveknél, a nemzetbiztonsági szolgálatoknál, a katasztrófavédelem szerveinél, és az önkéntes tűzoltóságnál bekövetkezett munkabalesetek);
- jelentésre nem kötelezett, 1-3 kiesett munkanapot okozó, munkabaleset

A halálos munkabalesetek száma a 2016. évben 80-ra csökkent, illetve 2017-ben tovább csökkent 79-re, mely érték 2018-ban is megmaradt. A súlyos munkabaleset számának alakulását a 2. számú ábra mutatja.

2. számú ábra

A munkabalesetek megyék szerinti alakulása

Az elmúlt 5 évhez hasonlóan 2018. évben is a legtöbb munkabaleset Budapest Fővárosban (4212), Pest megyében (2570), Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (1424), Fejér megyében (1383) és Győr-Moson-Sopron megyében (1544) történt. A 2017. évhez képest Budapesten 6,1%-kal, Pest megyében 2,4%-kal, Fejér megyében 1%-kal nőtt, míg Borsod-Abaúj-Zemplén

megyében 2,7%-kal, Győr-Moson-Sopron megyében 13,9%-kal csökkent a munkabalesetek száma.

2018. évben a legtöbb súlyos munkabaleset Budapest Fővárosban (súlyos: 22, ebből halálos: 9), Bács-Kiskun megyében (súlyos: 17, ebből halálos: 7), Pest megyében (súlyos: 16, ebből halálos: 7), külföldön (súlyos: 11, ebből halálos: 8) történt.

A 2017. évhez képest a súlyos munkabalesetek száma 11 megyében növekedett, 6 megyében csökkent, 3 megyében változatlan maradt. Ezen belül a 2017. évhez képest a halálos munkabalesetek száma 8 megyében növekedett, 2 megyében változatlan maradt, 10 megyében csökkent.

A munkabalesetek nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása

2018-ban a "C" - *Feldolgozóipar* (9261), a "H" - *Szállítás, raktározás* (3186) és a "G" - *Kereskedelem, gépjárműjavítás* (2725) nemzetgazdasági ágazatokban történt a **legtöbb munkabaleset**. Ezen ágazatokban dolgozó munkavállalók száma a legmagasabb Magyarországon.

2018-ban a **súlyos munkabalesetek** az "F" - *Építőipar* (súlyos: 50, ebből halálos: 22), "C" - *Feldolgozóipar* (súlyos: 43, ebből halálos: 12), a "H" - *Szállítás, raktározás* (súlyos: 25, ebből halálos: 12) és az "A" - *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* (súlyos: 17, ebből halálos: 10) ágazataiban következtek be. A négy ágazatban a súlyos munkabalesetek száma a 2017. évhez képest az "F" - *Építőiparban* (44-ről 50-re), a "C" - *Feldolgozóiparban* (42-ről 43-ra) emelkedett, a "H" - *Szállítás, raktározásban* (25) változatlan maradt, azonban az "A" - *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* ágazatban (21-ről 17-re) csökkent. Az **elmúlt 5 évben is ezekben az ágazatokban történt a legtöbb súlyos és halálos munkabaleset**.

2018. évben a munkabalesetek 54%-a a "C" - *Feldolgozóiparban* (40%), a "Q" - *Humán-egészségügyi, szociális ellátásban* (7%), az "F" - *Építőiparban* (4%), és az "A" - *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* ágazatban (3%) történt, ezért ezeket az ágazatokat a munkavédelmi hatóság kiemelt ágazatként vizsgálja.

2018-ban a halálos kimenetelű munkabalesetek 62%-a a kiemelt ágazatokban történt ("F" - *Építőipar*: 28%, "C" - *Feldolgozóipar*: 15%, "A" - *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat*: 13%, "Q" - *Humán-egészségügyi, szociális ellátás*: 6%), de a nem kiemelt ágazatok közül a "H" - *Szállítás, raktározás* is jelentős arányt képviselt (15%).

2.1.1. A foglalkoztatottakra vonatkozó munkabaleseti gyakorisági mutatók

A munkabalesetek abszolút számai mellett indokolt a foglalkoztatottakra vetített **munkabaleseti mutatókat** (rátákat) is értékelni. A **viszonyítási alap az összes munkabaleset esetében 1000 fő munkavállaló, a halálos munkabalesetek esetében 100 000 fő munkavállaló.**

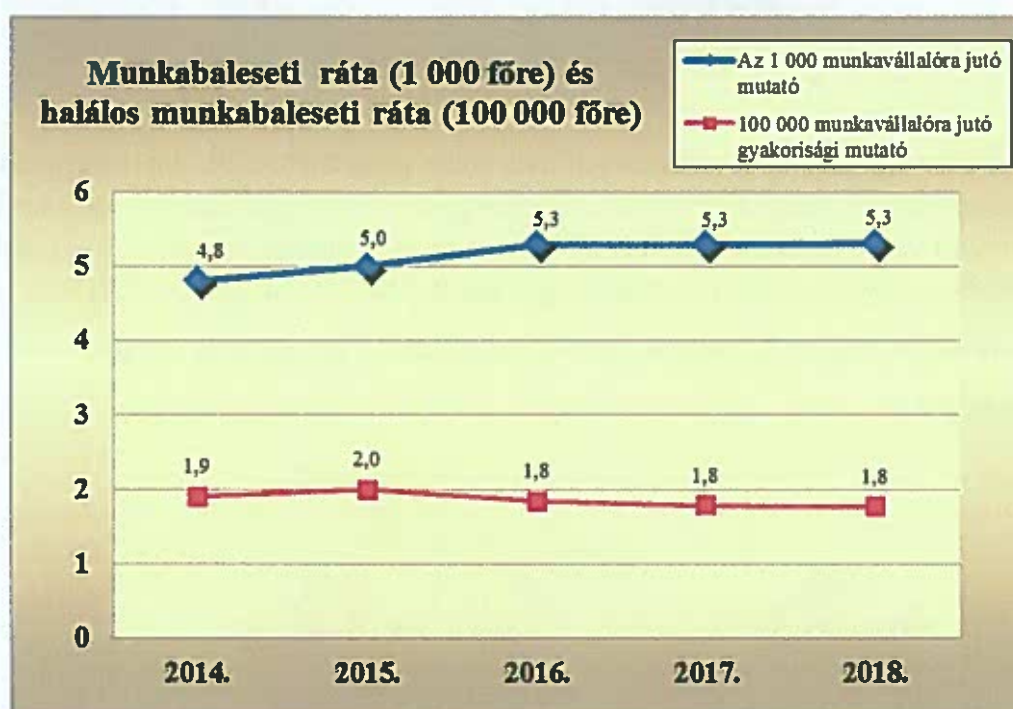
A munkabaleseti ráta **az elmúlt három évben a foglalkoztatottság folyamatos növekedése ellenére stagnált**. A **halálos munkabaleseti ráta** 2016. évben 1,8-ra csökkent és 2017-ben, illetve 2018-ban ez az érték nem változott.

(A 3. számú ábra adatai a munkabaleseti rátákat, míg a 4. számú ábra az országos munkabaleseti ráták tendenciáját mutatja.)

3. számú ábra

Év	Összes munkabaleset	Az 1 000 munkavállalóra jutó mutató	Halálos kimenetelű munkabaleset	100 000 munkavállalóra jutó gyakorisági mutató	Foglalkoztatottak száma [fő] (KSH adat)
2014.	19 661	4,8	78	1,9	4 100 840
2015.	21 088	5,0	84	2,0	4 210 500
2016.	23 027	5,3	80	1,8	4 351 637
2017.	23 387	5,3	79	1,8	4 421 382
2018.	23 738	5,3	79	1,8	4 469 468

4. számú ábra

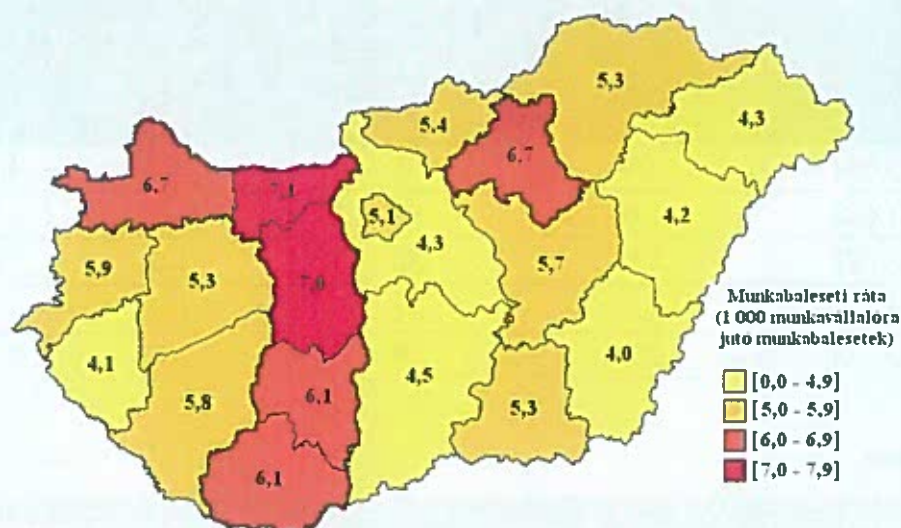

2.1.2. A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása

A munkabalesetek megyék szerinti alakulását tekintve 2018-ban az 1000 főre jutó munkabaleseti ráta Komárom-Esztergom megyében (7,1), Fejér megyében (7,0), Győr-Moson-Sopron megyében (6,7), Heves megyében (6,7), Tolna megyében (6,1), és Baranya megyében (6,1) volt a legmagasabb. A legalacsonyabb munkabaleseti ráta Békés megyében (4,0), Zala megyében (4,1), Hajdú-Bihar megyében (4,2), Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (4,3), Pest megyében (4,3) és Bács-Kiskun megyében (4,5) fordult elő.

A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulását az 5. számú ábra mutatja.

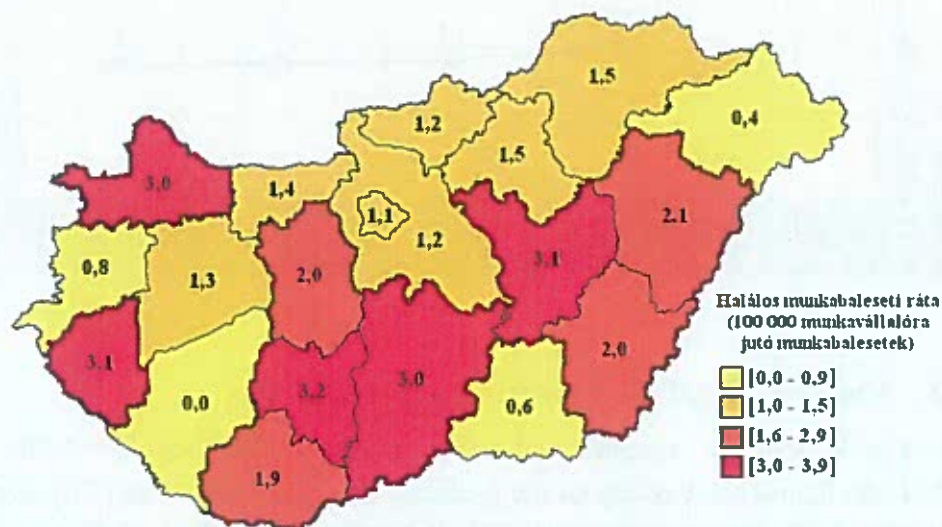
5. számú ábra

A 100 000 főre jutó halálos munkabaleseti ráta Tolna megyében (3,2), Zala megyében (3,1), Jász-Nagykun-Szolnok megyében (3,1), Győr-Moson-Sopron megyében (3,0) és Bács-Kiskun megyében (3,0) volt a legmagasabb, míg a legalacsonyabb Somogy megyében (0,0), Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (0,4), Csongrád megyében (0,6) és Vas megyében (0,8) volt.

A halálos munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulását a 6. számú ábra mutatja.

6. számú ábra

2.1.3. A munkabaleseti ráták nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása

A 2018. évben az 1000 főre jutó munkabaleseti ráta nemzetgazdasági ágak szerinti alakulását tekintve az "E" - Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék-gazdálkodás, szennyeződésmenítés ágazatban volt a legmagasabb (17,3), amit a "H" - Szállítás, raktározás (11), és a "C" - Feldolgozóipar (9,2) ágazat követett.

A 2018. évben a 100 000 főre jutó halálos munkabaleseti ráta az "L" – Ingatlanügyletek (7,6) ágazatban volt a legmagasabb (a közlekedési munkabaleset miatt), de az "F" – Építőipar (6,6), az "E" - Vízellátás; Szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmenítés

(5,1), az "A" - Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazatban (4,7), és a "H" - Szállítás, raktározás (4,1) ágazatokban is magas volt.

2.2. A munkabalesetek munkáltatói kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatok

A beérkezett és feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek alapján megállapítható, hogy a balesetvizsgálatok a munkavédelmi törvény alapján munkavédelmi szakemberek bevonásával történnek. Elmondható azonban, hogy a balesetvizsgálat eredményeként, a baleset okaként legtöbbször a balesetet szenvedett munkavállaló mulasztását állapítják meg. A munkabaleset kivizsgálásokra az a jellemző, hogy a munkáltató, illetőleg az általa megbízott balesetet vizsgáló a sérülést szenvedett munkavállaló mulasztásainak feltárására fektette a hangsúlyt, valamint a balesetvizsgálat a munkaeszközök, védőberendezések és a munkakörülmények szerepét egyáltalán nem, vagy nem teljes körűen veszi figyelembe. A munkavédelmi hatóság helyszíni ellenőrzése során többször megállapítható volt, hogy az eseményt nem vizsgálták teljes körűen, ezért a munkabaleseti jegyzőkönyv olyan adatokat tartalmazott, amelyek elfedték, csökkentették a munkáltatói felelősséget.

A munkabaleseti jegyzőkönyvek feldolgozása alapján a munkabalesetek munkáltatói kivizsgálásának gyakorlata az alábbiak szerint összegezhető:

- a baleset leírása vagy nem elég részletes, vagy a balesettel nem összefüggő adatokat sorol fel, amelyből nehéz a baleset valódi okát megállapítani;
- a sérült és a baleset tanúinak meghallgatása többször elmarad;
- a baleset bekövetkezéséért a munkáltató a sérülte próbálja áthárítani a felelősséget, ezáltal igyekszik a saját felelősségét csökkenteni;
- a munkáltató által a megelőzés érdekében megtett intézkedések nem megfelelőek és főleg a megfelelő műszaki intézkedések maradnak el.

Az eltitkolt munkabalesetekről a munkavédelmi hatóság panasz, kérelem, a rendőrség, vagy a fővárosi és megyei kormányhivatal egészségbiztosítási pénztári feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatalának megkeresése kapcsán szerez tudomást. A munkáltatók egy része a bekövetkezett munkabalesetet nem jelenti, mindez a várható szankciók elkerülésére, jogszabályok ismeretének hiányára, rendezetlen munkaügyi viszonyokra, adminisztratív mulasztásokra vezethető vissza.

3. A foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek kivizsgálása és alakulása

3.1. A munkavédelmi hatósághoz bejelentett foglalkozási megbetegedés gyanú és fokozott expozíciós esetek

(Jelen fejezet a munkavédelmi hatóság vizsgálati tapasztalatait tartalmazza.)

2018. évben a munkavédelmi hatósághoz 200 foglalkozási megbetegedés gyanút és 75 fokozott expozíciós esetet jelentettek be. A foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet szerint a kivizsgált bejelentéseket a vizsgálati dokumentációval együtt a kormányhivatalok továbbították a Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály (2018. október 1-je előtt Országos Közegészségügyi Intézet Munkahigiénés és Foglalkozás-

egészségügyi Igazgatósága) részére a bejelentés teljes körűségének, és szakmai megalapozottságának elbírálása céljából.

A 2018. évben bejelentett foglalkozási betegség gyanús esetek száma az előző évekhez viszonyítva jelentős csökkenést mutat (2017-ben 281, 2016. évben 401 esetet jelentettek).

Nemzetgazdasági ágazatonként vizsgálva a legtöbb foglalkozási megbetegedés gyanús eset a feldolgozó ipar (az összes eset 28,5%-a) és a humán-egészségügyi és szociális ellátás területéről érkezett (az összes eset 28%-a). A bányászat területén dolgozó munkavállalók bejelentése (Baranya megyéből) főként az egykori bányászok mostanra diagnosztizált és bejelentett szilikózis eseteinek magas számából adódik, ez az esetek 25%-át adta.

Kóroki tényezők szerint vizsgálva 2018. évben a legtöbb foglalkozási megbetegedést kémiai kóroki tényező gyanúja miatt tették (az esetek 34,5%-a), biológiai kóroki tényezők által okozott foglalkozási megbetegedést az esetek 29,5%-ában jelentettek, a nem optimális igénybevétel, pszichoszociális ergonómiai tényezők miatt 22,5%-ban tettek bejelentést. Az összes bejelentés 13,5% történt fizikai kóroki tényezők miatt.

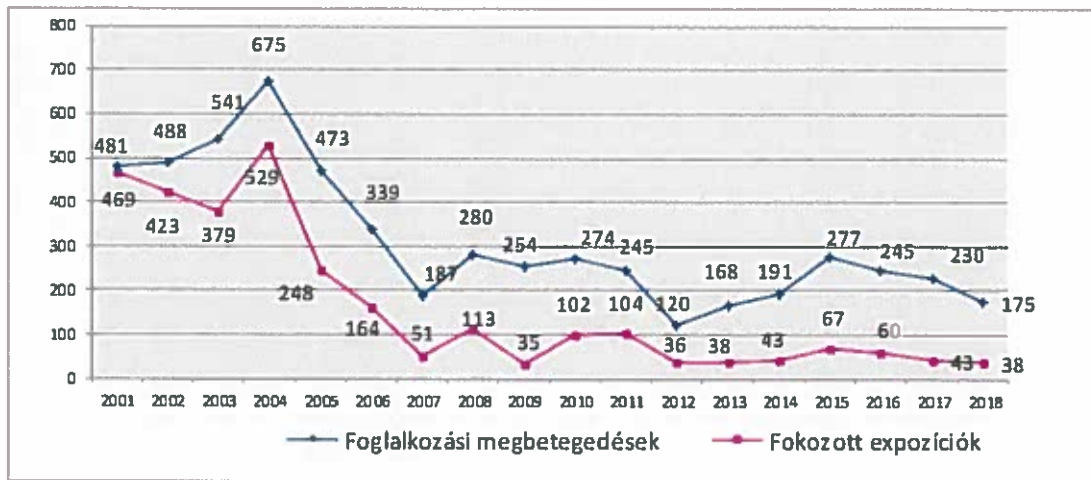
A bejelentett fokozott expozíciós esetek két kivételtől eltekintve a feldolgozóipar területéről érkeztek. A jelentési időszakban zaj okozta fokozott expozíció miatt az összes eset 48%-át jelentették, ólom (szervetlen) miatt az esetek 24%-a érkezett, a benzol okozta fokozott expozíció az összes bejelentés 16%-át tette ki. Jelentettek még nikkel, toluol és növényvédő szer (szerves foszforsav észterek) okozta fokozott expozíciót. A fokozott expozíciós esetek bejelentése a korábbi évekhez képest csökkenést mutat (2017-ben 97 esetet jelentettek be, 2016-ban 176-ot).

3.2. Az elfogadott és nyilvántartásba vett foglalkozási megbetegedések, és fokozott expozíciós esetek

(A munkavédelmi hatóság által kivizsgált és a Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztálya által 2018. évben elfogadott esetek elemzése.)

A munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szerv 2018-ban 175 foglalkozási megbetegedést (mérgezést) vett nyilvántartásba, 24%-kal kevesebbet, mint az előző évben (230). Az esetek 58%-a járt keresőképtelenséggel (2017-ben 65%). Az előző évhez képest a regisztrált fokozott expozíciós esetek száma 12%-kal csökkent (43-ról 38-ra) (7. számú ábra)

7. számú ábra

A foglalkozási megbetegedéssel regisztrált betegek között a nemek aránya közel azonos volt: 95 férfi (54%), 80 nő (46%). A fokozott expozícióval érintett munkavállalók túlnyomó többsége férfi volt, a nemek aránya: 33 férfi (87%), 5 nő (13%) (8. számú ábra).

8. számú ábra

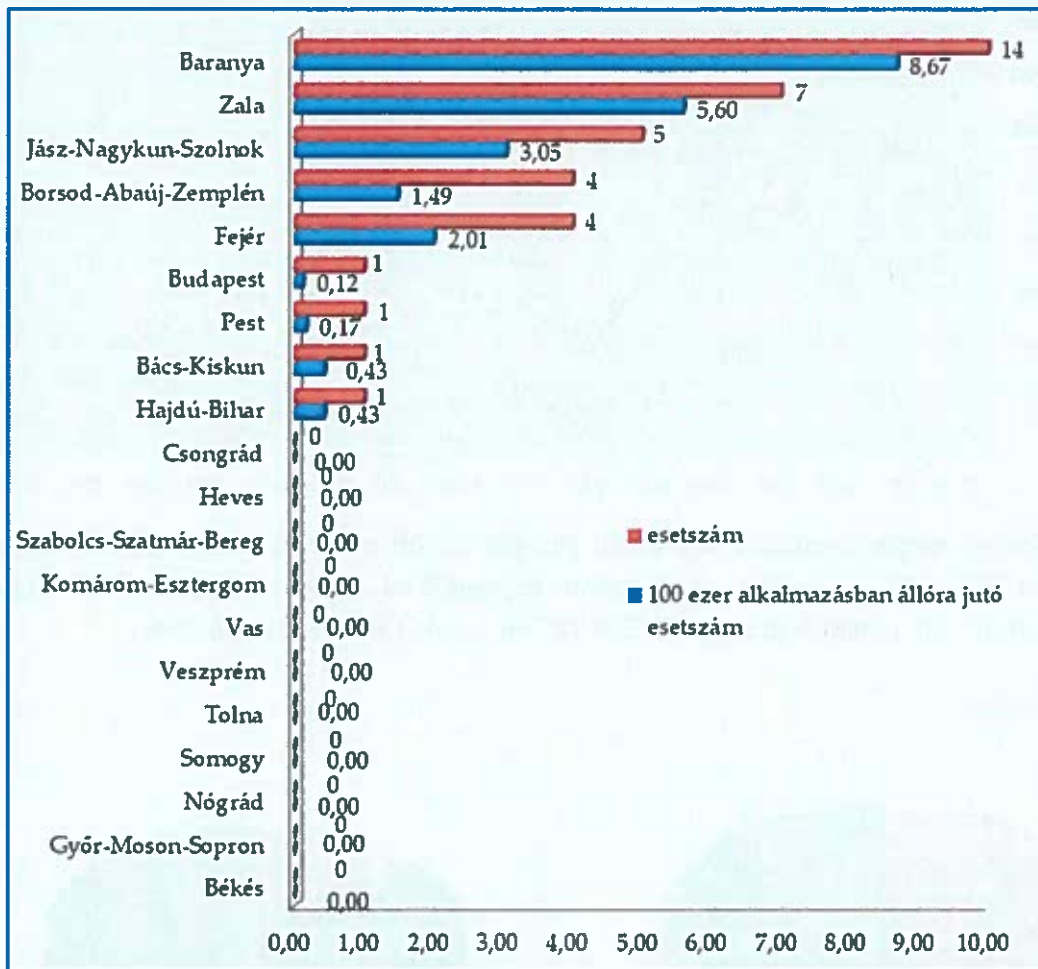

A legtöbb foglalkozási megbetegedés tárgyévben Baranya (34 eset, 19%) megyében fordult elő, megelőzve Borsod-Abaúj-Zemplén megyét (28 eset, 16%) és Fejér megyét (20 eset, 11%). Ebben az évben foglalkozási megbetegedést Győr-Moson-Sopron és Békés megyéből nem regisztráltunk.

A fokozott expozíciós esetek közül a legtöbb Baranya megyében (14 eset, 37%), Zala megyében (7 eset, 18%) valamint Jász-Nagykun-Szolnok megyében (5 eset, 13%) fordult elő. 11 megyéből (Csongrád, Heves, Vas, Tolna, Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Nógrád, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Veszprém, Békés) nem történt bejelentés (9. számú ábra).

Nemzetközi összehasonlításban is – hasonlóan az előző évekhez – a foglalkozási megbetegedések és fokozott expozíciós esetek bejelentése nem kielégítő. A bejelentések elmaradásában a munkáltató, a munkáltatótól anyagilag közvetlenül függő foglalkozás-egészségügyi szolgálat és sok esetben a munkavállaló ellenérdekeltsége markánsan megmutatkozik.

9. számú ábra

Halálos kimenetelű és tömeges foglalkozási megbetegedések és tömeges fokozott expozíciós esetek

Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések

2018. évben 2 halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedés fordult elő (előző évben 1 esetet vettünk nyilvántartásba). A halálos esetek közül 1 fő (férfi) munkavállaló bányászati tevékenységet végzett, 1 fő (férfi) munkavállalót csőszerelő munkakörben foglalkoztatták. (10. számú ábra)

10. számú ábra

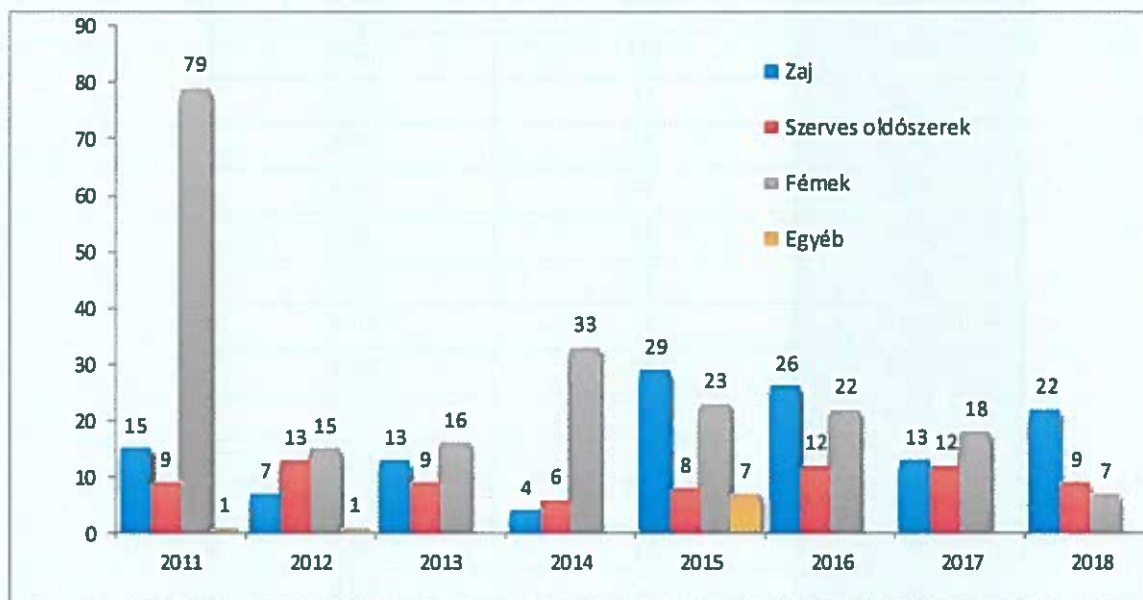
Esetszám	Diagnózis	Foglalkozás
1 férfi	A93	Vezeték- és csőhálózat-szerelő
1 férfi	B8	Szilárdásvány-kitermelő gép kezelője

Fokozott expozíciós esetek

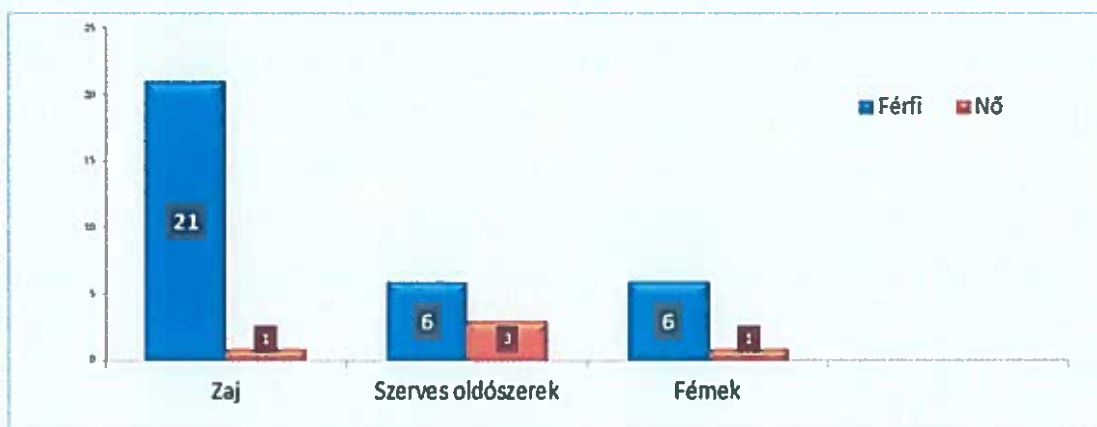
2018-ban 38 fokozott expozíciós esetet vettünk nyilvántartásba, 12%-kal kevesebbet, mint 2017-ben (7. számú ábra). A legtöbb eset az 50 év feletti korosztályt érintette (66%), és

változatlanul a férfiak aránya magasabb (87%). Az esetek 42%-át kémiai kóroki tényezők okozták, 58%-át zaj okozta (16 illetve 22 eset) (11. számú és 12. számú ábra). A kémiai kóroki tényezők okozta fokozott expozíciós esetek száma az előző évhez képest 47%-os csökkenést mutat.

11. számú ábra

12 számú ábra

Zaj okozta fokozott expozíciós esetek

2018-ban 22 fokozott zajexpozíciós esetet vettünk nyilvántartásba a 2017. évi 13 esettel szemben (13. számú ábra). Területi megoszlás szerint a bejelentések Baranya (14 fő), Zala (7 fő) és Hajdú-Bihar (1 fő) megyéből történtek (14. számú ábra). Az esetek elbírálását nehezíti, hogy a bejelentések többségükben nem tartalmazznak akkreditált zajmérési adatokat, egy részükben pedig a konkrét munkahelyi expozíció nem tárható fel, mivel a vélt expozíciót jelentő munkahely a bejelentés idejére már megszűnt.

13. számú ábra

Év	Szám	%
2002	312	73,8
2003	298	78,6
2004	378	71,5
2005	179	72,2
2006	111	67,7
2007	18	35,3
2008	31	27,4
2009	19	54,3
2010	25	24,5
2011	15	14,4
2012	7	19,4
2013	13	34,2
2014	4	9,3
2015	29	43,3
2016	26	43,3
2017	13	30,2
2018	22	57,9

14. számú ábra

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Budapest	8	-	-	-	-	-	1	1	-
Baranya	2	1	-	-	-	1	-	-	14
Bács- Kiskun	-	-	-	-	-	5	-	-	-
Békés	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Borsod- Abaúj- Zemplén	5	5	-	10	-	-	5	-	-
Csongrád	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Fejér	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Győr- Moson- Sopron	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Hajdú- Bihar	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Heves	1	1	-	-	-	7	-	1	-
Komárom- Esztergom	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Nógrád	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pest	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Somogy	-	-	-	-	-	11	1	-	-
Szabolcs- Szatmár- Bereg	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jász- Nagykun- Szolnok	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tolna	1	-	-	-	-	1	2	1	-
Vas	3	6	-	1	-	-	-	-	-
Veszprém	-	-	-	-	-	4	-	-	-
Zala	4	-	5	1	-	-	17	10	7
Összesen	25	15	7	13	4	29	26	13	22

Vegyí eredetű fokozott expozíciós esetek

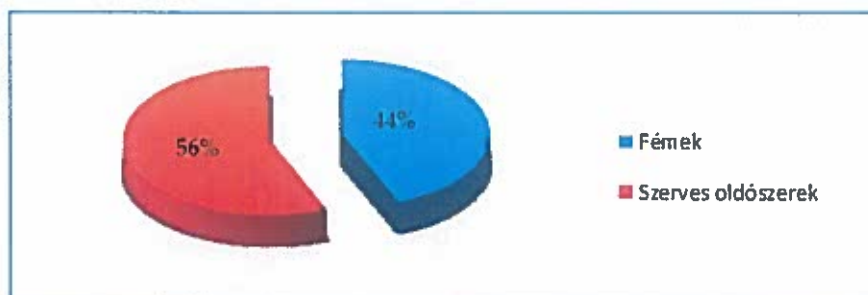
2018-ban 16 fokozott vegyi expozíciós esetet regisztráltunk, 47%-kal kevesebbet, mint az előző évben (30 fő) (15. számú ábra). Az esetek nemek szerinti megoszlása: 87% férfi, 13% nő. A vegyi eredetű fokozott expozíciós esetek 56%-a a 40 év feletti korosztályt érintette.

15. számú ábra

Év	Szám	%
2002	111	26,2
2003	81	21,4
2004	151	28,5
2005	69	27,8
2006	53	32,3
2007	33	64,7
2008	82	72,6
2009	16	45,7
2010	77	75,5
2011	89	85,6
2012	29	80,6
2013	25	65,8
2014	39	90,7
2015	38	56,7
2016	34	56,7
2017	30	69,8
2018	16	42,1

Területi megoszlás szerint az eseteket Borsod-Abaúj-Zemplén (4 fő), Jász-Nagykun-Szolnok (5 fő), Fejér (4 fő), Bács-Kiskun és Pest megyéből (1-1 fő), valamint a fővárosból (1 fő) regisztráltuk. A kémiai kóroki tényezők okozta fokozott expozíciós esetek 44%-át (7 fő) fémek, 56%-át (9 fő) szerves oldószerek okozták (16. számú ábra).

16. számú ábra

Fémek okozta fokozott expozíciós esetek

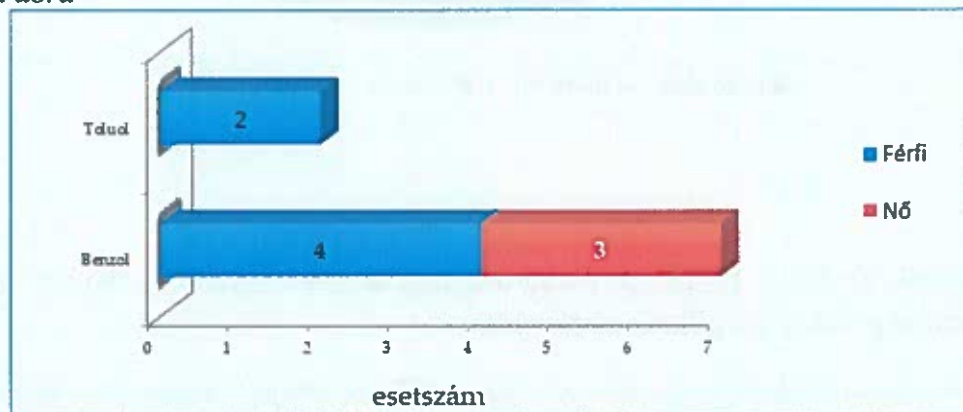
A fémek által okozott fokozott expozíciós esetek száma 7 fő, 61%-kal kevesebb, mint 2017-ben (18 fő). A fokozott fémexpozíciók az összes fokozott expozíciós eset 18%-át teszik ki (a vegyi fokozott expozíciók 44%-a).

Ólom: 2018-ban összesen 7 fő munkavállaló (a fokozott fémexpozíciós esetek 100%-a) fokozott ólomexpozíciós esetét regisztráltuk. A bejelentések Pest (1 nő), Jász-Nagykun-Szolnok (5 férfi) és Bács-Kiskun (1 férfi) megyéből történtek.

Szerves oldószerek

2018-ban 9 szerves oldószer (benzol, toluol) okozta fokozott expozíciós esetet (6 férfi, 3 nő) vettünk nyilvántartásba, ami az összes fokozott expozíciós eset 24%-a (a vegyi fokozott expozíciók 56%-a) (17. számú ábra). Területi megoszlás szerint az eseteket Fejér (4 fő), Borsod-Abaúj-Zemplén (4 fő), illetve Pest (1 fő) megyéből jelentették be.

17. számú ábra

Benzol: Tárgyévben 5 munkavállaló (3 férfi, 2 nő) fokozott benzolexpozíciós esetét regisztráltuk. A legtöbb esetet a vegyipari ágazatokból (3 fő) vettük nyilvántartásba. Terület szerint a legtöbb eset Fejér (3 fő) megyében fordult elő, de történt bejelentés Borsod-Abaúj-Zemplén (1 fő), illetve Pest (1 fő) megyéből is.

Toluol: 2018-ban 2 fokozott toluolexpozíciós esetet (2 fő férfi) regisztráltunk. A bejelentések a vegyiparból, Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből történtek.

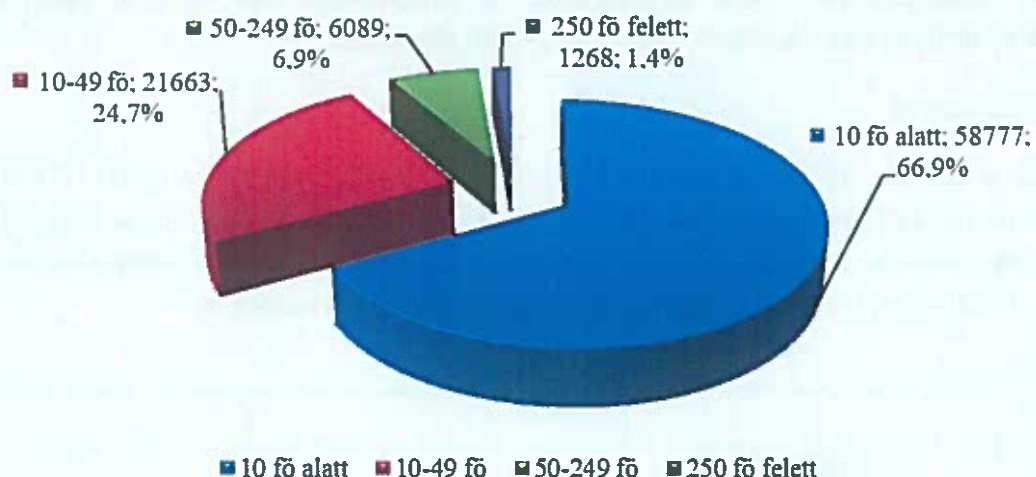
4. A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok és szakellátó helyek éves tevékenysége

A jelentés évében 2549 orvos – közöttük 2235 foglalkozás-orvostan (korábban: üzemorvostan) szakképesítésű orvos – dolgozott a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatokban (továbbiakban: szolgálatok). Az összes orvos 87,6%-a a szükséges szakorvosi képzettséggel rendelkezett. A szolgálatokban tevékenykedő foglalkozás-egészségügyi szakápolók és egyéb szakdolgozók száma: 3378 volt, ami 13,3%-os emelkedést mutat.

Az ellátott munkavállalói létszám 2 286 487 fő, ami 3,8%-os növekedést mutat az előző évhez viszonyítva.

Az ellátott gazdasági egységek száma 87 797, ami 3,2%-kal magasabb a 2017. évhez viszonyítva. Ezen egységek létszám-kategória (mikro-, kis-, közepes-, nagy vállalkozások) szerinti számát és megoszlását a 18. számú ábra mutatja.

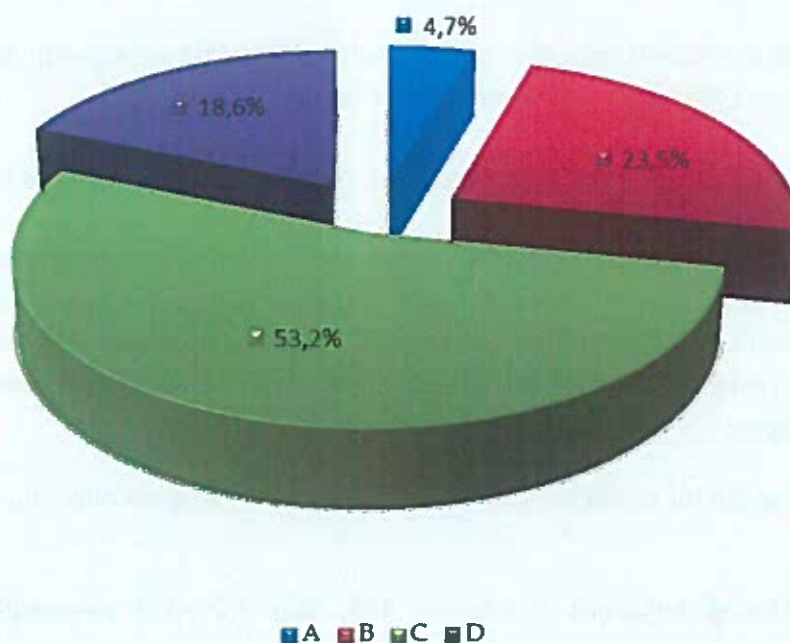
18. számú ábra

A vállalkozások 66,9%-a 10-nél kevesebb főt foglalkoztató mikrovállalkozás, melyeknél kiemelt jelentősége van a szolgálatok munkájának.

Az ellátott munkavállalók foglalkozás-egészségi osztályok szerinti megoszlását mutatja a 19. számú ábra.

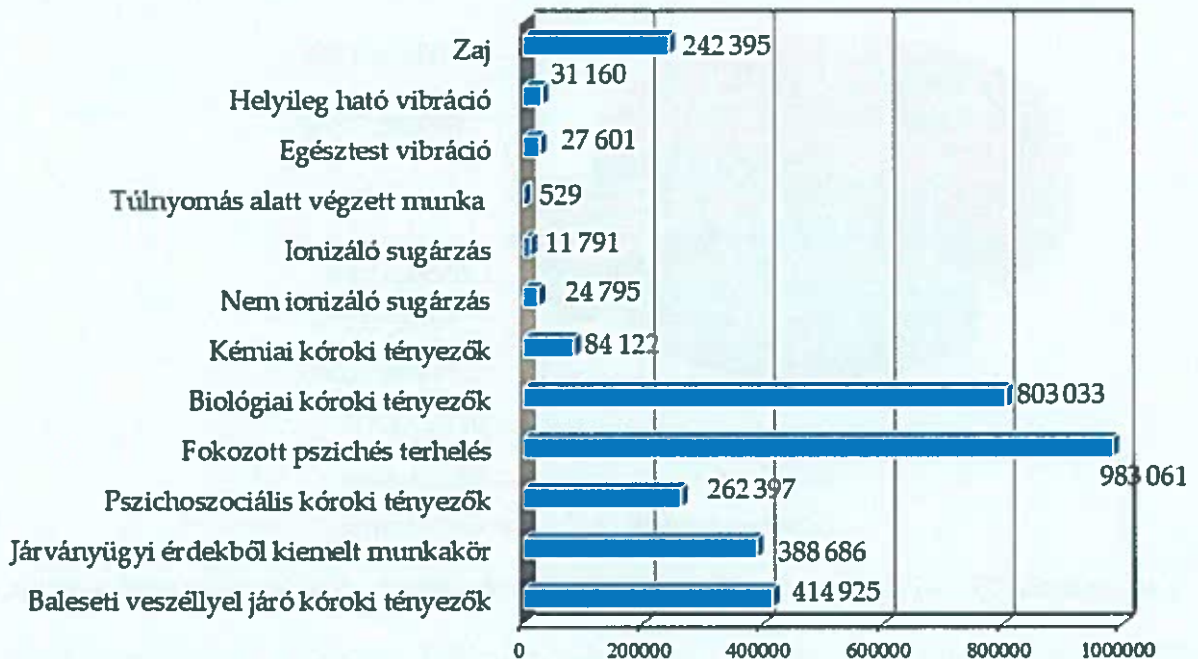
19. számú ábra

Az „A” foglalkozás-egészségi osztályban foglalkoztatott munkavállalók száma 107 104, a „B”-ben 538 538, a „C”-ben 1 220 465 fő, a „D”-ben 427 380 fő volt.

A munkahelyi kóroki tényezők hatásának kitétek (exponáltak) számát és azok megoszlását a 20. számú ábra mutatja be.

20. számú ábra

A kóroki tényezők közül a két legnagyobb munkavállalói létszámot érintő expozíció, a fokozott pszichés terhelésnek (30%), illetve a biológiai kóroki tényezőknek (24,5%) való kitétség volt.

A szolgálatok 2018-ban a munkahelyi megterhelés és igénybevétel meghatározása érdekében 28 173 munkaegészségügyi vizsgálatot végeztek.

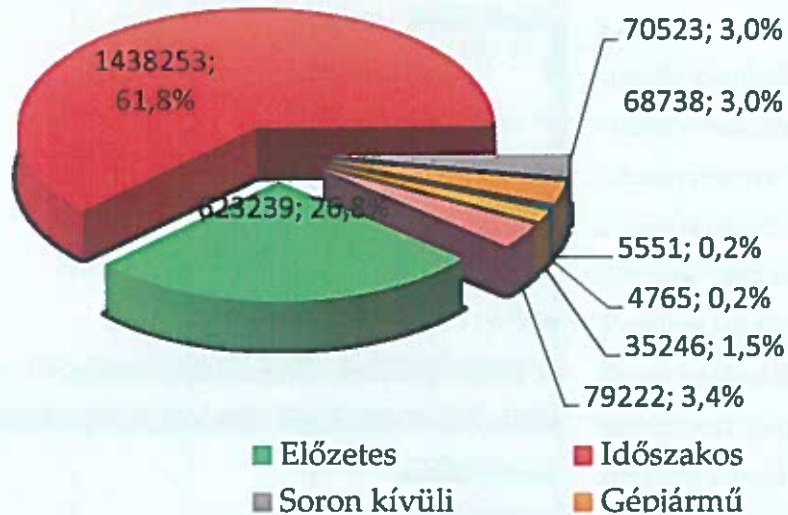
Népegészségügyi jelentőségű egészségfejlesztő tevékenységük keretében a szolgálatok orvosai 3792 egészségmegőrző programot tartottak, amelyen 102 659 munkavállaló vett részt.

A foglalkozás-egészségügyi szolgálatok összes forgalma 3 385 043 volt. Ez magában foglalja az alkalmassági vizsgálatok-, a foglalkozási megelőző/gondozói tevékenységben részt vettek, a sürgősségi- és az egyéb ellátás adatait.

2018-ban összességében 2 326 237 alkalmassági vizsgálatot végeztek, ennek megoszlása hasonló az előző évihez: a legtöbb vizsgálatra a foglalkozási megbetegedések és a munkabalesetek megelőzését szolgáló időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatok (1 438 253) keretében került sor.

A munkaköri alkalmassági vizsgálatok keretében végzett egyes vizsgálatok megoszlását a 21. számú ábra mutatja be.

21. számú ábra

A szolgálatok 79 745 esetben részesítettek munkakörhöz kötött védőoltásban munkavállalót.

Kiemelésre érdemes a szolgálatok foglalkozási megelőző, gondozói tevékenysége, hiszen a munkaköri alkalmasságot befolyásoló idült betegségek (szív- és érrendszeri, anyagcsere, légzőrendszeri betegségek, stb.) miatt 439 117 munkavállalót gondoztak.

A foglalkozási és a foglalkozással összefüggő betegségek felkutatására irányuló népegészségügyi szűrővizsgálati esetszám 342 585 volt.

A foglalkozás-egészségügy szolgáltatás keretében az „alapellátás” mellett 101 foglalkozás-egészségügyi szakellátó hely számolt be arról, hogy az év során 138 000 esetben végeztek speciális vizsgálatot.

5. A Munkavédelmi Főosztály és a munkavédelmi hatóságok tevékenysége

5.1. Jogszabály-előkészítési tevékenység

A Munkavédelmi Főosztály a 2018. évben is több munkavédelmet érintő új és módosított jogszabályt véleményezett, működött közre az elkészítésükben.

5.1.1. Törvényi szintű szabályozás

Az Mvt. 2018. évben hatályba lépett, vagy tervezett módosítása:

2018-ban a Munkavédelmi Főosztály az Mvt. szélesebb körű módosítására tett javaslatot, mely részben adminisztrációs teher és költségcsökkentés célját szolgáló, másrészt technikai, illetve közérthetőség érdekében tartalmaz módosításokat. Ezen túl a távmunkára vonatkozó - társadalmi, gazdasági és technológiai változásokhoz igazodó - módosított munkavédelmi szabályozás és a munkavédelmi képviselő feladatellátásának megerősítését célzó módosítások is megjelentek.

5.1.2. Rendeleti szintű szabályozás

A 2018. év folyamán több munkavédelmi jogszabály tervezete készült el, amelyek vagy hatályba léptek, vagy jelenleg egyeztetés, kihirdetés alatt állnak, és amelyeknek előkészítésében vagy véleményezésében vett részt a Munkavédelmi Főosztály.

- Megjelent a Belügyminiszter rendelete a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól szóló 12/2007. (III. 13.) IRM rendelet módosításáról.
Nem kell hatósági engedély a figyelmeztető jelzést adó készülék felszereléséhez a munkavédelmi hatóság és a munkaügyi hatóság jogszabályban meghatározott ellenőrzési és kivizsgálási tevékenység ellátására rendszeresített járművére. A javaslat alanyi jogon biztosítja a figyelmeztető (sárga) jelzés felszerelését a munkavédelmi hatóság és a munkaügyi hatóság jogszabályban meghatározott ellenőrzési és kivizsgálási tevékenység ellátására rendszeresített járműveire, ezzel biztosítva az ellenőrzések hatékonyságának növelését.
- A Munkavédelmi Főosztály kifejtette álláspontját több munkavédelmet is érintő rendelettervezettel kapcsolatosan is, pl. az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet módosítása, és a vasúti közlekedés biztonságával összefüggő munkakört betöltő munkavállalók szakmai képzésének és vizsgáztatásának, a vasúti vizsgaközpont és képzőszervezetek működésének, a képzési engedély kiadásának, továbbá a vasúti járművezetői gyakorlat szabályairól szóló 19/2011. (V. 10.) NFM rendelet módosításáról szóló előterjesztés.

5.2. Egyéb szabályozás, iránymutatás

A Munkavédelmi Főosztály módszertani útmutatókkal és tájékoztatókkal segítette az egységes munkavédelmi hatósági feladatok ellátását.

Módszertani útmutató:

- A munkavédelmi hatósági eljárásban alkalmazható, a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 82/D. §-ában szabályozott közigazgatási bírság kiszabásának rendjéről.

Tájékoztatók a teljesség igénye nélkül:

- a hidegben történő munkavégzés veszélyeivel kapcsolatban;
- a nyári diákmunka munkavédelmi kérdéseiről;
- a hőségben végzett munka veszélyeivel kapcsolatban;
- a hulladékgyűjtő és szállítógép kukabeemelő berendezésének kezelési jogosultságáról;
- az Ákr. alkalmazásának gyakorlati példáiról.

A módszertani útmutatók a munkavédelmi hatóság tevékenységét hivatottak segíteni, így azok a munkavédelmi hatóság intranet felületén kerültek elhelyezésre. A tájékoztatók zömében mindenki számára elérhetőek a munkavédelmi hatóság online felületén a www.ommf.gov.hu honlapon.

5.3. A Munkavédelem Nemzeti Politikája

A Kormány a 1581/2016. (X. 25.) Korm. határozat formájában jóváhagyta a Munkavédelem Nemzeti Politikáját (a továbbiakban: MNP), melynek célja, hogy az eredményei hatékonyan járuljanak hozzá a munkakörülmények fejlesztéséhez, a munkavállalók munkavégző képességének megőrzéséhez, az egészségben eltöltött életevek növeléséhez, egyben Magyarország versenyképességének növekedéséhez. Az MNP 2016-2022-ig határozza meg a hazai munkavédelem prioritásait, összhangban az Európai Unió aktuális, a munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos 2014-2020 közötti stratégiájával. Az MNP öt fő feladatot tűz ki, melyeken belül számos további feladat is meghatározásra került.

Az MNP-ben megfogalmazott feladatok eredményes végrehajtása érdekében 2018-ban az alábbi előrelépések valósultak meg:

5.3.1. A vállalkozások versenyképességének fejlesztése

Az MNP egyik kiemelt célja, hogy a KKV-k minél inkább képessé váljanak hatékony és valós kockázatmegelőzési intézkedések alkalmazására. Ehhez nyújt segítséget többek között az **ingyenes online eszközök** bevezetésének támogatása. A GINOP-5.3.4-16 projekt („*A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése*”) keretében ágazat specifikus (kiskereskedelem, vendéglátás, egészségügy) elektronikus munkavédelmi és munkaegészségügyi módszerek is kidolgozásra kerülnek, melyek a munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységek fejlesztését, támogatását segítik .

A GINOP 5.3.4.-16 projekt keretében az építőiparra vonatkoztatva módszertani segédlet és elektronikus alkalmazási javaslatok kerültek kidolgozásra a munkáltatók kockázatértékelésének támogatására.

Online kockázatértékelő eszköz bevezetésének lehetőségeit és eszközök létrehozását célzó tanulmány a GINOP-5.3.7-17 „Jogszerű foglalkoztatás ösztönzése” projekt keretében kidolgozásra kerül.

A vállalkozások versenyképességének fejlesztése területén a **jól bevált gyakorlatok ismertetését, cseréjének ösztönzését** is szükséges támogatni. A vállalkozások munkavédelmi célú fejlesztési eredményeinek megosztása hozzásegíti a kisebb, tapasztalatlanabb vagy kezdő vállalkozásokat saját munkakörülményeik fejlesztéséhez.

A GINOP 5.3.4.-16 projekt keretében elkészült kiadványok, tájékoztatók, útmutatók, oktató anyagok listája ágazati bontásban:

Építőipar

- Az építési munkahelyeken a dolgozók biztonságára fokozott veszélyt jelentő munkákra és körülményekre vonatkozó biztonsági előírások
- Az építőipari biztonsági és egészségvédelmi koordinátorok alkalmazási feltételei
- Az ideiglenes villamos hálózat telepítésének és üzembe helyezésének előírásai
- A munkahelyek, munkaeszközök, tevékenységek építőipari biztonsági előírásai (kiemelten: munkabiztonsági szaktevékenységek)
- A biztonsági és egészségvédelmi terv (BET) készítésének követelményei, tartalma
- Új építési munkahelyek létesítésére vonatkozó előírások
- A munkavédelmi képviselők jogai, feladatai, kötelezettségei

- A munkavédelem ágazat specifikus jogszabályai
- Módszertani segédlet munkahigiénés vizsgálatok és eljárások alkalmazásához
- A munkahelyi pszichoszociális kockázatok kezelése
- Tájékoztató a veszélyes anyagokról
- Útmutató az azbeszt bontási terv összeállításához
- Veszélyes munkaeszköz üzemeltetésének elrendelése
- Munkaterület munkavédelmi és tűzvédelmi átadás - átvétele alvállalkozónak
- Munkahelyi kockázat felmérő lap
- Munkaeszköz kockázat felmérő lap
- Kivitelezési munkahely ellenőrzési lista
- Építőipari állvány használatba vétele
- Alvállalkozói nyilatkozat munkavédelmi dokumentumok meglétéről

Bányászat és kőfejtés ágazat

- Munkavédelmi képviselők képzési tananyaga a bányászat, kőfejtés ágazatban
- A bányászatban előforduló alapvető kockázatok és alkalmazandó (egyéni) védőeszközök
- A kőbányászatban előforduló alapvető kockázatok és alkalmazandó (egyéni) védőeszközök

Textília, ruházati termék, bőr, bőrtermék és lábbeli gyártása:

- Munkavédelmi képviselők képzési tananyaga

Oktatási ágazatban

- Munka- és egészségvédelmi tájékoztató oktatási intézmények számára
- Munkavédelem az oktatási ágazatban
- Munkaegészségügy az oktatási ágazatban
- Munkabiztonság az oktatási ágazatban

Gumiipar

- Munkavédelmi alapfogalmak
- Munkavédelmi és munkabiztonsági tájékoztató füzet - a gumiipari ágazatban

Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása

- Általános munkavédelmi tájékoztató
- Munkavédelmi hírlevél (1), (2), (3), (4), (5)

Villamos berendezés gyártása

- Munkavédelmi hírlevél (1), (2), (3), (4), (5)

Szállítási ágazat

- Munkaegészségügy a közösségi közlekedésben
- Földön - vízen - levegőben. A szállítás biztonsága
- Munkabiztonság a közösségi közlekedésben
- Földön - vízen - levegőben. Egészségvédelem a szállításban
- Online tananyag munkavédelmi képviselők részére

Nagykereskedelmi ágazat

- Munkavédelmi képviselők oktatási tananyag - Nagykereskedelem
- A nagyvállalkozások munkavédelmi tevékenységének továbbfejlesztése a nagykereskedelem területén
- A kis- és középvállalkozások munkavédelmi tevékenységének továbbfejlesztése a nagykereskedelem területén

- A nagykereskedelemben végzett munka élettani hatásai
- Képernyős munkahelyek biztonsága
- A szállítmányozási, raktározási, anyagmozgatási munkafolyamatok főbb veszélyforrásai
- Kézi anyagmozgatás és targoncával végzett gépi anyagmozgatás a nagykereskedelemben
- Kutatási jelentés - Nagykereskedelem specifikus beszámoló

Acélgyártás:

- A fémipari ágazatok munkabaleseti és foglalkozási megbetegedési helyzetének elemzése
- Kockázatok a fémiparban - védőeszközök és védőfelszerelések
- Munkavédelmi tevékenység a nemzetközi szociális párbeszéd tükrében a fémipari ágazatokban
- Segédlet a munkavédelmi stratégia elkészítéséhez
- Szakszervezetek jogosítványai a munkahelyeken, munkavédelmi feladatok és lehetőségek
- Útmutató a munkavédelmi képviselők megválasztásához
- Vállalati gyakorlatok a munkavédelem területéről a fémipari ágazatban - Európai kitekintés
- A munkahelyi kockázatértékelésről munkáltatóknak a fémalapanyag, fémfeldolgozási termékgyártás ágazatokban
- A munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések bejelentése, kivizsgálása és nyilvántartása, továbbá munkajogi és társadalmi vonatkozása a fémalapanyag, fémfeldolgozási termék gyártása ágazatokban

Kiskereskedelem

- Munkavédelmi kézikönyv családi jellegű mikro- és kisvállalkozóknak
- A kiskereskedelemben végzett munka élettani hatásai
- Az utasítás és megtagadása munkajogi és munkavédelmi szempontból
- A szakszervezet szerepe a munkavédelmi előírások betartásának ellenőrzésében
- Az atipikus foglalkoztatási formák alapvető szabályai – különös tekintettel a munkavédelemre
- Diákmunka – információk munkavédelmi szempontok alapján

Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazat

- Munkavédelmi tájékoztató kézikönyv szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban dolgozó munkaadók részére
- Munkavédelmi képviselők választásának szabályai
- Módszertani anyagok és formanyomtatványok a választási bizottság munkájához

Mezőgazdaság

- A mezőgazdasági és erdészeti munkát végzők biztonságát veszélyeztető kockázatok, és a megelőzés tennivalói
- Kiemelt kockázatok a mezőgazdasági tevékenységek során
- Kézi anyagmozgatás veszélyei a mezőgazdaságban
- Karbantartási tudnivalók - mezőgazdaság Háziállatok szaporításának, felnevelésének, takarmányozásának és tartásának munkavédelmi ismeretei
- A gyepgazdálkodás munkavédelmi sajátosságai
- A fakitermelés munkabiztonsága
- Oktatási segédanyagok munkavédelmi képviselőknek 1 - 8

A vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás

- Legfőbb érték az ember - munkavédelem a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyvízmentesítés ágazatban

A helyes gyakorlat megosztásához is kapcsolódik az EU-OSHA Nemzeti Fókuszpont tevékenysége, melyet Magyarországon a Munkavédelmi Főosztály működtet. 2018.10.25- én a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen került megrendezésre "A veszélyes anyagokkal végzett munkák biztonsága a vállalkozások gyakorlatában" című konferencia. A rendezvényen KKV-i valamint nagyvállalati példák is bemutatásra kerültek.

A **társadalombiztosítás balesetbiztosítási ága** kialakításának célja a munkakörülmények fejlesztésére irányuló megfelelő munkáltatói ösztönző rendszer, amelynek köszönhetően javulhatnak a munkakörülmények, csökkenhet a munkahelyi balesetek, foglalkozási megbetegedések száma, ezáltal nőhet a vállalkozások versenyképessége. A GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt („*Jogszerű foglalkoztatás fejlesztése*”) egyik tervezett eleme a koncepció elkészítése.

5.3.2. A munkavállalók munkavégző képességének megőrzése

A **pszichoszociális kockázatokra visszavezethető munkahelyi hiányzások csökkentésére** kidolgozott módszereknek a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések előfordulásának csökkenését kell elérniük. A GINOP 5.3.4-16 pályázat keretében a pszichoszociális kockázatokkal kapcsolatos, ágazatspecifikus összefoglaló került kidolgozásra a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés ágazatban.

A **foglalkozási eredetű mozgásszervi megbetegedések és daganatos megbetegedések foglalkozási eredetének megítélésére irányuló kutatások ösztönzése és a kutatási eredmények népszerűsítése** program végrehajtását a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 kiemelt projekt támogatja.

Az új **ergonómiai módszerek kidolgozásának ösztönzése és támogatása** program pont megvalósításához is a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 pályázat nyújt támogatást.

5.3.3. Munkavédelmi képzés, oktatás

A **munkavédelmi szakemberek kötelező továbbképzési rendszerének és adatbázisának kidolgozása** elnevezésű feladat a munkavédelmi szakemberek regisztrációját, ismereteinek folyamatos szinten tartását és fejlesztését célozza meg. Az Országos Munkavédelmi Bizottság tárgyalta a továbbképzési rendszert. A megvalósításhoz szükséges szervezeti erőforrások feltárása megkezdődött.

A **munkavédelemre, a munkahelyek kémiai biztonságára vonatkozó ismeretek bővítése az oktatásban** feladat célja a megelőzés-tudatos szemlélet formálása. Ágazatonként és ezen belül szakmánként szükséges megalapozni a munkavédelmi képzések és oktatások alapanyagait. A GINOP-5.3.7-VEKOP-17 kiemelt projekt keretében tervezett a megvalósítás.

A **sérülékeny csoportba tartozó, valamint az atipikus foglalkoztatási formákkal érintett munkavállalókat érintő foglalkozási kockázatok csökkentése** érdekében ismeretanyagok összeállítása és célzott eljuttatása szükséges az érintett munkáltatókhoz. A GINOP-5.3.7-VEKOP-17 kiemelt projekt keretében tervezett ennek megvalósítása.

A GINOP 5.3.4-16 pályázat keretében publikálásra került a témához kapcsolódó tájékoztató: Az atipikus foglalkoztatási formák alapvető szabályai – különös tekintettel a munkavédelemre.

5.3.4. Tájékoztatás, kommunikáció

A biztonságos és egészséget nem veszélyeztető foglalkoztatást segítő tájékoztatók és kiadványok készítése keretében a PM 2018-ban is negyedéves rendszerességgel jelentette meg a „Munkavédelem és Biztonságtechnika” szakfolyóiratot, mely hasznos tájékoztatót, új ismereteket nyújtott munkavédelmi kérdésekkel foglalkozó szakemberek számára műszaki, biztonságtechnikai, munkaegészségügyi, jogi, szabályozási és szervezési témakörökben.

A Munkavédelmi Főosztály a munkavédelem állami tájékoztató rendszerének működtetésével rendszeresen, időszerű és szakszerű információkat juttat el az érdeklődők - elsősorban a KKV-k és a mikrovállalkozások képviselői - részére. A tanácsadás 2018-ban 7.171 kérdés megválaszolását jelentette.

2018-ban a Munkavédelmi Főosztály a honlapján az alábbi tájékoztatókat tette közzé:

- 01.10. Amit a munkavédelemről mindenkinek tudni kell - Mezőgazdasági kampány általános tájékoztatója
- 01.10. Általános munkavédelmi tájékoztató mezőgazdasági ágazatban tevékenykedők részére
- 01.10. Segédlet munkavédelmi oktatási tematika elkészítéséhez a mezőgazdaság ágazatban Biztonságos és egészséges munkát a kölcsönzött munkavállalók számára
- 02.21. Felhívás a hidegben történő munkavégzés veszélyeivel kapcsolatban
- 03.22. Tájékoztató az egyéni védőeszközök megfelelőségét értékelő szervezetek kijelölési eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj mértékének költségszámításáról.
- 04.24. Tájékoztató az Európai Parlament és Tanács (EU) 2016/425 rendeletéről
- 05.16. Tájékoztató munkáltatók részére a védőruha (egyéni védőeszköz) és a munkaruha juttatásának szabályozásáról
- 06.04. Tájékoztató a nyári diákmunka munkavédelmi kérdéseiről
- 07.26. Felhívás a hőségben végzett munka veszélyeivel kapcsolatban.
- 08.14. Felhívás a must erjedésének veszélyeivel kapcsolatban
- 10.30. Segédlet a munkavédelmi oktatási tematika összeállításához

2018-ban a Munkavédelmi Főosztály munkatársai az alábbi, fontosabb rendezvényeket szervezték vagy vettek részt előadóként:

- 03.28. Békéscsaba, Partnerségi konferencia,
- 04.20. Védőháló Budapest 2018, Biztonságos és egészséges környezet otthon és a munkahelyen - kiállítás és konferencia, Budapest, Magyar Vasúttörténeti Park
- 04.26. EU-OSHA Nemzeti Fókuszpont –Egészséges munkahelyek – A veszélyes anyagok helyes kezelése – kampánynyitó konferencia; Budapest, Gellért szálló
- 05.10 – 11. VIMFO Villamosenergia-ipari Munkavédelmi Képviselők Fóruma, Balatongyörök
- 09.25. Budapest, Országos Munkavédelmi Bizottság konferenciája,
- 09.26. Budapest, „Párbeszéd a munkakörülmények javításáért” Konferencia,

- 10.21. Budapest, Konferencia, A Munkavédelem Nemzeti Politikája eredményeinek bemutatása,
- 10.25. Budapest, „A veszélyes anyagokkal végzett munkák biztonsága- a vállalkozások gyakorlatában”- EU-OSHA konferencia,
- 11.07.-11.08. Előadás és személyes munkavédelmi tanácsadás 2 fő részvételével a kétnapos emberierőforrás-menedzsment szakkiállításon (Zukunft Personal Hungary)
- 12.04 "Fókuszban a mezőgazdaság – első a munkavégzés biztonsága" kampányzáró konferencia, Vitta Hotel Superior Budapest

5.3.5. Munkavédelmi tárgyú kutatás, fejlesztés

A GINOP 5.3.4.-16 projekt keretében több munkavédelmi tárgyú kutatás indult. Ezeknek az előkészületeiről, a tudományos munka adott állapotáról, eredményeiről 2018-ban az alábbi publikációk, beszámolók készültek el.

- Kutatás a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása ágazatban
- Kutatás a villamos berendezés gyártása ágazatban
- Kutatási jelentés – Szállítás specifikus beszámoló
- Kutatási jelentés – Nagykereskedelem specifikus beszámoló
- VIMOSZ munkahelyi felmérés a munkahelyi egészségről és biztonságról - vendéglátás
- A globális felmelegedés várható hatása az erdő- és mezőgazdaságban dolgozó munkavállalók egészségi állapotára
- Elemzés a fémipari ágazatok munkabaleseti és foglalkozási megbetegedési helyzetéről

A GINOP-5.3.7-VEKOP-17 kiemelt projekt kiemelt fontosságú kutatásokat és tanulmányokat is támogat:

- **A klímaváltozás közvetlen- és közvetett egészségi hatásainak (pl. napszúrás, hőség, hőkimerülés, a zoonózisok gyakoribb előfordulása), valamint a hőhullámokra visszavezethető többlethalalozások kockázatának vizsgálata, valamint elemzése a meteorológiai adatok függvényében;**
- **A munkavállalók átlagéletkorának emelkedésével kapcsolatos munkavédelmi kihívásokra vonatkozó tanulmány;**
- **Atipikus munkavállalási formák munkavédelmi vonatkozásai Magyarországon;**
- **A foglalkozási eredetű mozgásszervi megbetegedések foglalkozási eredetének megítélésére irányuló kutatás;**
- **Új ergonómiai módszerek kidolgozása;**
- **Tanulmány a munkáltatók adminisztratív terhei csökkentésének és a munkavédelem jogi szabályozása egyszerűsítésének lehetőségeire, az intézkedések hatásainak előrejelzésére;**
- **A foglalkozási eredetű daganatos betegségekkel kapcsolatos hazai valós helyzet felmérése, az előidéző okok feltárása, a daganatos megbetegedések foglalkozási eredetének felismerésére alkalmas eljárások fejlesztése;**

- **Egészség munkaerőpiacra gyakorolt hatásainak kutatása;**
- **Az OiRA bevezetésének lehetőségei Magyarországon;**
- **A megváltozott munkaképességű, fogyatékossgal élő munkavállalók munkavégzésénél a fogyatékossg és a megmaradt munkaképességek figyelembevételével a munkavégzés körülményeinek meghatározása, kialakítása, a munkahelyi felszerelések, a munkavégzést segítő technológiák, a fogyatékossgal élő munkavállalók technikai segédeszközei, a megváltozott munkaképességű munkavállalók munkahelyen történő közlekedését, tájékozódását segítő technikai, szervezési megoldások feltárása;**
- **A társadalombiztosítás önálló baleset-biztosítási ágának kialakítására vonatkozó koncepció kidolgozása;**

Fent nevezett tanulmányok és kutatások tartalmi elvárásait a Munkavédelmi Főosztály határozta meg.

A GINOP-5.3.4-16 projekt („*A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése*”) keretében számos ágazat specifikus kutatás zajlik a foglalkozás-egészségügy és munkabiztonság helyzetéhez, szerepéhez és lehetőségeihez kapcsolódóan.

A munkavédelmi hatóság és a helyi érdekképviseleti szervek, valamint a nemzetközi **munkavédelmi szervezetek közötti együttműködés fejlesztése** szükséges.

A Nemzeti Egészségbiztosítás Alapkezelő országos értekezletén (2018.11.21-én, Budapesten) a Munkavédelmi Főosztály munkatársai is részt vettek, előadásokat és konzultációkat tartottak.

Országos és helyi érdekképviseleti szervek szakmai támogatása a Munkavédelmi Főosztály részéről az alábbi rendezvényeken valósult meg:

- 03.01. Zalaegerszeg, a Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara „Munkavédelmi Szakmai Nap”-ján részvétel. Tájékoztató és konzultáció témakörei: a munkavédelem országos irányítása, a helyi, a megyei ellenőrzések, a főosztály ráhatása a megyei ügyekre, szakmai irányítása, a munkavédelmi jogalkotás gyakorlata, tapasztalatok a hatályban lépett előírások alapján, tervek a jogalkotásban 2018 évben, 2017. évi tapasztalatok;
- 03.02. Debrecen, a Hajdú Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Munkavédelmi Szakmai Kollégiumának ülésén tájékoztató előadás és konzultáció;
- 03.22. Szeged, a VIMOSZ Turisztikai és Vendéglátó Munkaadók Országos Szövetsége konferenciáján részvétel és előadás;
- 03.24. Budapest, a Budapesti és Pest Megyei Mérnöki Kamara Munkabiztonsági Szakcsoport ülésén részvétel és előadás és konzultáció a munkakörülmények fejlesztésével összefüggő célkitűzésekről;
- 04.24. Miskolc, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal, Nyílt Nap, előadással történő részvétel;
- 04.24. Szekszárd, Tolna megyei Kormányhivatal, Nyílt Nap, előadással történő részvétel;

- 04.25. Budapest, Főcze Lajos Alapítvány a Munkavédelmi Képviselőkért szervezésében a "Munkában megrokkantak és elhunytak" XXIII. Nemzetközi Emléknapján részvétel és előadás;
- 04.25. Eger, Heves Megyei Kormányhivatal, Nyílt Nap, előadással történő részvétel;
- 04.26. Budapest, MOSZ székház, Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége (MOSZ) ülésén részvétel;
- 04.27. Budapest, MUFOSZ nemzetközi konferencián előadással történő részvétel;
- 04.27. Békéscsaba, Békés Megyei Kormányhivatal. Nyílt Nap, előadással történő részvétel;
- 05.09. Balatonkenese, HM Katonai Hatósági Konferencián való részvétel;
- 05.11. Balatongyörök, a VIMFO (Villamosenergia-ipari Munkavédelmi Képviselők Fóruma) rendezvényén előadással részvétel;
- 05.18. Siófok, az Országos Emelőgépes Egyesület Konferenciáján részvétel és előadás;
- 05.31. Balatonfüred, V. Országos Foglalkozás-Egészségügyi Kongresszuson előadás;
- 06.07. Siófok, Országos Munkavédelmi Képviselői Konferencián előadás;
- 06.07. Budapest, Nemzeti Akkreditáló Hatóság, Akkreditálási világnap alkalmából Konferencián előadás;
- 10.04. Herceghalom, Magyar Üzemegészségügyi Tudományos Társaság Kongresszusán előadás;
- 11.09. Budapest, Magyar Szakszervezeti Szövetség Szemináriumán előadások;
- 12.18-19. Budapest, Országos Munkavédelmi Bizottsági workshop;
- Magyar Vállalatvezetők Üzleti Közössége (MVÜK) rendezvényein (05.25-én) tanácsadási, konzultációs lehetőséget biztosítása.

A Munkavédelmi Főosztály a Munkabiztonsági és Foglalkozás-egészségügyi Szakemberek Egyesületével közös szervezésben Budapesten **Munkavédelmi szeminárium sorozatot** tartott, melyen a részvétel ingyenes volt. Minden hónapban egy-egy kiemelkedő jelentőségű munkavédelmi téma került feldolgozásra.

- 2018. január 18. A fém gurulóállványon végzett tevékenységek veszélyei, különös tekintettel az áramütésre. Külső munkavállalókkal kapcsolatos feladatok (munkavégzés engedélyezése, ellenőrzése, munkaterület biztosítása).

- 2018. február 15. A megváltozott munkaképességű munkavállalók munkakörülményei. A megváltozott munkaképességű munkavállalóknál, illetve az atipikus foglalkoztatási formáknál a munkaegészségügyi többletfeladatok.

A **Nemzeti ILO Tanács** munkájában a Kormányzati oldal tagjaként a munkavédelmi főosztályvezető részt vesz.

A V4 országok munkavédelem irányításáért felelős vezetőinek értekezlete

A nemzetközi együttműködés fejlesztése érdekében 2018.06.04. és 06.05. között Budapesten a Várkert Bazárban került megszervezésre. A 30 fő részvételével megrendezett konferenciát a PM Munkavédelmi Főosztálya szervezte. A négy ország delegációinak vezetői előadásaikban bemutatták országaik munkavédelmi irányítási rendszerét, munkavédelmi helyzetét, a munkavédelmi ellenőrzés szerepét és tevékenységeiket. Jellemzően mindegyik fél kitért a mikro-, kis- és közepes vállalkozások nemzetgazdaságon belüli arányára, a munka világában jelentkező új veszélyforrásokra és a munkavédelmi felületek napjainkban megváltozott szerepére.

A munkavédelmi szolgáltatók adatbázisának létrehozásához és az integrált munkavédelmi hatóság szakmai, működési feltételeinek erősítéséhez szintén a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 kiemelt projekt nyújt támogatást.

A kockázatalapú ellenőrzési stratégia alkalmazásának bevezetése és fejlesztése című feladat végrehajtását a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 kiemelt projekt támogatja.

5.4. A munkavédelmi hatóságok hatósági tevékenysége

A szakmailag kompetens, jogszabályok megtartását megkövetelő munkavédelmi hatóság a garanciája az európai jogi aktusok és a hazai szabályozás végrehajtásának, elősegítve a munkahelyi primer prevenció megvalósítását. A munkavédelmi hatóság rendszeresen és következetesen, **a megelőzésre fókuszáló ellenőrzésekkel, egységes intézkedésekkel, és szükség esetén fokozatos és arányos szankcionálással törekedett a munkavédelmi tudatosság növelésére és a helyes gyakorlat támogatására, ugyanakkor tájékoztató, felvilágosító tevékenységével is következetesen segítette elő a megelőzést szolgáló munkavédelmi előírások végrehajtását.**

A munkavédelmi hatóság ellenőrzési gyakorlatában érvényesült a **szolgáltató közhatalom elve**, a bizalom, a tisztesség és következetesség, valamint a komplexitás. A munkavédelmi ellenőrzések fő célkitűzése a munkahelyen előforduló szabálytalanságok feltárása, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályok megtartásának biztosítása volt. Azoknál a munkáltatóknál, akiknél a hatósági intézkedések ellenére nem volt tapasztalható jogkövető magatartás, teljes hatósági szigorral kellett fellépni. A munkavédelmi hatóság megtartotta a véglegesítések rendjét, a közigazgatási határidőket és intézkedéseket tett a bírságok behajtására.

A nemzetgazdaság 2018. évi munkavédelmi helyzete ágazati bontásban az alábbiak szerint értékelhető a munkavédelmi hatóság tapasztalatai alapján.

5.4.1. A munkavédelmi hatósági ellenőrzések és intézkedések számának alakulása

A munkavédelmi hatóság ellenőrző tevékenysége 2018. évben összesen 14 298 munkáltatóra terjedt ki, amelyek 72,8%-ánál tapasztaltak munkavédelmi szabálytalanságot. Ez az arány 4,4%-kal alacsonyabb a 2017. évi (77,2%) tapasztalatokhoz képest, azaz a munkakörülmények javulása látható.

Az ellenőrzések során 309 319 fő munkavállaló munkavégzési körülményeit vizsgálták. Szabálytalanságokat az ellenőrzött munkavállalók 67,2%-ánál (207 965 főnél) tapasztaltak, ez 2,7%-kal magasabb az előző év azonos időszakában tapasztaltaknál (64,5%). A szabálytalan körülmények között foglalkoztatott munkavállalók 24,8%-a volt súlyos szabálytalansággal érintett, ez 4,3%-kal kevesebb, mint a 2017. évi (29,1%) súlyosan veszélyeztetett létszám.

A munkavédelmi hatóság az ellenőrzések 66,8%-át a mezőgazdaság, a feldolgozóipar, a gépipar, az építőipar, a külszíni bányászat, és az egészségügy területén folytatta le, mivel ezen ágazatok és tevékenységek esetén a munkavállalók egészsége, biztonsága gyakoribb, illetve súlyosabb veszélyeztetésnek van kitéve, vagy az érintett munkavállalói kör indokolta a fokozott ellenőrzést.

Az ellenőrzések eredményeképpen a munkavédelmi hatóság elsősorban hiányosság megszüntetését előíró határozatban (9845 db) intézkedett, de ugyanilyen nagyságrendben kiadmányozott fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtandó, úgynevezett azonnali intézkedést tartalmazó döntést (7927 db) is. Az azonnali intézkedéseket olyan hiányosságok indokolták, amelyek a munkavállalók közvetlen veszélyeztetésével jártak, azaz a szabálytalan tevékenység miatt bármikor bekövetkezhetett volna baleset vagy egészségkárosodás.

A munkavédelmi hatóság 18 322 döntésben összesen 73 822 intézkedést hozott, amelynek a megoszlása a következő:

- munkavédelmi intézkedések* száma (aránya): 40 174 db (54,4%)
- munkabiztonsági intézkedések száma (aránya): 25 403 db (34,4%)
- munkaegészségügyi intézkedések száma (aránya): 8 245 db (11,2%)

*munkavédelmi intézkedés: olyan intézkedés, amely a munkavédelem mindkét szakterületét, így a munkabiztonságot és munkaegészségügyet egyaránt érinti (pl. kockázatértékeléssel, egyéni védőeszközökkel kapcsolatos intézkedések).

A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető munkáltatóval szemben. A munkavédelmi hatóság a szankcionálás során 401 esetben munkavédelmi, 117 esetben közigazgatási bírságot², 32 esetben pedig eljárási bírságot alkalmazott (munkavédelmi bírság 129 236 350 Ft, közigazgatási bírság 2 976 000 Ft és eljárási bírság 2 370 000 Ft összegben).

A legsúlyosabb munkavédelmi veszélyeztetések változatlanul az építőiparban és a feldolgozóiparban jellemzőek. Erre figyelemmel a munkavédelmi hatóság kiemelten vizsgálta e területeken a gépek biztonsági berendezéseinek (védőburkolatok, védőberendezések) meglétét,

² A 2016. év harmadik negyedévében került bevezetésre új szankció lehetőségként a közigazgatási bírság. Az Mvt. 82/D. §-a alapján a munkavédelmi hatóság a természetes személlyel szemben közigazgatási bírságot alkalmazhat.

állapotát. Vizsgálta a magasból történő leesés elleni védelem kialakítását, a földmunkák végzése során a beesési veszély elleni védelem és a munkagödör beomlása elleni védelem megvalósítását, a veszélyes anyagok alkalmazásából eredő kockázatok becslését, kezelését, a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatainak elvégzését, az egyéni védőeszközök használatát, a villamos berendezések állapotát, az érintésvédelmi vizsgálatok elvégzését, valamint a munkavállalók tájékoztatását, oktatását.

5.4.2. Célvizsgálatok, társhatósági ellenőrzések

A 2018. évre vonatkozó munkavédelmi ellenőrzési irányelvekben, valamint országos hatósági ellenőrzési tervben foglaltak alapján a munkavédelmi hatóság országosan egységes szempontok szerint vizsgálta az ellenőrzésre kijelölt területeket.

A munkavédelmi hatóságok részére 2018-ban az alábbi célvizsgálat és akcióellenőrzés lefolytatása került elrendelésre:

- Mezőgazdasági tevékenységek célvizsgálata 2018. II-III. negyedévben.

A mezőgazdasági tevékenység ellenőrzését az indokolta, hogy a baleseti veszélyforrások és az egészségkárosító kockázatok lehetősége miatt ez az egyik legveszélyesebb ágazat. A szektor sajátosságai miatt – mint például a szabadban, melegházakban, veszélyes gépekkel, állatokkal, elszigetelt munkahelyen, veszélyes vegyi anyagokkal végzett munka – magas azoknak a veszélyforrásoknak a száma, amelyeknek a munkavállalók ki vannak téve. Az ágazatban 2016. évben összesen 837 munkabalesetet jelentettek be, melyből 18 halálos és további 7 súlyos volt. Az országos célvizsgálat kapcsolódott a 2017. június 13-án indult kétéves mezőgazdasági munkavédelmi kampányhoz.

- A kölcsönzött munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata 2018. I. és IV. negyedévben.

A célvizsgálat lefolytatását az indokolta, hogy az európai Munkafelügyeleti Vezetők Bizottsága (SLIC) a 2017. szeptember 20 - 21.-én Luxemburg, Konferencia Központban tartott munkacsoport ülésén a munkaerő-kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalók munkavédelmére irányuló európai kampány kezdeményezéséről döntött. A célvizsgálat lebonyolítása a SLIC 2017-2018. évi kampányához kapcsolódik. A kampány 2019. májusig tart.

A célvizsgálatot az is indokolta, hogy ezen foglalkoztatási formában magasabbak a baleseti kockázatok. 2016. év első három negyedévében az EU-ban több mint ötszáz munkabaleset következett be munkaerő kölcsönzés keretében, melyek közül több súlyos munkabaleset volt.

A munkavédelmi hatóság által lefolytatott célvizsgálatot a Munkavédelmi Főosztály készítette elő. A célvizsgálat vizsgálati szempontrendszere a munkáltatók tájékoztatása céljából előzetesen megjelent a munkavédelmi hatóság honlapján, majd az ellenőrzések tapasztalatai alapján készült összefoglaló jelentés is közzétételre került.

A területi munkavédelmi hatóság saját kezdeményezésű célvizsgálatai is beépültek a 2018. évi munkatervekbe. Az ellenőrizendő terület kiválasztása a megyei sajátosságok és a munkáltatók tevékenysége alapján történt. A vizsgálatok szempontrendszerét a területi munkavédelmi hatóságok állították össze. Tájékoztatásuk alapján megállapítható, hogy a saját hatáskörben

elrendelt célvizsgálatok eredményesen zárultak. A vizsgálatok fogadtatása mind a munkáltatók, mind a munkavállalók részéről pozitív volt.

A munkavédelmi hatóság társhatósági együttműködésének alapját az Éves Összevont Ellenőrzési Terv képezte, melyek nyomán megyénként különbözőképpen zajlottak le a társszervekkel közös ellenőrzések. A társhatóságok közreműködésével 2018. évben 1812 munkavédelmi ellenőrzés zajlott, mely összesen 1147 ügyet jelent, az összes ellenőrzés 7,8%-át.

2018. évben a rendőrhatósággal közösen több mint 358 ellenőrzést folytattak le a munkavédelmi hatóság szakügyintézői, az adó- és vámhatósággal, a fogyasztóvédelmi valamint a népegészségügyi hatóság közreműködésével pedig összesen 303 db vizsgálatot.

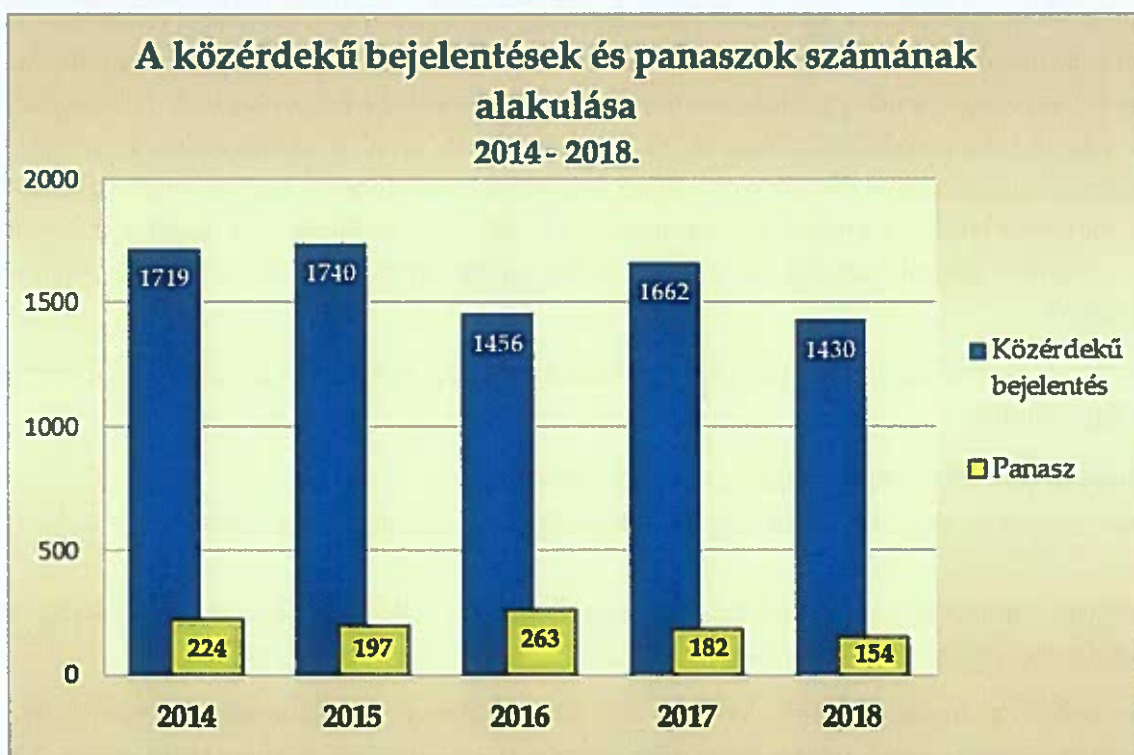
A beszámolókat szerint a társhatósági együttműködések hatékonyan zajlottak, egymás munkáját segítve jártak el az érintettek. Nehézséget egyedül az ellenőrzések lefolytatásához szükséges időtartamok jelentős eltérése okozott.

5.4.3. A közérdekű és panaszbejelentések kivizsgálása

A panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében a munkavédelmi hatóság a hozzá beérkező panaszokat és közérdekű bejelentéseket köteles kivizsgálni. 2018-ban a korábbi évhez viszonyítva a közérdekű bejelentések száma 14%-kal, a panaszok száma pedig 15%-kal csökkent, mely szintén a munkakörülmények javulására utal.

A közérdekű bejelentések és panaszok számának alakulását a 22. számú ábra mutatja.

22. számú ábra

A legtöbb közérdekű bejelentés a munkahely kialakításával, a munkavégzési körülményekkel, az általános higiénés feltételekkel, valamint a munkaszervezéssel összefüggésben érkezett

(39%), emellett jelentős volt az egyéni védőeszközökkel kapcsolatos bejelentések aránya is (22%).

Leggyakrabban a balesetet szenvedett vagy a foglalkozási betegséggel érintett munkavállaló tett panaszt, mivel a munkáltatónak a munkabaleset bejelentésével, kivizsgálásával kapcsolatos intézkedését, mulasztását, vagy a foglalkozási megbetegedés illetve fokozott expozíciós eset bejelentésének elmaradását sérelmezte (58%).

A közérdekű bejelentések és panaszok kivizsgálása céljából kezdeményezett ellenőrzések során a munkavédelmi hatóság gyakran tárt fel egyéb, a bejelentésben nem jelzett munkavédelmi szabálytalanságot is, amelyek megszüntetése érdekében szintén intézkedett.

5.4.4. Utóellenőrzések

A munkavédelmi hatóság végrehajtható döntéseiben elrendelt kötelezettség teljesítésének ellenőrzésére 1020 esetben került sor, azaz a munkavédelmi hatóság az ellenőrzött munkáltatók 7,1%-ánál győződött meg újabb ellenőrzés keretében arról, hogy az általa előírtakat a munkáltató teljesítette-e. Az utóellenőrzések tapasztalata szerint a munkavédelmi hatósági intézkedéseket 32 esetben nem hajtották végre, ami 31 munkáltatót érintett. Az intézkedések végrehajtásának elmaradása miatt kiszabott eljárási bírságok összege 2018. évben 2 370 000 Ft volt, ami a korábbi éveknek (9 350 000 Ft) közel a negyede.

5.4.5. Előre bejelentett ellenőrzések tapasztalatai

A 2018. évre vonatkozó ellenőrzési irányelvekben megfogalmazott feladat alapján a munkavédelmi hatóságok éves ellenőrzési tervében az előzetes bejelentéssel végzett ellenőrzések lefolytatása kiemelt feladatként került meghatározásra. Ezen audit jellegű átfogó vizsgálat alkalmazásakor a **munkavédelmi hatóság egy hónappal a tervezett ellenőrzés előtt értesíti a munkáltatót a helyszíni ellenőrzésről**, annak pontos időpontja megjelölésével, valamint az előkészítendő és ellenőrzésre kerülő dokumentációk felsorolásával. A vizsgálatban részt vesz a munkavédelmi hatóságon és a munkáltatón kívül a munkavédelmi, valamint a foglalkozás-egészségügyi feladatokat ellátó szakember, továbbá – amennyiben választottak ilyen munkavállalót – a munkavállalók munkavédelmi képviselője is. A vizsgálat lefolytatása után a munkavédelmi hatóság és a munkáltató közös értékelésen tekinti át az ellenőrzés eredményét.

A munkáltatók kiválasztása során a munkavédelmi hatóság elsősorban az alábbi szempontokat vette figyelembe:

- foglalkoztatottak létszáma érje el a 10 főt, valamint
  - tevékenysége alapján az I-es vagy II-es veszélyességi osztályba tartozzon;
- vagy
- súlyos munkabaleset, foglalkozási megbetegedés, illetve fokozott expozíciós eset előfordulásakor, annak bekövetkezésében közrehatott a munkáltató mulasztása.

2018. évben a munkavédelmi hatóság 29 előre bejelentett ellenőrzést folytatott le. A munkáltatók készségesen, partnerként álltak ezekhez az ellenőrzésekhez, tudva, hogy közös érdek az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása. Az ellenőrzés előzetes bejelentéséből adódóan ritkán állapított meg a munkavédelmi hatóság súlyos veszélyeztetést az érintett munkáltatóknál.

5.4.6. Az ellenőrzések egyéb tapasztalatai

A munkavédelmi szaktevékenység végzése

A munkavédelmi hatóság tapasztalatai alapján az ellenőrzött munkáltatók többségénél megvalósul az Mvt.-ben meghatározott, munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősülő feladatok ellátása. A tőkeerős nagyvállalatok és közép vállalkozások sok esetben főállásban foglalkoztatnak munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező személyt vagy személyeket. A kis- és mikro vállalkozásoknál jellemzően megbízási szerződés alapján vesznek igénybe munkavédelmi szakembert vagy szolgáltatót. A legfeljebb néhány főt foglalkoztató munkáltatók egy részénél továbbra is azt tapasztalta a munkavédelmi hatóság, hogy a hatósági ellenőrzés időpontjáig nem vettek igénybe szakembert munkavédelmi feladataik ellátásához.

A munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező munkavállalót foglalkoztató, valamint a külső szolgáltatót igénybe vevő munkáltatók között jellemzően markáns különbségek figyelhetők meg a munkavédelmi feladatellátás színvonalában. Azoknál a munkáltatóknál ugyanis, ahol főállású munkavédelmi szakembert foglalkoztatnak, ott az e munkakört betöltő személy jobban ismeri a munkahelyen folytatott tevékenységeket, munkafolyamatokat. Ennek megfelelően a munkavédelmi feladatok ellátása rendszerint folyamatos és hatékony, az általános munkavédelmi színvonal az átlagosnál magasabb.

A munkavédelmi vállalkozások által nyújtott szolgáltatások szakmai színvonala erősen változó, hiszen ezek a szakemberek sok esetben nem ismerik mélységében a megbízó munkahelyein folyó tevékenységeket és a munkavégzés során alkalmazott munkaeszközöket, anyagokat. A külső szolgáltatót igénybe vevő munkáltatók sok esetben csak a hatósági ellenőrzés során szembesülnek a nem teljes körű, pontatlan munkavédelmi feladatellátással. Emellett megfigyelhető az is, hogy a munkáltatók gyakran csak a munkavédelmi dokumentáció elkészítésére, frissítésére, a munkavédelmi oktatások megtartására kérik fel a szolgáltatót, illetve csak munkabaleset, foglalkozási megbetegedés vagy fokozott expozíció bekövetkezése esetén igénylik a közreműködését.

A veszélyes munkahelyeken, illetve veszélyes technológiák esetére a külön jogszabály szerint előírt munkavédelmi szakemberek közreműködése jellemzően megvalósult. Ugyanakkor gyakran előfordult, hogy a munkavédelmi szakember által javasolt, jól dokumentált feladatok végrehajtására a munkáltató nem intézkedett és nem szüntette meg a szabálytalanságokat. Tekintettel arra, hogy a munkavédelmi szakemberek függő helyzetben vannak a munkáltatóval, általános tapasztalatunk szerint gyakran nem a jogszabályoknak történő megfelelés, hanem a munkáltató gazdasági érdekei élveznek prioritást.

A foglalkozás-egészségügyi alapellátás

Az ellenőrzések tapasztalatai szerint kevés kivételtől eltekintve alig mutatható ki, hogy a foglalkozás-egészségügyi szolgálat közreműködik az egészséget nem veszélyeztető munkakörnyezet kialakításában, az egészségkárosodások megelőzésében. Tevékenységük legtöbbször kimerül az előzetes és döntően évenként ismételt időszakos munkaköri orvosi vizsgálat dokumentált teljesítésében.

Különösen sok gondot okoz, hogy bérelt, kölcsönzött munkaerő foglalkoztatásakor a vállalkozói keretszerződés értelmében foglalkoztatott foglalkozás-egészségügyi orvos általában nem ismeri az üzemet, munkakörnyezetet, ahol a munkavállaló dolgozni fog.

A munkáltatók döntő többségében biztosítják a dolgozóik számára a foglalkozás-egészségügyi ellátást. A vendéglátóiparban gyakran tapasztalható hiányosság e téren, főleg a miatt, hogy az ott dolgozók rendelkeznek egészségügyi kiskönyvvel, mely a járványok megelőzését szolgáló vizsgálat megtörténtét igazolja, ugyanakkor a munkáltatók egy része nincs tisztában az egészségügyi kiskönyv és a munkaköri alkalmasság orvosi véleményezésének különbségével.

Munkavédelmi képviselők

Az Mvt. 70/A. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a munkavállalók az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő jogaik és érdekeik képviseletére jogosultak maguk közül munkavédelmi képviselőt vagy képviselőket választani. A választás megtartásának lebonyolítása, a feltételek biztosítása a munkáltató kötelezettsége.

A munkavédelmi képviselő választással kapcsolatos előírások 2016. évi módosítása óta eltelt idő elegendőnek bizonyult arra, hogy a munkáltatók az új előírásoknak eleget tegyenek. A munkavédelmi hatóság tapasztalatai szerint tovább nőtt azon munkáltatók száma, ahol megtartották a választást, és csak esetenként kellett intézkedést hozni a választás megszervezésének elmulasztása miatt.

Ugyanakkor a munkavállalók munkavédelemmel összefüggő érdekeinek képviselete számos esetben nem hatékony vagy csak formális, ami különösen a kisvállalkozásoknál volt megfigyelhető. A jelenség elsődleges okának tekinthető, hogy a munkavédelmi képviselők a törvény által biztosított munkajogi védelem ellenére nem mernek fellépni munkáltatójukkal szemben. Más munkáltatóknál a munkavédelmi képviselők többsége hatékonyan el tudja látni funkcióját és segíteni tudja a munkavédelmi feladatokat ellátó személy munkáját is.

A tapasztalatok szerint a munkavédelmi képviselők a hatósági ellenőrzéseken változó arányban vettek részt, de részvételük esetén nem volt jellemző az érdemi észrevétel. A képviselőket a foglalkozási megbetegedések kivizsgálásába bevonta a munkavédelmi hatóság. A munkabaleseti jegyzőkönyvek alapján a munkabalesetek kivizsgálásában többnyire részt vettek a képviselők is, akik egyetértettek a munkáltatói vizsgálat megállapításaival.

A foglalkozási rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek

A foglalkozási eredetű rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek bejelentésének 2014-2018 közötti adatait a 23. számú ábra tartalmazza.

23. számú ábra

Megnevezés	2014	2015	2016	2017	2018
Rákkeltő anyaggal végzett tevékenységet bejelentő munkáltatók száma	1 428	1 362	1 379	1 655	1 614
„Változást bejelentő” munkáltatók száma	549	576	491	536	583
A tárgyévi bejelentések alapján a rákkeltő expozícióban dolgozók száma (fő)	19 952	17 182	22 150	22 024	22 188
A tárgyévben bejelentést tevő munkáltatóknál kezdeményezett munkavédelmi ellenőrzések száma	401	217	214	190	212

A munkavédelmi helyszíni ellenőrzéseken tapasztaltak alapján elmondható, hogy a rákkeltő anyaggal végzett tevékenységet bejelentő munkáltatóknál javult a rákkeltő expozíciónak kitett munkavállalókról a munkáltatói nyilvántartás vezetése, a munkavállalók írásbeli tájékoztatása, a biológiai monitorozás szabályozása és vizsgálatok végzése. Számos esetben előfordul, hogy a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendjét írásban szabályozza a munkáltató, de konkrétan nem határozta meg munkakörönként a szükséges biológiai monitorvizsgálatok irányát, és gyakoriságát. Az ellenőrzések során néhány esetben azt találták, hogy a munkavállalók munkavédelmi oktatásban részesültek, de a tematika nem tartalmazta a rákkeltő anyagok expozíciójáról, hatásairól, dekontaminálásáról szóló ismereteket. Gyakori hiányosság, hogy a munkáltató nem jelöli azokat a munkahelyeket, ahol a munkavállalók rákkeltő hatásának lehetnek kitéve.

Az ellenőrzések során a legtöbb és legsúlyosabb hiányosságot azoknál a munkáltatóknál tárja fel a munkavédelmi hatóság, ahonnan a munkáltató nem küld rákkeltő anyaggal végzett tevékenységről bejelentést, így a korábbi gyakorlattól eltérően már nem a bejelentők ellenőrzése, hanem a bejelentés nélküli tevékenység feltárása kerül előtérbe.

6. Az ellenőrzések fő ágazati tapasztalatai

6.1. Építőipar

Az építőipar teljesítménye az előző évhez képest tovább nőtt. A szakképzett munkaerő biztosítása és a rövid határidők betartása is a megoldandó munkavédelmi kihívások közt szerepel. 2018-ban 50 súlyos sérüléssel járó munkabaleset történt az építőiparban (2017-ben ez a szám 44 volt), amelyből 22 halálos kimenetelű volt. A súlyos balesetek száma emelkedett az előző évhez képest.

Az éves ellenőrzési adatokat elemezve megállapítható, hogy ellenőrzött munkáltatók közül körülbelül minden negyedik az építőipar területén dolgozott. 2018-ban a munkavédelmi hatóság 3640 munkáltató építés-kivitelezését ellenőrizte. A vizsgálat megállapította, hogy az ellenőrzött munkáltatók 68,8%-a nem tett eleget a jogszabályban előírt valamennyi munkavédelmi kötelezettségének. A munkavállalók 82,4%-át szabálytalan munkakörülmények között foglalkoztatták.

Az ellenőrzési tapasztalatok alapján, számos területen évek óta fennálló hiányosságokkal lehetett ismét találkozni, illetve néhány területen kisebb mértékű javulást lehetett tapasztalni. Hosszú idő óta ismét gyakori hiányosság a fejtámaszok használatának elmulasztása.

Kedvező jelenség, hogy a kivitelezési területeken használt építőipari gépek műszaki állapota javuló képet mutat. Az emelőgépek esetében megállapítható, hogy korszerű, új helyhez kötött emelőgépet üzemeltetnek, ahol a műszaki állapot fenntartása érdekében a felülvizsgálatokat is elvégzik. Visszatérő hiányosság az autódaruk nem megfelelő állapota, jellemző főleg a régi kisebb teljesítményű autódaruk esetében (ezeket általában egyéni vállalkozók üzemeltetik), hogy a javítások sokszor nem szakszerűek és az időszakos vizsgálatokat sem mindig végzik el rajtuk. Kisebb építkezéseken még mindig található házilagos kivitelezésű körfűrészgép és betonkeverő. Továbbra is előfordul sérült szigetelésű gépek, kiségek és villamos hosszabbító vezetékek használata.

Az építőiparban foglalkoztatott nagyszámú alkalmi munkavállaló egyéni védőeszközzel (pl.

védőlábbeli) való ellátása továbbra is problémát jelentett. Több esetben volt szükség a közutakon illetve azok közelében munkát végzőket érintően a jól láthatóságukat biztosító egyéni védőeszközök hiánya miatti intézkedésre is. Amennyiben viszont a munkáltató biztosította a szükséges egyéni védőeszközöket, azokat a munkavállalók gyakran nem használták, ezzel szabályszegő magatartást valósítva meg.

Pozitívumként értékelhető, hogy a munkáltatók a klímakörnyezet kedvezőtlen hatásainak megelőzése céljából munkaszervezési intézkedéseket tettek. A védőital, a pihenőidő, valamint a megfelelő pihenőhely többnyire biztosított volt a munkavállalók számára. Néhány esetben azonban megállapításra került, hogy előzőeket nem az előírásoknak megfelelően biztosították számukra.

A munkavédelmi oktatásra vonatkozóan elmondható, hogy azok általában elméleti formában valósultak meg és ezek csak ritkán egészültek ki a gyakorlati ismeretek átadásával.

A pszichoszociális kóroki tényezők feltárásával és kezelésével a kockázatértékelések nagyobb hányada nem foglalkozott. Az építőipari kivitelezési tevékenységek során a munkavállalók gyakran tartósan távol végeznek munkát az otthonuktól, illetve egyre gyakoribb a külföldről áttelepült munkavállalók foglalkoztatása is, amely indokolná a szaktevékenységet ellátók részéről az ezzel kapcsolatos kockázatok értékelését és a szükséges megelőző intézkedések meghozatalát.

A **mélyépítési** munkaterületeken továbbra is az omlásveszély jelenti a legnagyobb problémát. Jellemző a munkaárcok, munkagödörök dúcolásának hiánya, a szakadólap terhelés tilalmának megszegése és a szabálytalan rézsű kialakítása.

A **magasépítés** munkaterületein pozitívumként értékelhető, hogy egyre több építkezésen találkozhatunk korszerű szabványos elemekből készített homlokzati állványrendszerekkel. Ezek többségénél nem volt intézkedésre okot adó szabálytalanság. Kisebb építkezésen előfordulnak még korszerűtlen készelemes állványok, melyek esetében számos szabálytalanságról beszélhetünk (hiányos korlát, dróttal felerősített állványelemek). Több kis építési területen ismét lehetett elavult falétra állványokkal találkozni, amelyek alkalmazása számos baleseti veszélyforrás lehet. Továbbra is a legsúlyosabb veszélyeztetést a be-, és leesés veszélyes munkaterületek nem megfelelő kollektív műszaki védelme, valamint a leesés elleni védelemül szolgáló egyéni védőeszközök biztosításának, vagy használatának a hiánya jelentette. Emiatt hozta a munkavédelmi hatóság a legtöbb intézkedést is.

A **bontási** munkaterületen egyre több helyen géppel végzik a bontásokat. A modern technika és technológia mellett számos súlyos szabálytalanságot lehetett tapasztalni. Majdnem minden esetben előfordult, hogy több szintet egyszerre leomlasztanak, ami a fokozott kiporzás és a sokszor ellenőrizhetetlen leomlás miatt fokozott veszélyforrás. Továbbra is súlyos kockázatot jelent a munka szervezetlensége, a szakmai képzettség-, a bontási terv-, a technológiai utasítás-, valamint a veszélyeztetett területek megfelelő mértékű elkerítésének a hiánya. Gyakran előfordult, hogy volt bontási terv, de a bontást végzők nem ismerték annak tartalmát. A bontásokat szinte minden esetben alvállalkozók végzik, sokszor vállalkozói szerződés és szakértelemmel rendelkező munkairányító nélkül.

Az ellenőrzött építés-kivitelezési munkaterületek többségén a bontással járó munkafolyamatok során keletkező por, zaj és rezgésterhelés okozta kockázatok megfelelő munkavédelmi szempontú kezelése még mindig nem kielégítő.

Azbesztmentesítési tevékenység

A 2018. évben az előző évihez hasonló arányban 221 esetben jelentettek azbesztbontási munkákat (pala és szórt azbesztmentesítést), amely 978 munkavállalót érintett. A bejelentések 4,5%-a (10 db) nem volt a vonatkozó jogszabálynak megfelelő. Továbbra is jellemző, hogy a kisebb, azbesztbontással járó (palatetőbontás) munkálatokat gyakran előzetes bejelentés nélkül végezték, veszélyeztetve ez által nemcsak a munkavállalókat, hanem a tágabb környezetet is. Az azbesztmentesítéssel kapcsolatban feltárt munkavédelmi szabálytalanságok főként azokat a vállalkozásokat érintették, akik nem kifejezetten az azbeszttartalmú épület bontására, valamint azbesztnek vagy azbeszttartalmú terméknek építményből, létesítményből, szerkezetből történő eltávolítására specializálódtak. Ezeknél a munkáltatóknál visszatérő probléma volt, hogy az azbesztmentesítési tevékenység során nem megfelelő egyéni védőeszközt biztosítottak a munkavállalók számára. Több esetben kellett intézkedni például nem megfelelő védelmi képességgel rendelkező légzésvédő eszköz miatt, amelynek használata kiemelt fontosságú a későbbi súlyos egészségkárosodások megelőzése érdekében. Még mindig jellemző volt, hogy a munkavállalók nem minden esetben kaptak oktatást az azbesztexpozícióval kapcsolatban, nem hívták fel a figyelmüket többek között az azbeszt egészségkárosító hatására, valamint a szükséges megelőző intézkedések jelentőségére, fontosságára.

Előfordult, hogy az eltávolított palákat nem zártan kezelték, gyűjtötték, így indokolatlanul nagymértékű kiporzás volt tapasztalható, amely veszélyt jelentett a munkavállalókra és a hatókörben tartózkodókra egyaránt.

Építőanyag-ipar

Az építőipar teljesítményének növekedése az építőanyag gyártók kapacitás fejlesztését igényli. Az ágazatban fokozott baleseti veszélyforrást jelentenek a gyártás során alkalmazott nagyméretű berendezések, az automatika és a kézi vezérlés kombinációja, a nagyszámú anyagmozgató- és emelőgép, a kisebb cégek esetében az elhasználdott géppark és a karbantartások elmaradása.

A munka jellegéből adódóan az építőanyag gyártó telepeken használt emelő és anyagmozgató gépek sok esetben sérültek, hiányosan felszereltek voltak, de előfordult olyan eset is, hogy a gépekhez semmiféle munkavédelmi dokumentáció nem állt rendelkezésre. A szabálytalan indítókulcs tárolás az építőanyag iparban is fellelhető volt.

Továbbra is visszatérő, jellemző hiányosság a kiegészítő gépek és kéziszerszámok elhasználdása és rossz kábelszigetelése, valamint a javítás, karbantartás után egyes gépek védőburkolatának hiánya.

A gyártás során keletkező zaj, por, vizes munkakörnyezet miatt az építőanyag-ipar munkaegészségügyi szempontból fokozott figyelmet igényel. A munkáltatók többsége elkészítette a kockázatértékelést, de azok egy része tartalmilag hiányos volt, mivel nem került feltárássra valamennyi a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázat, illetve nem vették figyelembe a már elvégzett munkahigiénés vizsgálatok eredményeit.

Több esetben volt tapasztalható, hogy a munkavállalók az egyéni védőeszközöket poros munkakörnyezetben tárolták, így azok használata nem elégítette ki a megfelelő higiénés követelményeket.

Az építőanyag gyártók többségénél nem álltak rendelkezésre teljes körűen a felhasznált veszélyes anyagok/keverékek biztonsági adatlapjai, ennek következtében a munkavállalók munkavédelmi oktatása is hiányos volt ebben a témában.

6.2. Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás

Mezőgazdaság

A mezőgazdaság, erdőgazdaság ágazatban 2017-2018-ban kétéves tájékoztató kampány, valamint 2018. évben országos célvizsgálat került lebonyolításra, ennek hatására 2017. évhez képest kétszer annyi, 1488 munkáltató ellenőrzésére került sor. 1157 munkáltatónál (78%) volt tapasztalható valamilyen munkavédelmi szabálytalanság, ami némileg rosszabb a korábbi évi adatnál. A kampány és az országos célvizsgálat felhívta az ágazat munkavédelmi helyzetére a figyelmet, valamint hozzájárult a munkabalesetek számának csökkentéséhez.

Az ágazatban 2016. évhez képest 2017-ben 18-ról 12-re, vagyis 33%-kal, 2018-ban további 17%-al, azaz 10-re csökkent a halálos munkabalesetek száma. A három munkanapon túl gyógyuló munkabalesetek száma is folyamatosan csökkent: 2016-ban 837, 2017-ben 654, 2018-ban 626 volt.

A mezőgazdasági ágazatban a munkafolyamatok egy része gépesített, azonban a gépek kiszolgálása és ellenőrzése mellett a fizikai munka ellátása továbbra sem nélkülözhető, ezekre a munkákra a foglalkoztatottak nagy része alacsony szakképzettséggel rendelkezik, esetenként szakképzettség nélkül dolgoznak.

A korszerű telephely sem mindig garancia a munkavédelmi szabályok betartására. A fejlesztések kedvező hatása jellemzően a mezőgazdasági technológiára terjedt ki, a kiszolgáló tevékenységekre kevésbé vagy egyáltalán nem.

A javító, karbantartó munkahelyeken használatos munkaeszközök munkabiztonsági állapotával kapcsolatban számos hiányosság került feltárásra (hegesztő berendezések, köszöri- és fúró gépek). Előfordultak még villamos biztonságtechnikai, anyagmozgatással és tárolással kapcsolatos szabálytalanságok.

Egyre gyakrabban használnak a munkáltatók korszerű, légkondicionált fülkével felszerelt mezőgazdasági erőgépeket, ahol a zaj- és mechanikai rezgés-expozíció már jóval a megengedett érték alatt van. Nem volt ritka azonban, hogy az erőgépek áthajtása nem rendelkezett védőburkolattal, így a szabadon forgó kardántengely közelében dolgoztak.

Általában az új mezőgazdasági erőgépek (traktorok) üzembe vételét követően elmaradt a munkavédelmi üzembe helyezés. Az időszakos biztonsági felülvizsgálat viszont a régebbi típusú traktorok esetében gyakoribb.

A munkáltatók zöme nem volt tisztában a beszállásköteles munkavégzés szabályaival, illetve nem teljeskörűen alkalmazták a beszállásköteles munkavégzés szabályait.

Azoknál a munkáltatóknál, ahol a technológia szükségessé tette a fekete-fehér jellegű öltözőket, több esetben felújításra, illetve korszerűsítésre kerültek, de előfordult a tisztálkodó helyiség higiénés állapota, vagy a funkciótól eltérő használata (anyagtárolásra használták) miatti intézkedés.

A munkáltatók jelentős hányadánál a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatokat rendszeresen, megfelelő gyakorisággal végezték el a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatók.

Ahol szükséges volt a személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatának megléte, túlnyomórészt megtörténtek. A mezőgazdaságra továbbra is jellemző az egyszerűsített foglalkoztatás (idénymunka, alkalmi munka) széleskörű elterjedése. A munkavállalók orvosi alkalmasságát általában foglalkoztathatósági szakvéleménnyel igazolták a munkáltatók, figyelmen kívül hagyva a járványügyi érdekből kiemelt munkakörrel, a jogszabályban meghatározott egészségkárosító kockázatok közötti foglalkoztatással valamint az állat- és növényegészségügyre vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatban előírtakat.

A kockázatértékelés elkészítését elmulasztó munkáltatók száma még mindig magas.

Azon munkáltatók, akik rendelkeztek kockázatértékeléssel számos esetben nem vették figyelembe a munkavállalók különböző kóroki tényezőknek való kitettségét. Leggyakrabban a biológiai (pl.: állatokkal, szerves trágyával történő közvetlen érintkezés során), majd a fizikai (rezgés, zaj), a pszichoszociális (pl.: családtól távol végzett munka, túlmunka, rendszertelen étkezési, komfortot nélkülöző pihenési lehetőség) és a kémiai kóroki tényezőket (pl.: fertőtlenítő- tisztítószeres, növényvédő szerek) nem értékelték. Túlnyomórészt nem vagy nem megfelelő részletességgel határozták meg a munkaeszközök kockázatait, a kedvezőtlen klimatikus viszonyok (hideg, meleg,) okozta fokozott megterhelést, a viperamarás, méh- és darázscsípés kockázatát.

A munkavédelmi oktatások nem bizonyultak mindig kielégítőnek, az oktatások meglétét sem dokumentálták. Esetenként megfelelő képzés nélkül bízták meg a munkavállalókat veszélyes tevékenységgel, melynek során súlyos munkabaleset is bekövetkezett.

Továbbra is problémaként jelentkezett, hogy a veszélyes anyagokat/keverékeket (motorolaj, szintetikus hígító, üzemanyag) eredetileg élelmiszerekhez gyártott, illetve használt csomagolóeszközben tárolták, illetve ezen anyagok közvetlen közelében élelmiszert, védőitalt tartottak.

A veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközök meghatározása, biztosítása, rendeltetészerű használatukra való kioktatása, valamint használatuk megkövetelése terén is adódtak hiányosságok. Többször került sor sérült, vagy lejárt védelmi képességű egyéni védőeszköz cseréjének elrendelésére.

A *növénytermesztés ágazatban* továbbra sem fordítanak kellő gondot a telephelyek, egyes létesítmények megfelelő elkerítésére, lezárására, őrzésére, illetve az illetéktelen személyek bejutásának kizárására. A magasban, vagy mélyben kiépített közlekedési útvonalak, munkavégzési helyek tekintetében kevésbé vált szükségessé intézkedés, mint az ideiglenesen tartózkodásra szánt térrészek, vagy nem munkavégzés céljára szolgáló területek esetében.

Több esetben a közlekedési útvonalon, vagy mellette lévő, gyakran gazzal benőtt, lefedetlen, vagy beszakadt fedéllel rendelkező gyűjtőzsompok, aknák, derítők jelentettek beesésveszélyt.

Előfordult, hogy a gáz- és olajtüzelésű szárítóberendezések 5 évenkénti időszakos biztonsági felülvizsgálatát nem végezték el. A 2 m magasság feletti munkavégzéshez (pl. gyümölcszedés) használt létrák, zsámolyok, szedőállványok sok esetben nem voltak megfelelő szilárdságúak.

A nyári melegben a munkáltatók döntő többsége a klímakörnyezet emberi szervezetre gyakorolt kedvezőtlen hatásait védőital juttatással és munkaszervezési intézkedésekkel (pihenőidő, munkaidő eltolás) igyekezett csökkenteni.

A munkáltatók zöme gondoskodott a vegyi expozícióban (pl.: szerves foszforsavészterek, karbamátok) dolgozó munkavállalók biológiai monitor vizsgálatainak elvégzéséről.

Az *állattartó telepeken* a munkakörülmények jelentős javulása nem állapítható meg az előző évek tapasztalataihoz képest. A telephelyek gyakran nem rendelkeznek a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat által előírt üzemeltetési utasítással, ennek következtében a munkáltatók által kötelezően szabályozandó folyamatok (pl.: etetés, almozás, mozgatás) munkáltatói szabályozása is elmarad.

A legtöbb, műszaki biztonságot érintő hiányosság az önjáró rakodó gépek, a telepített keverő berendezések, valamint a hígrágya tárolók esetében volt tapasztalható. A takarmányfelhordó csigáknál, keverőknél, szállító rédlereknél, serleges felvonók meghajtásainál gyakori a védőburkolatok hiánya. Nem ritka a már korszerűtlennek számító erőgépek használata. Több esetben kellett intézkedni ezen gépek esetében a zárt vezetőfülke, hűtőventilátor burkolat, a külön oldali fékkörök működtető pedáljait visszahúzó rugók, a megfelelő látóteret biztosító segédeszköz (különböző tükrök) hiánya miatt.

Az állattartó telepeken tartott bikák gyakran orrkarikával nem rendelkeztek, ennek következtében a vezetőruddal illetve vezetőköttéllel történő biztonságos mozgatásuk nem lehetséges.

Pozitív tapasztalat, hogy azon munkaköröknél, ahol a kockázatértékelés alapján szükséges volt a védőoltás, ott a munkáltató biztosította, ugyanakkor az érintett munkavállalók körét írásban nem határozták meg.

A *halászati, halgazdálkodási tevékenységek* vizsgálata során megállapítható volt, hogy a rakodóműveket nem mindegyikét látták el korláttal és feljáróval. A vízi járműveken munkát végzők gyakran nem viselték az előírt mentőmellényt.

Erdőgazdálkodás

Az ágazatban a technológia veszélyességéből adódóan főleg a fakitermelés ellenőrzésére került sor. A munkáltatók gyakran elmulasztottak technológiai műveleti utasítást készíteni, és vezetőt kijelölni a munkafolyamatok közvetlen irányítására. Jellemző az Erdészeti Biztonsági Szabályzat ismeretének hiánya. Sok esetben a vágásterülethez vezető utakra nem helyezték ki a figyelmeztető táblákat. Visszatérő szabálytalanság, hogy az erdészeti közelítő gépek vezetőülés ajtaja, valamint a biztonsági övek hiányoznak. A láncfűrész gépek esetében gyakori a biztonsági berendezés működésképtelensége, valamint elmarad a munkavédelmi üzembe helyezése. Változatlanul jelen lévő szabálytalanság a munkavállalók munkaköri orvosi alkalmassági véleményének hiánya, a megfelelő védelmi képességű egyéni védőeszköz biztosításának elmulasztása.

Nagyobb volumenű fakitermelési munkáknál megfigyelhető az építőiparra jellemző alvállalkozói struktúra kialakulása is, ahol ugyanúgy jelen vannak tényleges munkát nem végző gazdasági társaságok, mint a tényleges munkát végző, kevés haszonnal dolgozó mikroállalkozások.

A tökeerősebb erdészetek a szakemberhiány problémáját a gépparkjuk folyamatos fejlesztésével próbálják megoldani, azaz kevesebb élőmunkát igénylő multifunkcionális gépeket szereznek be, amelyek biztonságos munkavégzést tesznek lehetővé.

6.3. Feldolgozóipar

Fafeldolgozó-ipar, bútorigar

A fafeldolgozó-ipar ágazatban az összes, ellenőrzéssel érintett munkáltatók száma 233 volt, a 2017. évi 308-hoz viszonyítva az arány 78%. A szabálytalansággal érintett munkáltatók száma 190 volt, ennek aránya az összes ellenőrzött munkáltatóhoz képest 82%. Az ágazatban

ellenőrzött összes munkavállalók száma 3775 volt, ennek 73%-ánál tapasztaltak szabálytalanságot az eljáró kormánytisztviselők. A balesetek száma az ágazatban 179 volt összesen, ez 22%-os csökkenést mutat az előző évhez képest. Súlyos munkabaleset 6 volt, az előző évi 4-hez képest, halálos munkabaleset 2, míg az előző évben egy ilyen történt.

A *bútorgyártás ágazatban* az összes, ellenőrzéssel érintett munkáltatók száma 131 volt, a 2017. évi 149-hez viszonyítva az arány 88%. A szabálytalansággal érintett munkáltatók száma 105 volt, ennek aránya az összes ellenőrzött munkáltatóhoz képest 80%. Az ágazatban ellenőrzött összes munkavállalók száma 11 076 volt, ennek 37%-ánál tapasztaltak szabálytalanságot az eljáró kormánytisztviselők. A balesetek száma az ágazatban 150 volt összesen, ez 4%-os csökkenést mutat az előző évhez képest. Súlyos munkabaleset nem volt, az előző évi 2-höz képest, halálos munkabaleset sem történt, akárcsak az előző évben.

A faipari vállalkozások az egyre nagyobb megrendelések teljesítése révén kezdenek megerősödni, azonban az iparág erősödését a munkabiztonság javulása csak lassan, vagy egyáltalán nem követi. Újra és újra ugyanazok a szabálytalanságok, hiányosságok merülnek fel az iparági ellenőrzések során. A faipari tevékenység veszélyessége ellenére kiemelkedő számban nem történtek balesetek a 2018. évben sem, amely köszönhető a veszélyes munkaműveletek közben a megfelelő odafigyelésnek, azonban nem elhanyagolható szempont az sem, hogy a munkavédelmi hatóság munkavédelmi ellenőrzésekkel, tanácsadásokkal megpróbálja a munkabiztonságot növelni az iparágban.

A *faipari ágazatban* tevékenykedő munkáltatók jelentős hányada faipari alapgépekkel rendelkezik (asztalos szalagfűrészgép, körfűrészgép, gyalugépek, marógépek, hosszlyukfűrőgépek, láncmarógépek, csiszológépek, stb.). Emellett megtalálhatók még a modernebb berendezések is a vállalkozások egy részénél pl. CNC megmunkáló központok, élzárógépek, táblafelosztó félautomata gépek, különleges megmunkálás gépei.

A munkavédelmi hatóság faipari ágazatban ellenőrzéseket elsősorban a kis- és középvállalkozásoknál végzett. Az év során faipari tevékenységgel is foglalkozó nagyobb vállalkozásnál előre egyeztetett időpontban átfogó ellenőrzést is tartott a munkavédelmi hatóság.

A munkáltatók az alkalmazott gépekhez, berendezésekhez műszaki, üzemeltetési dokumentációkkal általában rendelkeztek, azonban a régi, több évtizedes életkorral rendelkező gépeknél sok esetben ezek már hiányoztak. A veszélyes faipari gépek üzembe helyezés előtti munkavédelmi szempontú felülvizsgálatát általában elvégezték, az üzemeltetők az üzembe helyezést elrendelték.

Több esetben előfordult, hogy a lejárt érvényességű érintésvédelmi felülvizsgálatok elvégzéséről nem gondoskodtak az ellenőrzött munkáltatók.

A faipari biztonság területén a legnagyobb probléma a forgó, mozgó veszélyes géprészek, forgácsolási megmunkálásban részt vevő szerszámok véletlen érintéséből származó balesetek. A megfelelően kialakított és alkalmazott védőberendezések nagyban hozzájárulnak a biztonságos munkavégzéshez, feltéve, ha azok betöltik eredeti funkciójukat és például nincsenek kiiktatva, leszerelve. Többször kellett intézkedni az év folyamán kiiktatott, leszerelt, működésképtelen biztonsági berendezések, védőburkolatok miatt.

A modern gépek, így például a CNC megmunkáló központok, a táblafelosztó körfűrész gépek, az élzáró automata berendezések, vagy egyéb speciális faipari gépek a munkabiztonsági

igényeknek megfelelően készülnek, a gyártók garantálják a velük való munkavégzés biztonságát. Az ellenőrzések során előfordultak olyan esetek, amikor a kiépített biztonsági berendezéseket a felhasználók kiiktatták, így akarva növelni a termelékenységet.

A fafeldolgozó, bútorigipari tevékenységet folytató munkavállalók zaj, rezgés, por, kézi anyagmozgatás illetve a felületkezelési eljárások során alkalmazott veszélyes anyagok egészségkárosító hatásának vannak kitéve.

A kockázatértékelések esetében alapvető – és nem csak erre az iparágra jellemző – probléma, hogy a munkavédelmi feladatokért, a munkavédelemért felelős szaktevékenységet ellátó szakember az adott iparágra vonatkozó szakmai tanulmányokkal, végzettséggel és tapasztalattal nem rendelkezik. Ennek következményeként például a kockázatértékelésekben nem mindenre kiterjedően méri fel a kockázatokat, előfordult, hogy a munkáltatók a tevékenységükhöz alkalmazott munkaeszközöket, és a gépi berendezéseket sem szerepeltették teljes körűen a kockázatértékelésekben. A bemutatott kémiai kockázatbecslések főleg az alkalmazott veszélyes anyagok/keverékek biztonsági adatlapjainak kivonatait tartalmazta. A határértékkel szabályozott veszélyes anyagok, porok munkahelyi légtérben való koncentrációjának mérése alapján a felhasználásra kerülő vegyi anyagok, porok mennyiségi jellemzése hiányzott az értékelésekből.

A felső beavatkozási határértéket meghaladó zajterhelés esetén zajcsökkentést célzó intézkedési tervet az ellenőrzött munkáltatók elvéve készítettek, arra hivatkozva, hogy fültokot illetve füldugót biztosítanak a munkavállalók számára, nem gondoltak a műszaki zajcsökkentő intézkedések fontosságára, elsődlegességére.

A munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatának írásbeli szabályozásában gyakorta nem határozták meg a halláskárosodással járó tevékenység során kötelező audiológiai vizsgálatokat és a vizsgálatok gyakoriságát.

Keményfa feldolgozás esetén nem minden munkáltató tett eleget a rákkeltő anyag (tölgyfa, bükkfa és egyéb keményfaporok) által okozott egészségkárosodás megelőzésére irányuló kötelezettségének.

A tevékenységhez kapcsolódó emelőgépek kezelőinek oktatásához, a munkáltatók oktatási tematikával nem minden esetben rendelkeztek, nem mindig végezték el évenként az oktatást, illetve a munkáltatók több esetben nem győződtek meg a munkavállalók elsajátított tudásáról. A zajexpozícióban dolgozó munkavállalók oktatása sem az előírásoknak megfelelően történt, ugyanis nem terjedt ki a zajra vonatkozó valamennyi információs körre (a zajterhelésből származó kockázatokra, a zaj okozta halláskárosodásra utaló jelek felismerésére, a zajmérés eredményére, a kockázatértékelésre, stb.).

A veszélyes anyagok/keverékek kezelésének gyakorlata még mindig nem kielégítő. A veszélyes keverékeket (pl.: ragasztó, faipari pácok) általában 5-10 literes kiszerelésben vásárolják, melyeken a tartalmukra vonatkozó információk fel vannak tüntetve. A felhasználáshoz az anyagokat átfajtották kisebb tárolóedénybe, de ezeken már nem minden esetben tüntették fel a tartalmukat, azok természetét és a hozzájuk kapcsolódó veszélyeket.

A szabálykövető munkáltatók a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatót tájékoztatták a veszélyes anyagokkal végzett tevékenységekről, átadták a vegyi anyagok biztonsági adatlapjait is, a foglalkozás-egészségügyi orvos ennek alapján döntött a biológiai monitor vizsgálatok elvégzéséről.

Vegyipar és vegyi anyag gyártás

A vegyi anyag-, termék gyártás alágazatban a munkavédelmi hatóság által ellenőrzött munkáltatók száma az előző évi 86-ról 2018. évben 97-re nőtt, melyek során az előző 65-hoz képest 66 esetben tárt fel a munkavédelmi hatóság szabálytalanságot.

A csökkenő számú ellenőrzés mellett kis mértékben, de csökkent az ágazatban bekövetkezett munkabalesetek száma. Az előző évi 160 esettel szemben, 3 munkanapot meghaladó munkaképtelenséggel járó 157 munkabalesetet vettek nyilvántartásba 2018. évben.

Az ágazat munkavédelmi színvonala hasonló, mint a korábbi években. Munkavédelmi szakember, foglalkozás-egészségügyi szolgáltató foglalkoztatása ebben a szektorban a munkáltatók számára magától értetődő. A munkavédelemhez kapcsolódó dokumentációkat szinte kivétel nélkül elkészítették a munkáltatók.

Az ágazat területén folyamatos korszerűsítések történtek, a munkáltatók jellemzően műszaki megoldásként zárt technológiát, automatizálást alkalmaznak. Ennek ellenére a technológiába illesztett munkaeszközök között feltárássra kerültek biztonságtechnikai hiányosságokkal rendelkező munkaeszközök is.

Sok esetben a munkavállalók munkavédelmi tárgyú oktatásának megtartását igazolni nem tudták. Az ellenőrzések során tapasztalható volt a különböző villamos hiányosságok (pl.: kapcsolószekrény előtt éghető anyag tárolása, a kapcsolószekrény előtt a megközelítést gátló anyagok elhelyezése). Megállapítható, hogy a kisebb munkáltatóknál (kkv.) több munkavédelmi szabálytalanság fordult elő, pl. épületek nem megfelelő állaga; botlásveszélyesség; nem megfelelő feliratozás; gépek, berendezések vizsgálatának elmaradása; anyagmozgatás előírásainak megszegése; munkahelyi levegőszennyezettség mérésének hiánya; a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatainak elmaradása.

Gumi-, és műanyagtermék gyártása

A gumi-, és műanyagtermék gyártása alágazatban a munkavédelmi hatóság által ellenőrzött munkáltatók száma az előző évi 193-ról 2018. évben 287-re nőtt, melyek során az előző 169-hez képest 218 esetben tárt fel a munkavédelmi hatóság szabálytalanságot.

Az ágazatban jelentősen emelkedett a 3 munkanapot meghaladó munkaképtelenséggel járó munkabalesetek száma, az előző évi 735 balesettel szemben, 839 munkabalesetet vettek nyilvántartásba 2018. évben, a súlyos munkabalesetek száma 4-ről 3-ra csökkent, valamint a korábbi 2 fő helyett 1 fő munkavállaló szenvedett halálos kimenetelű munkabalesetet.

Alapvetően kijelenthető, hogy a nagyobb, tökeerős cégek korszerű berendezésekkel, magasabb munkavédelmi gyakorlattal és morállal végzik tevékenységüket, ennek ellenére hiányosságok ezeknél a munkáltatóknál is tapasztalhatóak.

Az iparágban az előző időszakokhoz képest nem tapasztalható jelentős változás. Gyakori hiányosság volt a védőburkolatok hiánya, védőberendezések kiiktatása, akaratlan indítás elleni védelem hiánya.

Anyagi források hiányában több esetben elmaradtak javítások, karbantartások. Visszatérő problémát jelentett a villamos kapcsolószekrények nyitott állapota, az élelmiszerek vagy a veszélyes vegyi anyagok szabálytalan tárolása. Előfordult, hogy a gép átalakítást követően a soron kívüli ellenőrző felülvizsgálatát nem végezték el.

Tapasztalható hiányosságok között sok az anyagmozgatással kapcsolatos, pl. sérült teherfelvevő hevedert nem selejtezték le; tárolt anyagok instabil raktározása; a targoncák biztonságos használatát befolyásoló eseményeket, elhárításuk tényét nem dokumentálták az emelőgép naplókban.

A beszállással történő munkavégzés során is akadnak súlyos szabálytalanságok.

Több esetben feltárára került, hogy a berendezéseken elhelyezett biztonsági feliratok és jelzések lekoptak; vagy átfestették azokat; biztonsági jelzést egyéb, termelési szempontból lényeges papírral felülragasztották.

Rákkeltő/mutagén anyagok esetén a felhasználói láncban lefelé általában csak hiányos információk állnak a KKV-k számára a veszélyes anyagok/keverékek alkalmazásából eredő kockázatokról, mivel a forgalmazók gyakran elavult biztonsági adatlapot bocsátanak a továbbfelhasználók rendelkezésére, emiatt a kockázatbecslés sem lehet szakszerű és pontos, valamint a kockázatkezelés sem lehet hatékony.

Gyógyszergyártás

2018. évben a munkavédelmi hatóság a gyógyszergyártási alágazatban 3 munkanapot meghaladó munkaképtelenséggel járó 101 munkabalesetet vett nyilvántartásba, ez az előző évi 103 munkabalesethez képest 2 esettel csökkent.

A munkavédelmi hatóság az ellenőrzött munkáltatók számát 2018. évben az előző évi 99-ről 128-ra növelte, mely ellenőrzések során az előző évi 85 szabálytalan munkáltatóval szemben 103 munkáltatónál tárt fel munkavédelmi szabálytalanságot. Jelentős növekedést mutat a 2018. évben ellenőrzött munkavállalók száma, mely az előző évi 1220 ellenőrzött munkavállalói létszámról 5842 főre nőtt, ezáltal a tavalyi 993 munkavédelmi szabálytalansággal érintett munkavállalók száma 3080 főre nőtt.

Általánosságban elmondható, hogy az ágazatban legfőképpen nagyvállalatok találhatók, ahol a munkavédelem szervesen jelenik meg, szakmai kvalitásokkal rendelkező, magasan képzett szakemberekkel. A munkavédelmi dokumentációk, a szabályozások, a különböző gépekre vonatkozó vizsgálatok területén kevés szabálytalanság volt tapasztalható, túlnyomórészt a törvényi, jogszabályi előírásoknak megfelelően készítik el a dokumentumokat, végzik el a vizsgálatokat, de a munkáltatók számára gyakran nem egyértelmű, hogy a biztonsági adatlapon feltüntetett különböző „határértékek” (OELs, NOAEL-, NOEL- vagy DNEL) közül melyiket kell alkalmazni. Határértékek hiányában általában még gyakorlott munkavédelmi szakemberek sem tudják megítélni, hogyan kell elvégezni a kémiai kockázatbecslést.

Az ellenőrzéssel érintett esetekben a beszállással végzett munkavégzés során a technológiai berendezések tisztítása, ellenőrzése, javítása ellenőrzött körülmények között történt. Zárt rendszerekkel, tiszta terek biztosításával, megfelelő műszaki feltételekkel kerültek kialakításra a munkaterületek. A vegyi fülkék üzembe helyezését, biztonsági felülvizsgálatát elvégezték.

Az analitikai laboratóriumokban a rákkeltő króm(VI)-vegyületek és a fenolftalein indikátor oldatok fokozatos visszaszorulása tapasztalható. A vizsgált munkáltatók törekedtek az exponált munkavállalók számának minimalizálására, az expozíció idejének és intenzitásának korlátozására, továbbá az egyéni védelem biztosítására, a biztonsági és egészségvédelmi jelölések, feliratok elhelyezésére, és a megfelelő tartalmú munkavédelmi oktatásra. A munkavégzéshez kapcsolódó egyéni védőeszközök általában biztosítottak, ehhez hozzájárul az

a tény is, hogy a termékbiztonság miatt is előírás a védőfelszerelés, ami védi a terméket és a munkavállalót is.

Élelmiszeripar

Az előző évhez hasonlóan, a feldolgozóiparon belül a legtöbb 3 napon túl gyógyuló munkabalesetet (1494) az élelmiszeriparból jelentették be, amelyből hat súlyos, egy pedig halálos kimenetelű volt. A 2018. évben a munkavédelmi hatóság összesen 1070 munkáltatót ellenőrzött az ágazatban, ebből 880-nál (82%) találtak munkavédelmi szabálytalanságot. Összesen 23 172 fő munkavállalót vontak ellenőrzés alá, amelyből a szabálytalansággal érintett munkavállalók aránya 71% volt.

A *húsfeldolgozó üzemekben* gyakori szabálytalanság, hogy a munkaeszközök a leállításhoz szolgáló kapcsolóval nem rendelkeztek, ezért a munkavállalók a vészkapcsolót használták a leállításhoz.

A *pékségekben* jellemző szabálytalanság, hogy a dagasztógép csészéjét fedő nyitható védőburkolat reteszelve működésképtelen, aminek következtében a dagasztógép nyitott védőburkolattal üzemeltethető, így működés közben be lehetett nyúlni a dagasztókarokhoz.

Az élelmiszeripar egyéb területein (pl.: a tésztafélek gyártása, az édesipari tevékenységet végző vállalkozásoknál) előfordult, hogy a villamos tápkábelek nem szabályosan lettek bekötve, vagy a köpenyszigetelésük sérült volt. A villamos berendezések időszakos felülvizsgálatait követően a munkáltatók nem minden esetben gondoskodtak a feltárt hibák megszüntetéséről.

Jellemző, hogy a gépek kezelőelemeinek a biztonságra vagy a működtetésre vonatkozó felirataik hiányoztak, vagy nem magyar nyelvűek voltak. A raktárakban a polcok, állványok rögzítésének elmaradása, és a terhelhetőségük feltüntetésének hiánya is gyakran adott okot intézkedésekre.

Előfordult, hogy egyes munkáltatók a veszélyes berendezések 5 évenként elvégzendő időszakos biztonsági felülvizsgálatát úgy próbálták meg elkerülni, hogy a munkaeszközöket az 5 év lejáratáig ismét üzembe helyezték.

A munkahelyi klíma egészségkárosító hatása főként a húszüzemek hűtőház-raktár munkahelyein jelentett kockázati tényezőt, azonban a munkáltatók a megterhelések okozta veszélyek csökkentésére pihenőidőt, védőitalt, megfelelő hőmérsékletű melegedő helyiséget biztosítottak a munkavállalók számára.

A munkáltatók többsége rendelkezett a felhasznált veszélyes anyagok/keverékek biztonsági adatlapjával.

A kockázatértékelések még mindig több esetben hiányosak voltak például a munkaeszközök, a tényleges tevékenységek, illetve a mennyiségi értékelések vonatkozásában. Előfordult, hogy a kockázatértékelés összesítve tartalmazta a munkaeszközökkel kapcsolatos kockázatokat (pl.: mechanikai-, villamos kockázatok), így nem volt megállapítható, hogy a kockázatértékelés készítője az egyes munkaeszközök vonatkozásában milyen következtetésre jutott. A biológiai kockázatbecslés készítésére kötelezett munkáltatók többsége elmulasztotta az évenkénti kockázatbecslési kötelezettségét.

Az elsősegélynyújtás személyi és tárgyi feltételei nem minden esetben valósultak meg.

A nagyobb létszámot foglalkoztató munkáltatók esetében a munkavédelmi képviselők megválasztása általában megtörtént, részükre biztosították a munkavédelmi törvényben

meghatározott jogokat, szükséges működési, technikai, anyagi feltételeket. A 20 főt alig meghaladó munkáltatók egy részénél nem történtek intézkedések a munkavédelmi képviselő választásra.

6.4. Gépipar

A gépipar területén 2018. évben 4948 munkabaleset történt, ami meghaladta az előző évi munkabalesetek számát. A növekedés üteme az előző évhez viszonyítva csökkenő tendenciát mutat (5,4%>3%), azonban még így is az összes munkabaleset 21%-a a gépipari ágazaton belül következett be. Az ágazaton belül bekövetkezett összes munkabaleset 0,4%-a volt súlyos munkabaleset, amelynek száma kissé csökkent, de még így is a gépiparban következett be a súlyos munkabalesetek 10%-a. Az ágazatban 5 munkavállaló szenvedett halálos munkabalesetet.

2018. évben a gépipari ágazatban az előző évihez képest 14%-kal több munkáltatót (1374) ellenőrzött a munkavédelmi hatóság, amelyek során a munkáltatók 71%-ánál tártak fel munkavédelmi szabálytalanságot. Az ellenőrzéssel érintett munkavállalók 61%-át szabálytalanul foglalkoztatták az ágazatban, ami mintegy 9%-kal meghaladta az előző évi arányt, ami összecseng a baleseti számok növekedésével.

A gépipar továbbra is az egyik leggyorsabban változó és fejlődő iparág. A munkavédelmi hatóság ellenőrzései feltárták, hogy az iparágban zajló technikai fejlődés (automatizálás, számítástechnikai eszközök fejlődése) jó hatással van a munkavédelmi kultúra alakulására, a személyi biztonság növekedésére. Elsősorban a tőkeerős, több munkavállalót foglalkoztató vállalkozások fordítanak több figyelmet az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek kialakítására. Ennélfogva kirívóan súlyos veszélyeztetés erre a területre kevésbé volt jellemző. A gépiparban az autóiipar, és a hozzá tartozó beszállítók jelentős arányt képviselnek. Itt a munkaeszközök biztonsága mellett fokozott figyelmet fordítanak a munkakörülmények fejlesztésére is. Ez a folyamat visszavezethető a szakképzett munkaerő helyettesítésének, pótlásának nehézségeire.

A veszélyforrások többnyire a kiegészítő tevékenységeknél jelennek meg, így a karbantartás, tisztítás, beállítás, termékváltás során, valamint a régi, hosszabb ideje használt gépparkot üzemeltető kisebb vállalkozások esetében, ahol nem tapasztalható lényegi elmozdulás az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit illetően, amit a baleseti számok is alátámasztanak.

Rendszeresen előforduló hiányosság, hogy a munkavédelmi szabályokban foglalt biztonsági felülvizsgálatokat, karbantartásokat el sem végzik, ami a műszakilag romló állapotú munkaeszközök esetében a kockázatok megnövekedését, a munkavállaló növekvő veszélyeztetését, így a munkabaleset bekövetkezésének valószínűségét növeli.

Több esetben szükség volt a gépiparban intézkedésekre a munkaeszközök veszélyes tereinél a biztonsági berendezések hiányossága, kiiktatott reteszelés melletti üzemeltetése miatt, ami a felelős munkáltatói ellenőrzés elmaradására is utal.

Munkaegészségügyi szempontból elsősorban a forrasztás és hegesztés területén történtek előrelépések a helyettesítés tekintetében az ólommentes forrasztóanyagok és hegesztőpálcák alkalmazásával, jóllehet ezeket a változásokat elsősorban a környezetvédelmi előírásoknak való megfelelés indokolta. Az ívhegesztő berendezéseket gyártó nagyvállalatok a készülékeiket

festés helyett porbevonattal látták el. E célra általában egy porkamrát is kialakítottak. A munkavállalókat érő szerves oldószer expozíciót lényeges mértékben lehetett csökkenteni, ugyanakkor a por sem került a munkahelyi légtérbe, illetve a szabadba. A megváltoztatott technológia a termék korrózióállóságát jelentősen javította, ezzel együtt a kezelt felületek is ellenállóbbá váltak. A galvántechnológiákban a helyettesítés helyett általában redukáló szert alkalmaznak, amelynek hatására a hat vegyértékű krómvegyületekből három vegyértékű króm képződik, amelynek alkalmazása kevésbé veszélyes, mivel nincs rákkeltő hatása.

Gyakori probléma, hogy a korábban nem használt vegyi anyag nem szerepel a kockázatértékelésben, ami különösen nagy veszélyt jelenthet rákkeltő komponensű anyagoknál. KKV-k esetén továbbra is gyakori hiányosság a munkahigiénés mérések elmulasztása.

6.5. Szolgáltatóipar

Kereskedelem, járműjavítás

Az elmúlt esztendőben az országos adatok feldolgozása szerint a kereskedelem és járműjavítás területén összesen 2280 db munkáltatónál történt munkavédelmi ellenőrzés, ebből a szabálytalanságban érintettek száma 1862 db volt, így megközelítőleg a munkáltatók 82%-a volt valamilyen munkavédelmi szabálysértés tekintetében érintve. Az előző évhez viszonyítva ez 4%-os csökkenést eredményezett. A munkáltatói ellenőrzéseknél a szabálytalanságban érintett munkavállalók száma elérte a 18 438 főt, ami az érintett iparágak teljes ellenőrzött létszámát (23 672 fő) tekintve ad 78%-ot. Az egy évvel ezelőtti hasonló ellenőrzési mutatóval összehasonlítva az adatokat megállapítható, hogy ezen a területen, sem növekedés, sem csökkenés nem történt, tehát alapvetően nem nőtt azoknak a munkavállalóknak a száma, akik veszélyeztetettségnek voltak kitéve a munkavédelmi hiányosságok miatt.

A szolgáltatóipar kereskedelmi és járműjavítási szekcióiban a szervezett munkavégzéssel összefüggő éves baleseti esetek száma összesen 2725 esetben volt regisztrált munkabaleset, ebből 10 esetben volt súlyos és 4 esetben pedig halálos kimenetelű a munkabaleset. Az országos adatoknak ez a 11,5%-a, illetve 5,6%-a és 5%-a. Az előző évhez képest ebben nem történt változás.

A *kereskedelem*, mint nemzetgazdasági ág a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere alapján az áruk átalakítás nélküli nagy- és kiskereskedelmét, és az áruk értékesítésével együtt járó szolgáltatásokat tartalmazza. A nagykereskedelemben tartozik az új és használt áruk viszonteladása a kiskereskedőknek, a kiskereskedelem pedig magába foglalja az új és használt áruk értékesítését, főként a lakosságnak. A kiskereskedelmi forgalom a PM honlapján megtalálható adatok alapján 6%-kal bővült, a forgalom összetevői között a nem élelmiszer kiskereskedelem 12,5%-os emelkedést mutatott az elmúlt években. Az ágazatra jellemző potenciális baleseti veszélyforrások:

- a közlekedési - menekülési útvonalakon, vészkijáratok előtti anyagtárolás;
- a magasban elhelyezett, megbontott egységgrakatok leesésének veszélye;
- az anyagmozgató gépek (emelővillás targoncák), a sütőipari üzemek területén használt dagasztó, keverő, nyújtó – sodrógépek, szeletelő gépek védőberendezéseinek hiányossága (reteszelő kapcsolóinak rossz beállítása), illetve a védőberendezések nem megfelelő működése.

Az előzetes, illetve időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok néhány kivételtől eltekintve rendszerint megtörténtek.

Téli időszakban, több esetben a munkahelyi hőmérséklet miatt kellett intézkedni, a munkáltatók ugyanis nem minden esetben biztosítottak megfelelő hőmérsékletet a munkahelyeken. Számos esetben volt tapasztalható, hogy a bejárati ajtóhoz közel elhelyezett pénztárfülkéknél a beáramló hideg levegő miatti huzathatás a pénztárosokat közvetlenül érte, azzal a munkavállalóknak diszkomfort érzetet okozva.

A munkavédelmi oktatások az üzletláncok esetében többnyire e-learning formában zajlottak. Jellemző hiányosság munkába álláskor az új belépő munkavállalók oktatásának vagy az oktatás megtörténtének írásban történő rögzítésének elmaradása.

Az elsősegélynyújtó felszerelések több alkalommal hiányosak voltak, az elhasznált eszközöket nem pótolták. Több kiskereskedelmi egységben nem volt az ellenőrzések időpontjában kiképzett, elsősegélynyújtásra kijelölt személy.

A *járműjavítás* területen jellemzőek a kisvállalkozásként üzemeltetett autószerelő műhelyek, amelyek különböző felszereltségi szinttel és ügyfél körtől is függő, különböző anyagi háttérrel rendelkeztek. Az elmúlt időszak hanyatló autóeladás mutatói most emelkedést mutattak, az emberek többet áldoznak autóikra. Elmondható azonban, hogy a munkavédelemre csak a stabil vevőkörrel rendelkező munkáltatók áldoztak.

A gépjármű emelők műszaki állapota megfelelő volt, azonban a hozzájuk tartozó emelőgép naplót nem vezették, az időszakos felülvizsgálatok dokumentumainak érvényessége sok esetben lejárt, a felülvizsgálatokat végzők az emelőgép naplóba bejegyzést sem tettek. A kezelési jogosultságok körüli anomáliák miatt sokan megcsinálták, felfrissítették újra az emelőgép kezelői jogosultságukat. A márkakereskedések jellemzően, az auditok miatt, a munkavédelmi dokumentációkat és a munkavédelemmel kapcsolatos feladatokat igyekeznek magas színvonalon elvégezni.

Az egyéni védőeszközöket általában biztosítják, azok mindenkor rendelkezésre állnak. A kockázatértékelések gyakran lejártak vagy általánosságokat tartalmaztak, esetenként nem volt azonosítható a munkáltató valódi tevékenységével. Az érintésvédelmi felülvizsgálatok időszakos elvégzéséről is sokszor megfeledeztek.

Továbbra is jellemző, hogy az eredetileg élelmiszerekhez gyártott, illetve használt csomagolóeszközben (pl.: ásványvízes-, üdítőitalos flakon) tároltak veszélyes anyagokat/keverékeket.

A magasabb munkavállalói létszámot foglalkoztató munkáltatók nagyobb figyelmet fordítottak a munkavédelmi dokumentációk elkészítésére, illetve aktualizálására. A munkáltatók a munkavállalókat szervezeten oktatták és küldték el időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatra. Gyakran előforduló probléma volt, hogy azokban az esetekben, amikor szükséges lett volna, a munkavállalók biológiai monitor vizsgálatát nem végezték el.

A munkavállalók számára általában biztosított volt megfelelő pihenő-/tartózkodóhely és a munka jellegének megfelelő tisztálkodási lehetőség is.

Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén összesen 730 db munkáltatónál történt munkavédelmi ellenőrzés, ebből a szabálytalanságban érintettek száma 559 db volt, azaz a munkáltatók 77%-a volt valamilyen munkavédelmi normasértés tekintetében érintve. A munkáltatói ellenőrzéseknél a szabálytalanságban érintett munkavállalók száma 5514 fő volt, ami a teljes ellenőrzött létszám (12 759 fő) 43%-a. Az adatokat összehasonlítva az egy évvel ezelőtti hasonló ellenőrzési mutatóval megállapítható, hogy ezen a területen 38%-os csökkenés tapasztalható, azaz ennyivel csökkent azoknak a munkavállalóknak a száma, akiket munkavédelmi hiányosságok érintettek.

A szálláshely-szolgáltatási, vendéglátási iparágakban éves szinten összesen 682 esetben regisztráltak munkabalesetet, amelyből öt eset súlyos, két eset pedig halálos kimenetelű volt.

A *szálláshely-szolgáltatást* nyújtó munkáltatóknál jellemző, hogy hiányosságok a vendégforgalom elől elzárt területeken tapasztalhatók, mint például mosoda, karbantartó műhely, konyha.

A *vendéglátás* ágazatban a vendéglátóegységek ellenőrzése jellemzően a nyári szezonban történt. Ezen a területen jelentősen megnőtt az egyszerűsített, valamint a határozott idejű foglalkoztatás keretében foglalkoztatott munkavállalók aránya és a diákmunka.

Jellemző szabálytalanság, hogy a közlekedési utakon tárolt göngyöleg akadályozta a mozgást. A vendéglátó egységben tipikus, hogy a különböző szeletelő gépek villamos feszültségmentesítés utáni, akaratlan újraindítást megakadályozó műszaki megoldás hiányzott. Gyakori, hogy a nagy kiterjedésű fémmosogató medencéket, munkaasztalokat, tároló polcokat az EPH hálózatba nem kötötték be, és nem végeztetik el az előírás szerint szükséges érintésvédelmi felülvizsgálatokat.

Előfordult, hogy a gázpalackok (pl. a sör csapoláshoz használt széndioxid palack) eldőlés ellen nem voltak rögzítve, a nyomásmérők sérültek voltak. A raktárakban a tároló polcok megengedett legnagyobb teherbírását általában nem tüntetik fel.

Gyakori hiányosság a biztonsági jelölések (pl.: forró felület veszélyére figyelmeztető jelölés, a botlás veszélyre figyelmeztető jelölés) hiánya.

A konyhákban a gázégős főzőszámoly három oldali megközelíthetőségét nem minden esetben biztosították. A főzőüstök visszacsapódást megakadályozó berendezése néhány esetben nem működött.

A munkáltatók a munkahelyi kockázatértékelés elkészítésének szükségességét ismerik, legtöbb esetben rendelkeztek is ilyen dokumentációval, azonban a háromévenkénti ismétlését elhanyagolják. A mosogatóhoz, takarításhoz, az eszközök, berendezések fertőtlenítéséhez, tisztításához újonnan alkalmazott, korábban nem használt veszélyes anyagokra/keverékekre vonatkozó kockázatbecsléseket egyes munkaterületeken nem végezték el. A tisztító, fertőtlenítőszeres biztonsági adatlapjainak tartalmára vonatkozó tájékoztatás, oktatás még mindig több esetben elmaradt.

A munkáltatók írásban meghatározták az egyéni védőeszköz juttatást, azonban nem mindig vették figyelembe a veszélyes anyagok/keverékek biztonsági adatlapjaiban szereplő egyéni védelmi módokat.

A vendéglátás területén vélhetően a jelentős mértékű munkaerő fluktuációnak tudható be, hogy gyakorta kellett előzetes és/vagy időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vélemény hiánya miatt munkavállalókat eltiltani a munkavégzéstől. Pozitív tapasztalat, hogy az ellenőrzött munkáltatók döntő többségénél biztosított volt a foglalkozás-egészségügyi szolgáltató, azonban legtöbb helyen tevékenységük a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok elvégzésére korlátozódott.

A munkáltatók nem mindegyike fordított kellő figyelmet a dolgozókat érő különböző egészségkárosító kockázatokra (kézi tehermozgatás, technológia sajátosságából adódó klímahatás). Számos esetben a munkavédelmi kockázatértékelés nem tartalmazta a fokozott pszichés terhelés, pszichoszociális kockázatok értékelését annak ellenére, hogy vannak olyan munkakörök – étterem vezető, pincér, gazdasági vezető, takarító –, amelyekben a munkavállalók nap, mint nap ki vannak téve ezen kóroki tényezőknek az egyre fokozódó teljesítménykényszer, az emberekért, anyagi értékekért történő felelősség viselése, vagy konfliktusveszélyes helyzetben emberekkel való foglalkozás kötelezettsége miatt.

Az egyéni védőeszközökkel kapcsolatos leggyakoribb szabálysértés az elhasználandó, védelmi képességüket veszített védőeszközök (pl. hőálló védőkesztyűk) használata.

Ahol a munkavállalói létszám indokolta, a munkavédelmi képviselő választás jellemzően megtörtént, a képviselők rendszeres képzéseken való részvételét biztosították.

Szállítás, hírközlés, közlekedés, logisztika

A szállítás, hírközlés, közlekedés, logisztika ágazatban 3186 munkabaleset történt, az összes bekövetkezett munkabaleset 13,4%-a. A munkabalesetek közül 25 súlyos, ebből 12 halálos kimenetelű volt, ami annak ellenére, hogy csökkent az előző évhez viszonyítva, az építőipar mögött a második legmagasabb, és nagyon kedvezőtlen helyzetre utal.

2018. évben – ebben az ágazatban – a súlyos és halálos munkabalesetek számottevő részét a szállítás során bekövetkezett közlekedési balesetek tették ki. Ezek egy része az országhatáron kívül, a nemzetközi fuvarozás területén következett be.

Az ágazat munkáltatóinak munkavédelmi ellenőrzésére 442 esetben került sor, amelyek közül 331-nél (74,9%) talált szabálytalanságot az ellenőrzést végző munkavédelmi hatóság. Az ellenőrzéssel érintett 12 762 fő munkavállaló közül 9310 fő (73%) volt érintve valamely szabálytalansággal, ami az országos arányhoz (67,2%) képest kedvezőtlenebb képet ad az ágazat munkavédelmi helyzetéről.

Közúti közlekedés/szállítás. A kifejezetten szállításra szakosodott vállalkozásoknál elvétele fordulnak elő műszaki, biztonsági feltételeknek nem megfelelő járművek. A gépjármű javítóműhelyek esetében fordultak elő leggyakrabban szabálytalanságok, a munkavállalókat veszélyeztető tevékenységek.

A több esetben előforduló, jellemző hiányosságok rendszeresen ismétlődnek, ami a munkáltatók felelőtlen magatartására utal. Ilyen gyakrabban előforduló szabálytalanságok például az érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálatok elmaradása, lejárt érvényességű, hiányos kockázatértékelés, emelőgépek szabálytalan üzemeltetése, fémmegmunkáló gépek hiányosságai, villamos munkaeszközök szabálytalan állapota.

A nagyobb kockázatokat elsősorban a daruzási, anyagmozgatási munkák valamint a szabálytalan anyagtarolások jelentik. Kisebb létszámú munkáltatóknál üzemeltetett emelőgépek

biztonsági színvonala az elvárt munkavédelmi színvonal alatt van, és itt a legtöbb hiányosság az emelőgépek üzemeltetése és időszakos felülvizsgálataival kapcsolatban lehetett tapasztalni. A régebben épült üzemcsarnokoknál előfordul a közlekedési útvonalak nem megfelelő jelölése. A tárolásra használt rakodólapok gyakran sérültek, továbbá a raktározás során a helyhiányból adódó borulásveszélyes tárolás is gyakori balesetveszélyt jelent.

Az ergonómiai kóroki tényezőkből származó kockázatok jelentősen csökkentek a korszerűbb kialakítású autóbuszok, villamosok és egyéb tömegközlekedési eszközök mind nagyobb számú üzembe helyezésével, ugyanakkor az időkényszer és a konfliktusveszélyes helyzetek miatt – elsősorban a hétvégi éjszakai műszakban, az agresszív, ittas vagy tudatmódosító szerek hatása alatt álló utasok egyre gyakoribb támadása következtében – jelentős fokozott pszichés megterheléssel is számolni kell.

Vasúti szállítás és járműjavítás területén a munkavállalói létszám csökkenése okoz gondot munkavédelmi szempontból. A szervezeti átalakulások még mindig éreztetik hatásukat a munkabiztonság területén is. Gyakran előforduló hiányosság, hogy nem figyelnek az összehangolási kötelezettségre akkor, amikor több munkáltató munkavállalói dolgoznak egy munkaterületen egy időben. Ez növeli a baleseti veszélyt.

A vasútállomások területén végzett tolatási, szét-, és összekapcsolási tevékenységek okozzák a legtöbb veszélyhelyzetet, tekintettel arra is, hogy rendezési munkákat más vasúttársaságok is végeznek Magyarországon. A bérelt létesítmények, építmények állagára nem fordítanak kellő figyelmet, a szükséges vizsgálati dokumentumok sokszor nem is állnak a bérlők rendelkezésére.

A vasúti kocsik takarítását (utasterek, illemhelyek tisztítása, hulladék gyűjtés-ürítés, stb.) végző cégek munkavállalói a téli-tavaszi influenzajárvány idején gyakrabban gondoskodtak a vasúti kocsik bútorainak, belső felületének fertőtlenítéséről, ugyanakkor még mindig előfordult a biológiai kóroki tényezőkre vonatkozó kockázatbecslés elmulasztása, az egyéni védőeszközök hiánya vagy nem megfelelő védelmi képessége.

A javítóműhelyekben, szerelőcsarnokokban a legfőbb egészségkárosító kockázatot a munkahelyi levegőt szennyező anyagok (szerves oldószerek, porok, gázok, füstök) hatékony helyi elszívásának hiánya és az expozíciós mérések elmulasztása jelenti.

Táv- és hírközlés. A posta területén az üzemeltetés sajátosságaiból adódóan leginkább a logisztika területén fordultak elő balesetek, azonban a szolgáltatási területen sem javult a baleseti helyzet. Erre magyarázat lehet a munkavállalók megnövekedett terhelése, és a fluktuáció miatti gyakorlatlanság. Leginkább a területen történő munkavégzés esetében történnek balesetek. A közlekedés során bekövetkező balesetekben szerepet játszik, hogy főleg a téli hónapokban, a sok esetben túlterhelt kerékpárok, motorkerékpárok elcsúszása, eldőlése fokozott veszélyt okoz, továbbá állandóan visszatérő probléma a kutyatámadásból származó baleset, amikor ezekre a situációkra nem tudnak a munkavállalók felkészülni.

Az egyéni védőeszközök lényegében mindenhol rendelkezésre állnak.

A postahivatalok többségében munkaegészségügyi szempontból az egyik legnagyobb kockázat a postai küldemények emelése, mozgatása. A munkavállalók (férfiak, nők egyaránt) akár napi 12 órás műszakban emelgetik az 5-10 kg-os vagy akár nagyobb súlyú küldeményekkel teli ládákat és zsákokat. A szállítószalagokat általában az ergonómiai követelmények figyelmen kívül hagyása mellett, nem megfelelő magasságban és pozícióban helyezték üzembe, így a

munkavállalók gyakran kényszerestehelyzetben, a végtagok, a gerinc és a mellette lévő lágyrészek fokozott megterhelésével tudták mozgatni a terheket.

Logisztika, raktározás ágazatban az ellenőrzött munkáltatók esetében gyakran előfordult hiányosság, szabálytalan állapot. A raktározást végző munkáltatóknál több esetben felmerültek az emelőgép kezelői jogosítványok kiállításával, érvényességével kapcsolatos kérdések. Ebben segített a Munkavédelmi Főosztály által üzemeltetett internetes oldalon közzétett részletes tájékoztató.

Shállítás területén főként az emelőgépek üzemeltetésével kapcsolatos biztonsági előírások megszegése, szabálytalan használata okozta a legtöbb problémát.

Az állványrendszerek időszakos felülvizsgálata sokszor elmaradt.

A belsőégésű motoros targoncák épületen belüli közlekedése az egészségre ártalmas kipufogógázok (különösen a régi típusú dízelmotorok üzemelése során keletkező füst) miatt sajátos veszélyforrás a nem megfelelő szellőzési viszonyokkal rendelkező, korszerűtlen raktárépületekben, de ezt gyakran figyelmen kívül hagyták a kockázatértékelés során. Ezekben a munkahelyeken az időjárás hatásai is fokozottan érvényesülnek, nyáron a hőség jelentős többlet megterhelést jelenthet a munkavállalók számára.

Energiaellátás

A 2018-as esztendőben az országos adatok feldolgozása szerint, az energiaellátás és vízellátás, szennyvízkezelés, valamint a hulladékgazdálkodás területén összesen 181 db munkáltatónál történt munkavédelmi ellenőrzés, ebből a szabálytalanságban érintettek száma 134 db volt, azaz a munkáltatók 75%-a volt valamilyen munkavédelmi szabálytalanság tekintetében érintve. Az előző évhez viszonyítva ez 6%-os csökkenést mutat. A munkáltatói ellenőrzéseknél a szabálytalanságban érintett munkavállalók száma elérte a 2564 főt, ami az érintett iparágak teljes ellenőrzött létszámát (3167 fő) figyelembe véve ad 81%-ot. Az adatokat összehasonlítva az egy évvel ezelőtti hasonló ellenőrzési területtel megállapítható, hogy ezen a téren minimálisan 2%-os növekedés tapasztalható, azaz ennyivel növekedett azoknak a munkavállalóknak a száma, akik a munkavédelmi hiányosságok miatt veszélyeztetettségnek voltak kitéve.

A szolgáltatóipar energiaellátás, vízellátás, szennyvízkezelés, valamint a hulladékgazdálkodás szekcióiban a szervezett munkavégzéssel összefüggő baleseti esetek száma éves szinten összesen 1112 esetben volt regisztrált munkabaleset, ebből 7 esetben volt súlyos és 4 esetben pedig halálos kimenetelű a munkabaleset. Országosan ez 4,7%, illetve 3,9% és 5%.

Az **energiaszolgáltatói** iparágban a nagyfeszültség, robbanásveszély és nagynyomású tárolók jellegéből eredően, alaposan megvizsgálják a munkavégzésből adódó veszélyes tevékenységeket. Az ezzel összefüggésben készített belső szabályozások alapján a biztonságos munkavégzéshez szükséges utasításokat fokozott módon betartatják, azokat rendszeresen ellenőrzik, illetve az esetleges alvállalkozói munkák során, és a kiszervezett munkavégzések tekintetében folyamatosan szigorú feltételeket írtak elő. Ennek megfelelően az előforduló munkavédelmi hiányosságok, szabályszegések száma igen alacsony.

A **vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás** területén az egyes laboratóriumi vizsgálatok során alkalmazott rákkeltőnek minősülő anyagokkal kapcsolatos bejelentési kötelezettség teljesítése a munkavédelmi hatóság felé több esetben elmaradt.

A munkáltatók többsége gondoskodott a biológiai kóroki tényezők miatt szükséges védőoltások elvégzéséről, de a munkaköri alkalmassági vizsgálatok rendje dokumentumban többnyire nem kerültek meghatározásra a munkakörhöz kötött védőoltások. Visszatérő hiányosság, hogy az egyes munkafolyamatok során fellépő biológiai kockázatok becslését nem végezték el.

Az ivóvízellátás, szennyvíz-elvezetés területén a hálózatépítési tevékenységet jellemzően alvállalkozókkal végeztették el, akik a tevékenységük során általában nem tartották be a munkaárok beomlás elleni védelmére vonatkozó munkavédelmi szabályokat.

6.6. Egészségügyi, szociális ellátás

Az ellenőrzési tapasztalatok alapján az egészségügyi és szociális intézmények általában rendelkeznek kockázatértékeléssel, de ezek igen gyakran nem teljes körűek, sokszor nem térnek ki a dolgozókat érő összes kóroki tényezőre (gyakori például, hogy a pszichoszociális kóroki tényezőket nem veszik figyelembe).

Bár nő a jelentési fegyelem, de még mindig előfordul, hogy az egészségügyi foglalkoztatók elmulasztják az 51/2013. (VII. 15.) EMMI rendelet szerinti éles-hegyes eszközök használatának bejelentését, az évenkénti kockázatértékelés elkészítését, és az abban foglaltak maradéktalan betartását.

A veszélyes vegyi anyagokkal történő munkavégzés előtt a dolgozók munkavédelmi oktatása általában megtörténik, de még előfordult, hogy a nagy kiszerezésű göngyölegekből a veszélyes anyagokat (pl.: hipó, sósav, vízkőoldó) a munkavállalók áttöltik kisebb, jelöletlen flakonokba (esetenként eredetileg élelmiszertárolásra használt üvegekbe), ami mérgezés veszélyt jelenthet. Gyakran fordul elő, hogy a kockázatokra figyelmeztető kötelező jelzéseket elmulasztják használni, ami szintén nem csak a dolgozókat veszélyezteti.

Előfordultak az ágazatban a közlekedésből adódó elcsúszások, botlások, amelyek pl. a fertőtlenítő felmosásból eredő csúszós járófelületeknek vagy a karbantartás hiányából adódtak, de szerepet játszik gyakran személyi tényező is. A korábbi évekhez viszonyítva az ágazatban emelkedett azoknak a munkabaleseteknek a száma, amelyek a betegek (gondozottak) agresszív viselkedése miatt következtek be.

Az egészségügyi és szociális ágazatban a balesetek számának korábbi években tapasztalható folyamatos növekedése 2018. évben megállt, 2018. évben 1604 baleset történt az ágazatban, ami majdnem megegyezik a 2017. évi esetszámmal (. 2018. évben a súlyos munkabalesetek száma nőtt az előző évhez képest

6.7. Oktatás

Az országos adatok feldolgozása szerint a 2018-as évben az oktatás területén összesen 60 db munkáltatónál került sor munkavédelmi ellenőrzésre, amiből a szabálytalanságban érintettek száma 46 db volt.

A szervezett munkavégzéssel összefüggő baleseti esetek száma ezen a területen az éves adatok alapján összesen 927 esetben volt regisztrált munkabaleset, amiből 1 eset volt súlyos kimenetelű. Ez az országos adatoknak csak a 0,56%-a. Az oktatás területén 2018. évben nem volt halálos munkabaleset. A munkavégzéshez kapcsolódó balesetek legtöbbször továbbra is a

közlekedésből adódtak, (elcsúszás, botlás, elesés) ezt a helyszíni ellenőrzések tapasztalata is alátámasztotta.

Az oktatott szakmák veszélyességéből adódóan a munkavédelmi szabálytalanságok, hiányosságok hasonlóak voltak az ellenőrzött szakmákhoz. Az ellenőrzési tapasztalatokból elmondható, hogy gyakorlati oktatásnál a szakoktatói műhelyekben a veszélyes gépeknél előfordultak a biztonsági reteszelések hiányával, vagy az egyéni védőeszközök nem megfelelő használatával összefüggő szabálytalanságok. A megmunkáló gépek biztonsági berendezése esetenként nem működött, pedig a gépek üzemeltetése közben a hallgatók is a gép hatókörében tartózkodtak, vagy esetenként kezelték is azokat.

7. Az egyéni védőeszköz ellátás és használat

A 2018. évben is a Munkavédelmi Főosztály látta el az egyéni védőeszközök megfelelőségét értékelő szervezetek kijelölésével és bejelentésével kapcsolatos feladatokat, illetve működtette a Kijelölést Előkészítő Bizottságot. 2018. év végén hat hazai bejelentett szervezetet tartottak nyilván. 2018. április 21-én teljes terjedelmében hatályba lépett az egyéni védőeszközökről és a 89/686/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/425 rendelete. Az ebben foglaltak szerint öt megfelelőségértékelő szervezet került bejelentésre az Európai Bizottság felé. A bejelentett szervezetek éves felülvizsgálata megtörtént.

Magyarországon tavaly 50 db EK-típustanúsítvány, illetve 72 db EU-típusvizsgálati tanúsítvány kiadására vagy módosítására került sor. A munkavédelmi hatóság honlapján elérhető a megfelelőségértékelő szervezetek valamint EK-típustanúsítványok, illetve az EU-típusvizsgálati tanúsítványok nyilvántartása.

A korábbi évekhez hasonlóan a 2018. évben is jelentős számú intézkedést kellett hoznia a munkavédelmi hatóságnak az egyéni védőeszközök hiányával és állapotával kapcsolatban. Az egyéni védőeszköz biztosításának hiánya és a védőeszközök expozíció szempontjából vizsgált nem megfelelősége jelentették a leggyakrabban felmerülő hiányosságokat.

Ágazatonként vizsgálva, az egyéni védőeszközök hiánya állandó problémát jelent az építőiparban. Sok esetben a munkáltatók még mindig nem biztosították a munkavállalók számára a magasban végzett munkavégzéshez a leesés elleni egyéni védőeszközöket, vagy ha ezeket biztosították is, azok időszakos felülvizsgálatáról már nem gondoskodtak. Az építési kivitelezési munkaterületen jelen lévő munkairányítók gyakran nem viselték a szükséges egyéni védőeszközöket (pl. védősisak, védőbakancs), rossz példát mutatva így az ott dolgozó munkavállalóknak.

Emellett a kémiai kóroki tényezők jelenlétével érintett munkáltatóknál tapasztalták a munkavédelmi szakügyintézők, hogy a munkáltató bár biztosított egyéni védőeszközt, az azonban nem nyújtott kellő védelmet, vagy - mint sok esetben szintén tapasztalható volt - egyáltalán nem rendelkezett minősítéssel.

A fentiekben túl ágazattól és tevékenységtől függetlenül a védőeszközök használatának megkövetelése, azok használatának folyamatos ellenőrzése továbbra is gondot jelent a munkáltatók számára. Az ellenőrzött munkáltatók döntő többsége az egyéni védőeszköz juttatás írásos belső rendjét elkészítette, de csak kis részük vonta be a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot a szabályozás elkészítésébe. Gyakori hiányosság, hogy nincs összhangban, a

leszabályozott, a kiadott és a ténylegesen használt védőeszközök védelmi képessége. Ennek legtöbb esetben a munkáltatói kontroll hiánya az oka, illetve, hogy nincs megfelelő kommunikáció a munkáltató és a munkavállalók között. Számos esetben előfordul, hogy a dolgozó, azért nem használja a számára kiadott védőeszközt, mert az kényelmetlen és nem tud benne dolgozni.

Az ellenőrzések tapasztalatai alapján, sok esetben nem történik meg a védőeszközök használatára vonatkozó gyakorlati ismeretek elsajátítását szolgáló oktatás, valamint az egyéni védőeszközök tisztítására, karbantartására vonatkozó ismeretek átadása, továbbá az egyéni védőeszközök helyes tárolása sem megoldott.

8. A Nemzeti Népegészségügyi Központ Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály által végzett munkavédelmi kutatás és tudományos munka

A Piarista Rend Magyar Tartománya által létrehozott KILÁTÓ Piarista Pályaorientációs és Munkaerőpiaci Fejlesztő Központ pilot kutatási és módszertani munkájában való közreműködés.

Biológiai monitorvizsgálatok továbbfejlesztése. A megváltozó munkahelyi határértékekhez kapcsolódó biológiai metabolitok vizsgálatához kapcsolódó módszerfejlesztések és módszerbeállítások.

„Munkaképességi index haza bevezetése” elnevezésű projekt időarányos feladatainak megvalósítása.

A fokozott ólomfelszívódással kezelt munkavállalók vizsgálati eredményeinek retrospektív elemzése.

Foglalkozási betegségek valós gyakoriságának becslése alternatív adatbázisok felhasználásával. Szinkronizáció az EU-OSHA mozgásszervi betegségek projekttel.

Pszichoszociális kockázatok becslésének lehetőségei hivatásos gépjárművezetők körében.

A váltó- és egyműszakos (éjszakai) munkavégzés okozta igénybevétel vizsgálata HRV-analízis módszerével.

Kristályos szilícium-dioxid okozta tüdődaganatok kockázatának becslése bányászok körében – metaanalízissel, hazai morbiditási adatok epidemiológiai célú feldolgozásával, biológiai dózisbecslés módszerével.

9. A Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat működése

A tanácsadás a normatív követelmények ismertetésére, a helyes munkahelyi gyakorlat bemutatására, a munkabiztonsággal és a munkaegészségüggyel kapcsolatos kérdésekre terjed ki. A munkavédelmi tanácsadás két területen folyt, egyrészt a Fővárosi és Megyei Kormányhivatalok munkavédelmi hatóságain, valamint az PM Munkavédelmi Információs Szolgálatán (a továbbiakban: MISZ) keresztül.

A Kormányhivatalok munkavédelmi hatóságain 2018. év folyamán 1954 db volt a tanácsadások száma (ez összesen 2780 db kérdés megválaszolását foglalta magába), míg a MISZ-nél összesen 3502 db volt a tanácsadások száma (ez összesen 4391 db kérdés

megválaszolását foglalta magába). Mindez egyértelműen igazolja a munkavédelmi szakmai tanácsadás iránt megnyilvánuló érdeklődést.

Az év során, az érdeklődések körét továbbra is a munkahelyeken történt balesetek kivizsgálásával, a baleseti események minősítésével, a munkabaleseti jegyzőkönyv kitöltésével kapcsolatos kérdések vezették.

Változatlanul nagy figyelem irányult az egyéni védőeszközök juttatására, használatára vonatkozó tudnivalókra.

Számos megkeresés érkezett a munkaeszközök biztonságára vonatkozó előírásokkal kapcsolatban.

A munkaegészségügy témaköréből az alkalmassági vizsgálatokkal kapcsolatban érkezett a legtöbb megkeresés. Továbbá a fent említett témakörben a munkatermek hőmérsékletével, klímával kapcsolatos előírásokkal és a foglalkozási megbetegedés és/vagy fokozott expozíció kivizsgálásával, bejelentésével kapcsolatban volt nagyszámú érdeklődés.

Az információt kérők közül igen jelentős a munkavédelmi szolgáltatást végző munkavédelmi szakemberek száma.

Az egyéni vállalkozók, a kisvállalkozások vezetői is rendszeresen kérnek tanácsot.

A munkavállalók jellemzően akkor jelentkeznek, ha sérelem éri őket, de egyre többen tájékozódnak a munkakörülmények biztonsági előírásai iránt is.

10. Munkavédelem és Biztonságtechnika szaklap

A Munkavédelem és Biztonságtechnika című szaklap kiadása és a szerkesztő bizottsági feladatok ellátása a Munkavédelmi Főosztály feladata.

A biztonságosabb és egészségesebb munkakörülmények elősegítése nemcsak a munkabalesetek, illetve foglalkozási megbetegedések megelőzésének alapvető elemei, de a munkahelyi közérzet javításában, a termelékenység és a versenyképesség növelésében is nagy jelentőséggel bírnak. Úgy gondoljuk, hogy a magas színvonalú szakmai cikkek elősegítik a megelőzés elvére épülő munkavédelmi szemlélet kialakítását, a munkahelyi egészség és biztonság gyakorlati érvényesülését, továbbá lehetőséget teremtenek a munkavédelmi hatóság tevékenységének népszerűsítésére és hozzájárulnak az önkéntes jogkövető magatartás megerősítéséhez is.

Több állandó rovattal is rendelkezik a szaklap, például munkabaleseti esettanulmányok, bírósági jogesetek, jogszabály- és szabványváltozások. A szaklap negyedévente való kiadásában a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal működik közre a nyomdai és a pénzügyi feladatok koordinálásában. A szerkesztők és a cikkek szerzői a szakma iránti szeretetből adódóan díjazás nélkül végzik a szaklappal kapcsolatos teendőiket.

A PM honlapjáról elérhető, a munkavédelmet érintő honlapunkon (<http://www.ommf.gov.hu/>) külön menüpontban öt évre visszamenőleg megtalálhatóak a címlapok és a tartalomjegyzékek. Továbbá ugyanitt található meg a szaklap megrendelőlapja is.

Foglalkozás-egészségügy tudományos és továbbképző folyóirat

A több évtizede működő, a munkaegészségügy hazai és nemzetközi munkáját segítő folyóirat célirányosan a szakterület munkatársaihoz, elsősorban a foglalkozás-egészségügyi szakorvosokhoz szól.

A lap feladata a szakterület legfontosabb feladatainak, a munkahelyi egészséggel, biztonsággal kapcsolatos eredményeknek rendszeres bemutatása - alkalmassági vizsgálatok, foglalkozási megbetegedések és mérgezések, prevenció és egészségmegőrzési kérdések, új jogszabályok, szakmai események, tudományos kutatások és azok gyakorlati alkalmazásának ismertetésével.

11. Nemzetközi kapcsolatok

Az uniós tagságból eredő kötelezettségek és lehetőségek határozták meg azt a munkát, amelyet az európai munkavédelem szervezeti keretein belül a Munkavédelmi Főosztály szakmai bázisára építve az európai szervezetekbe delegált kollégák végeztek.

Folyamatosan részt veszünk az európai szabályozás, tájékoztatás kérdéseinek megvitatásában és végrehajtásában a munkavédelem területén. Az Európai Bizottság mellett működő Munkavédelmi Tanácsadó Bizottság (ACSH) kormányzati tagját, az Európai Munkavédelmi Ügynökség (EU-OSHA) Igazgatótanács kormányzati tagját, valamint a Munkafelügyeleti Vezetők Bizottságának (SLIC) magyar képviselőjét a Munkavédelmi Főosztály delegálja.

A SLIC évente kétszer tartja plenáris ülését az Európai Unió soros elnökségét ellátó tagállamában. Ennek megfelelően 2018-ban Bulgáriában, majd Ausztriában került sor a plenáris ülésre, amelyen valamennyi európai uniós tagállam képviselője részt vett. A SLIC plenáris ülésein megtárgyalta többek között, hogy milyen munkavédelmi tárgyú ellenőrzési kampányokra kerüljön sor a tagállamokban, és mely tagállamokban tartsanak audit jellegű, a munkafelügyeleti rendszert érintő értékelési tevékenységet. A tematikus napok témái voltak a beavatkozások finomhangolása a hatósági ellenőrzésben használt jobb célpont kiválasztás által, valamint a rákkeltő anyagok helyes kezelése.

A Franciaország munkavédelmi hatósági tevékenységének értékelését végző, 7 tagállam delegáltjaiból álló csoportot a Munkavédelmi Főosztály delegáltja vezeti. A vizsgálat előkészítése és fő tartalmi irányának megvitatása 2018-ban megkezdődött, a technikai lebonyolítással kapcsolatos egyeztetését követően várhatóan 2019-ben kerül sor az országértékelésre.

A SLIC a 2017. szeptemberi munkacsoport ülésén döntött a munkaerő kölcsönzés keretében foglalkoztatott munkavállalók munkavédelmére irányuló európai kampány kezdeményezéséről. A kampányba bekapcsolódva a munkavédelmi hatóságok 2018. évre vonatkozó országos hatósági ellenőrzési tervében is meghatározásra került a kölcsönzött munkavállalók munkakörülményeinek célvizsgálata, amely során mind a munkaerő kölcsönzők, mind a kölcsönvevő munkáltatóknál sor került helyszíni ellenőrzésre. A célvizsgálatot a Munkavédelmi Főosztály készítette elő az európai kampány tájékoztató anyagainak és vizsgálati szempontjainak figyelembe vételével. A munkavédelmi hatóság 2018. évi ellenőrzési irányelvei alapján a Fővárosi és Megyei Kormányhivatalok munkavédelmi hatósági ellenőrzési feladatokat ellátó kormánytisztviselői által 2018. január 2 – 31. és 2018. október 1 – 31. közötti időszakokban került lefolytatásra a célvizsgálat.

A SLIC munkacsoportjai közül a Strategic Management/Enforcement, a MACHEX és a CHEMEX munkacsoportokban vesz részt a Munkavédelmi Főosztály egy-egy képviselője.

A SLIC **Strategic Management/Enforcement** munkacsoportja a tagállamok munkavédelmi hatóságai részére szakmai iránymutatásokat, ellenőrzési módszertanokat és a felügyelők részére képzési, vizsgálati útmutatókat, etikai szabályokat készít. A Strategic Management/Enforcement munkacsoport Training almunkacsoportja a felügyelői képzések közös minimumkövetelményeinek meghatározásával foglalkozik. A képzési útmutató tartalmának kidolgozásában a hat tagállam képviselőiből álló munkacsoport magyar tagja az ellenőrzések előkészítésének lépéseivel foglalkozó fejezet összeállításával vett részt.

A Strategic Management/Enforcement munkacsoport keretében működtetett KSS (Knowledge Sharing Site) ismeretmegosztó honlap a tagállamok munkavédelmi hatóságai részére biztosít ismeret- és tapasztalatcserére szolgáló közös platformot. 2018-ban összesen 30 témában cseréltek információt egymás között a tagállamok.

A SLIC **MACHEX** munkacsoportja a munkahelyek biztonságát érintő Gépirányelv hatálya alá tartozó gépeket érintő uniós jogalkotásban és a témakörhöz tartozó EU szabványok előkészítésében, javaslatot tesz azok módosítására, illetve más műszaki jellegű problémák megoldásában is szerepet vállal. A 2018. évi főbb témák és kérdések az alábbiak voltak:

- Az EDTC (European Diving Technology Committee) tevékenységének ismertetése;
- A kollaboratív robotok munkahelyekre gyakorolt hatása:
  - visszajelzések a munkahelyekről – felhasználói tapasztalatok;
  - képzés – oktatási modellek a munkavállalók robotokkal való munkavégzésére;
  - szabályozás – helyes gyakorlatok szabályozása az ipari és szolgáltatói robotok vonatkozásában
- Tapasztalatok a lézerberendezések kockázatairól;
- Használatban lévő, CE jelzéssel ellátott gépeken végzett módosítások;
- „A hordozható létrák használata” almunkacsoport végleges eredményeinek ismertetése;
- Magasban, kötélén (alpin technika) végzett munkák;
- Borulásos traktorbalesetek tapasztalatai;
- Trendek a mezőgazdasági permetező gépek tervezésében, amelyek aggodalomra adnak okot a felhasználók biztonságát érintően.

A SLIC **CHEMEX** munkacsoportja közreműködik a kémiai kóroki tényezőket érintő uniós jogalkotásban, a munkavédelmi kampányok előkészítésében, valamint a hatósági tevékenységet támogató útmutatók és tájékoztató anyagok összeállításában. A munkacsoport 2018. évi programjában érintett legfontosabb témakörök a rákkeltő és mutagén anyagokra vonatkozó 2004/37/EK irányelv legújabb módosításai (2-3. csomag), a hegesztési füstökkel kapcsolatos útmutató kidolgozásának folytatása, valamint az Európai Vegyi anyag-ügynökséggel (ECHA) való együttműködés voltak a REACH-CLP területén.

A CHEMEX az európai unió munkavédelmi felügyelői számára az építkezéseken jelenlévő, munkavállalókat érintő belélegezhető kristályos szilícium-dioxid expozícióból származó egészségi kockázatok kezeléséről is útmutatót készített. Az útmutatót a 2018. évben lefordították az EU valamennyi hivatalos nyelvére, köztük magyarra is. Az útmutató elkészítésében közreműködött a CHEMEX Munkacsoport Munkavédelmi Főosztály által delegált magyar tagja is.

A Munkavédelmi Főosztály működteti az **EU-OSHA** Nemzeti Fókuszpontját. Az évente megújítandó megállapodás keretében az EU-OSHA egy keretrendszeren belül támogatja tagállami rendezvények (konferenciák, szemináriumok, filmvetítések, sajtótájékoztatók) megvalósítását, az EU-OSHA üzeneteinek átadását, a munkavédelmi információ terjesztését (tájékoztató anyagok, sajtóközlemények, kampány útmutatók, filmek). A Nemzeti Fókuszpontok feladata az EU-OSHA tevékenységeiben való aktív részvétel, a tagországi információk szolgáltatása, a jelentések véleményezése, az információs anyagok fordításának nyelvi ellenőrzése, szakértők delegálása munkacsoportokba, stb.

2018-ban a magyar Nemzeti Fókuszpont igényelte és valósította meg Európában a legtöbb ún. aktivitást: 2018-19. évi „Egészséges munkahelyek – Kezeljük helyesen a veszélyes anyagokat!” című kampányhoz kapcsolódóan konferenciákat szerveztünk, áprilisban 150 fő részvételével, októberben az Európai Munkavédelmi Héten 100 fő részvételével. Kisebb szemináriumokat is rendeztünk (15-50 fő részvételével) szerte az országban. Sajtóközleményeket jelentettünk meg „Visszaszorulnak a rákkeltő anyagok a munkahelyeken” és „Játszva megtanult biztonság” címeikkel, valamint sajtótájékoztatókat tartottunk, rádió- és tv interjúkat szerveztünk.

Az EU-OSHA „Napo pedagógusoknak” elnevezéssel online tananyagot és oktatási segédletet tett közzé általános iskolai tanítók és tanárok számára. 2018-ban Budapesten és Gyömrőn rendeztünk szemináriumokat a program ismertetésére. Szeptemberben a Kutatók Éjszakáján az Óbudai Egyetemmel közös szervezésben a Lipcsei Dokumentumfilm-fesztivál „A híd előtt” című díjnyertes filmjét vetítettük.

A 2018-19. évi „Egészséges munkahelyek – Kezeljük helyesen a veszélyes anyagokat!” című kampányhoz meghirdetett Helyes Gyakorlat Díj pályázat magyarországi fordulóját zsűriztük és két pályázatot angol nyelven beküldtünk az európai fordulóba.

Melléklet

Minisztériumok és önálló szervezetek beszámolóinak összefoglalója

Jelen melléklet azon szervezetek beszámolóit szemelvényezi, amelyeknek a munkavédelem területén kiemelt szerepük van, illetve az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozóan az Mvt. alapján eltérő, kiegészítő szabályozást alkalmazhatnak.

1. Agrárminisztérium

Az elmúlt évben több nemzeti park igazgatóságnál történt munkakörülményeket javító, segítő intézkedés, melyek a dolgozók komfortosabb munkavégzését segítették elő.

Új irodák létesítése, régiak felújítása is megvalósult. Modernebb, ergonomikusabb szolgálati gépjárművek, valamint a gépkezelők szempontjából biztonságosabb mezőgazdasági gépek beszerzése történt meg.

Emellett a munkavédelmi helyzet javítása érdekében folyamatosak voltak a munkavédelmi ellenőrzések, szemlék. Az ezeken feltárt hibák, hiányosságok pótlása után folyamatos visszaellenőrzések és utólagos megfeleléségi szinten tartás szolgálja a jó munkavédelmi helyzetet. A munkavédelemért felelős személlyel és a foglalkozás egészségügyi orvossal közös szemlék lefolytatása történt. Kockázatértékelés aktualizálása folyamatos. Az oktatások folyamatosan megtörténtek. A munkabalesetek elkerülése érdekében a munkafolyamatok elemzése szükség szerint történt.

A Növényi Diverzitás Központban új gépek, szántóföldi eszközök beszerzése, napkollektor park beüzemelése, az „U alakú épület”, valamint a „Nyári feldolgozó épület” felújítása történt.

Az Agrárminisztérium Erdőgazdálkodási Főosztálya az Erdészeti Biztonsági Szabályzat módosítását az elmúlt évben kezdeményezte, amely tartalmával a PM és a szakmai szervezetek egyetértettek, az IM rövidítést kért. Jelenleg egyeztetés alatt áll.

Az Agrárgazdasági Kutató Intézet irodai munkakörülményei, valamint a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központban a laboratóriumi dolgozók, kutatók, állatgondozók, kertészek, adminisztratív és funkcionális dolgozók munkakörülményi egyaránt kielégítőek.

A nemzeti parki igazgatóságok kielégítő munkakörülményei mellett szükséges a meglévő tárgyi eszközök folyamatos karbantartása, modernizációja, ami különösen a szabadban történő munkavégzés esetében fontos, bizonyos esetekben pedig fejleszteni kell az elhelyezéssel kapcsolatos körülményeket.

A nemzeti parki igazgatóságok álláspontja szerint a klímaváltozással érkeznek olyan vektorok, amelyek fertőző betegségeket terjesztenek. Ennek főleg a szabadban, terepi körülmények között végzett munka esetében van jelentősége. A megelőzés, a felismerés és a kezelés módszereinek kidolgozása a kormányzat részéről szükséges lesz a közeljövőben.

A nemzeti park igazgatóságoknál a foglalkoztatottak munkakörülményekkel kapcsolatos jelzéseit minden esetben megvizsgálják, és figyelembe veszik a döntések meghozatalánál. A munkakörülményeket javító beszerzések a munkavállalókkal, a munkavédelmi képviselőkkel egyeztetve történnek.

A Növényi Diverzitás Központban, valamint a Haszonállat-génmegőrzési Központban az állatgondozók, a takarmánykeverő üzem, a tudományos kutatás és adminisztratív területen dolgozók munkakörülményei szintén kielégítőek.

A Haszonállat-génmegőrzési Központ, a Növényi Diverzitás Központ, valamint a Nemzeti Agrárkutatói és Innovációs Központ (NAIK) egyaránt figyelembe veszi a munkavállalók véleményét az egészségüket, biztonságukat és a munkakörülményeket érintő témákban hozott döntések meghozatalakor.

Az állami erdészeti társaságoknál a Szervezeti Működési Szabályzat szabályozza a delegált feladatok felelősségi körét. Az üzemi tanács, a szakszervezet biztosítja a dolgozók szabad joggyakorlását. A hatósági, jogszabályi rendelkezések rögzítik az előírásokat. Ezen intézményrendszer összességében biztosítja a dolgozók érdekvédelmét a munkavédelem terén.

A munkavállalók egészségét, biztonságát és a munkakörülményeket érintő ágazati döntések meghozatalakor minden esetben bevonja a jogalkotó az érintett szakmai civil szervezeteket, és a minisztérium stratégiai partnereit.

Az iskolarendszerű munkavédelmi ismeretek elméleti oktatását a szakképzési kerettantervek alapján kidolgozott, az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII. 9.) Korm. rendelet által közzétett követelménymodulok szabályozzák.

Egyes 34-es és 54-es szintű szakképzéseknél a specifikus munkavédelmi ismeretek beépítésre kerültek a szakmai követelménymodulok tananyagába. Azonban a 34-es és 54-es szintű szakképzések zömében önálló, 11500-12 azonosító számú, Munkahelyi egészség és biztonság megnevezésű szakmai követelménymodul található.

A munkavédelmi ismeretek elsajátítása tudatosítja a diákokban a munkahelyi egészség és biztonság jelentőségét.

A munkakörülmények fejlesztése érdekében az intézmények 2018-ban fejlesztették a munkavédelmi szabályzatukat, a munkavédelmi oktatási tematikát, továbbá a védőeszközök számát és típusát bővítették. Egyes intézményekben új gépek és munkaeszközök beszerzése is folyamatban van, valamint az épületekben napelem-rendszer és hőszigetelés került kialakításra.

A felmérés szerint az intézmények tanulói tanulmányaik során megfelelő munkavédelmi oktatásban részesülnek. Az intézmények minden év elején átfogó munkavédelmi oktatást szerveznek, illetve a szakmai tananyagba is be van építve a „munkavédelmi ismeretek” modul. További előrelépést jelentene a munkavédelmi oktatásban az óraszám emelése, illetve a munkavédelemmel kapcsolatos tematikus napok szervezése vállalkozóknál üzemlátogatás keretében.

2. Belügyminisztérium

A belügyi ágazat, így a belügyminiszter irányítása alá tartozó **rendvédelmi szervek** (Rendőrség, Katasztrófavédelem, Büntetés-végrehajtás, Terrorelhárítási Központ, Nemzeti Védelmi Szolgálat, Alkotmányvédelmi Hivatal, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ (TIBEK)) és **nem rendvédelmi szervek** (BM hivatali szervezetei, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (BMH), Országos Vízügyi Főigazgatóság /OVF/) munkavédelmi tevékenysége jogilag egyaránt szabályozott keretek között folyik.

A belügyi ágazathoz tartozó szervek többségénél rendelkezésre állnak a szakszerű és hatékony munkavédelmi tevékenységhez szükséges személyi feltételek.

A belügyi szerveknél évek óta kiemelt feladatként kezelték a *munkavédelmi oktatást* annak érdekében, hogy a személyi állomány és a közfoglalkoztatottak egyaránt elsajátítsák az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos ismereteket, valamint ennek keretében elsősegélynyújtás oktatásában is részesüljenek. A nem rendvédelmi szerveknél a *foglalkozás-egészségügyi ellátást* külső egészségügyi szolgáltatók látják el. A rendvédelmi szerveknél a foglalkozás-egészségügyi feladatot ellátó szolgáltatók, illetve a rendvédelmi alapellátó egységek nagy hangsúlyt fektettek az alkalmassági vizsgálatok végzésére, a megelőzési-, illetve gondozási tevékenységre, valamint a munkakörhöz kötött védőoltások megszervezésére és beadására. Tárgyévben 4 foglalkozási megbetegedés (2 Lyme-kór, 2 mozgásszervi megbetegedés) került elismerésre a rendvédelmi szerveknél. A belügyi ágazatban fokozott expozíció nem következett be.

Pozitívan értékelhetőek a nem rendvédelmi szerveknél 2018. évben bekövetkezett *munkabalesetek* statisztikai adatai, ugyanis a munkanap kieséssel járó **109** esetszám az előző évekhez (2017. év 112; 2016. év 186; 2015. év 162) képest csökkenő tendenciát mutat.

A rendvédelmi szervek vonatkozásában összesen **909 szolgálati- és munkabaleset** történt ez a szám csökkenést mutat az utóbbi négy év (2017. évben 1059; 2016. évben 874; 2015. évben 902; 2014. évben 1048, 2013. évben 929) esetszámaihoz képest. A **909** bekövetkezett balesetből eredő sérülések közül **638** (8 napon belül gyógyuló) könnyű, **270 súlyos** (8 napon túl gyógyuló), és **1 halálos** eset következett be. A halálos kimenetelű baleset a rendőrség hivatásos állományú tagját szolgálatteljesítés során, közlekedési balesetben érte. A súlyos sérülések száma a 2013-2017. évi adatokhoz képest csökkenő tendenciát mutat. A balesetek többsége szolgálati szakmai feladatok, kiképzési feladatok, járművek közrehatásából adódó ütközés, borulás, gázolás, továbbá kötelező sportfoglalkozás, gyalogos közlekedés, kézi erővel végzett munka, anyagmozgatás közben történtek. A balesetek kivizsgálása és dokumentálása a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint történt.

A tárgyévben a kormányhivatalok és a vízügyi igazgatóságok együttesen **597** balesetet jelentettek, melyek közfoglalkoztatási jogviszonyban álló személyekkel történtek. A kormányhivatalok által jelentett balesetek száma **526**, míg a vízügyi igazgatóságok **71** esetszámot jelentettek. A kormányhivatalok által jelentett **526** bekövetkezett balesetből eredő sérülések közül **517** (8 napon belül gyógyuló) könnyű sérüléssel járó, **8 súlyos** (8 napon túl gyógyuló) és **1 halálos** kimenetelű eset következett be munkavégzés közben.

A Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes államtitkára tárgyévben közleményt adott ki a hőségben biztosítandó védőital és a pihenőidő témakörében. A közfoglalkoztatási jogviszonyban álló személyek munkavédelmi tájékoztatásával kapcsolatban megemlíthető, hogy a Belügyminisztérium irányításával 2015-ben elindított **közfoglalkoztatási portálon** folyamatosan megtalálható a Kiadványok/Biztonságos közfoglalkoztatás címszó alatt két szakmai dokumentum, továbbá elérhető egy tájékoztatás a közfoglalkoztatás alapvető munkavédelmi tudnivalóiról szóló tájékoztató is.

A munkavállalók egészségét, biztonságát és a munkakörülményeket érintő ágazati döntések meghozatalába és a belső intézkedések véleményezésébe az érintett érdekképviselői szervek bevonásra kerülnek.

3. Emberi Erőforrások Minisztériuma

A munkakörülmények az Emberi Erőforrások Minisztériumához (a továbbiakban: EMMI) tartozó telephelyeken megfelelnek az irodai munkavégzés előírásainak csakúgy, mint azokban a tankerületi központokban és köznevelési intézményekben, ahol a különféle infrastrukturális fejlesztések megtörténtek. Fejlesztésre javasolt területek lehetnek azok az irodák, ahol nincs ablak, vagy nem nyitható az ablak, és ezáltal nem biztosítható megfelelően azok szellőzése, továbbá az átlagosnál nagyobb a zajterhelés (pl. szerverszobák környezetében). Munkájuk jellegénél fogva a szociális ágazatban dolgozók esetében indokolt lehet munkahelyi biztonságuk növelését szolgáló megoldások kidolgozása, ugyanis gyakran kerülnek kapcsolatba krízishelyzetben lévő, pszichés problémával küzdő, vagy szenvedélybeteg ügyfelekkel.

A munkavállalók egészségét, biztonságát és a munkakörülményeket érintő ágazati döntések meghozatalakor a munkavállalók képviselői minden szükséges esetben képviseltetik magukat az előzetes egyeztetések során (pl.: Szociális Ágazati Érdekegyeztető Fórum, Szociálpolitikai Tanács, Országos Fogymosságügyi Tanács).

Az EMMI tapasztalatai alapján a hazai iskolarendszerű oktatásból kikerülő fiatalok a munkavédelmi ismeretek tekintetében az életkoruknak megfelelő tudás birtokában vannak. Előrelépési lehetőség a tanulók számára tanító célzatú előadások és anyagok összeállítása, fejlesztése a nekik megfelelő élettani és modernkori oktatással összhangban. Interaktívabbá, érdekesebbé kell tenni az előadásokat a tanulók figyelmének folyamatos fenntartása érdekében. Jelenleg 32 olyan felsőoktatási képzés létezik, melyeknek a képzési és kimeneti követelménye tartalmazza a munkavédelmi oktatást.

Az EMMI-ben legutóbb 2017. július 31-én került sor munkavédelmi képviselők megválasztására, az elnyert mandátum 5 évre szól. A tankerületi központokban megválasztott munkavédelmi képviselők számára a tankerületi központok működése és tevékenysége tekintetében biztosított a munkavédelmi tárgyú képzéseken és továbbképzéseken történő részvétel lehetősége. Az új munkavállalóik minden esetben részt vesznek a kötelező munkavédelmi és tűzvédelmi oktatáson.

4. Honvédelmi Minisztérium

A Honvédség vezetési és irányítási rendszerének korszerűsítése keretében megtörtént a Magyar Honvédség és a Honvédelmi Minisztérium hatásköreinek és feladatrendszerének elkülönítése, szétválasztása. A Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program részeként megkezdődött a haderőnemek képességeinek fejlesztése, a logisztika modernizálása. Előkészítési fázisban van a laktanya-rekonstrukciós program is, mellyel biztosítható az a korszerű elhelyezési és tárolási feltételrendszer, amely a személyi állomány számára megfelelő élet-, és munkakörülményeket biztosít, és egyben lehetővé teszi a meglévő, valamint a rendszerbe kerülő haditechnikai eszközök megfelelő elhelyezését is.

A munkavédelem helyzete kielégítő, összességében a korábbi évekhez képest tovább javult, köszönhetően elsősorban az új beruházásoknak, a végrehajtott technikai eszköz beszerzéseknek, és a stabil munkabiztonsági szakember ellátottságnak. A munkaegészségügyi feladatok ellátása, és a foglalkozás-egészségügyi tevékenység helyzete további fejlesztésre szorul.

Jelentős kihívás volt – az év első felében – a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésében való közreműködés. A feladatok végrehajtása a katonai szervezetek személyi

állománya részére jelentős, és rendkívül komplex többletterhelést eredményezett. A feladatokhoz kapcsolódó felügyeleti tevékenység az ágazati munkavédelmi hatóság fokozott felügyelete mellett zajlott, a helyzet kezelése a „civil” munkavédelmi hatóság tevékenységére nem volt közvetlen hatással.

2018. évben lezárult a munkavédelmi érdekképviselő rendszerének – az ágazat sajátosságait figyelembe vevő – kialakítása. A folyamat minden szakaszában bevonásra kerültek az ágazat területén működő szakszervezetek (Hosz, HODOSZ), így közvetlenül volt lehetőségük véleményüket kifejezni, elképzeléseiket, javaslataikat megfogalmazni, képviselni. Az ágazati érdekképviselő rendszerének keretei – Honvédségi Érdekegyeztető Fórum – között az év során is volt lehetőség a munkavállalók egészségét, biztonságát és a munkakörülményeket érintő helyzetről közvetlenül tájékozódni.

A honvédelmi ágazatban működő oktatási intézményeknél a hallgatók a munkavédelmi ismereteket jellemzően az alapképzéshez és a szakmai képzésekhez kapcsolódóan, specifikus rendben, az elméleti és gyakorlati képzés keretében sajátítják el. A terep foglalkozások megkezdése előtt kötelező a gyakorlati szempontú felkészítés, és a munkavédelmi oktatás, amelyek jellemzően a fogások kivitelezésének gyakorlatban történő ellenőrzésével, illetve visszakerdezővel zárulnak. A tanműhelyekben szintén szereznek elméleti és gyakorlati munkavédelmi ismereteket, tapasztalatokat a hallgatók.

A munkavédelmi képviselők megválasztása jelenleg folyamatban van, ágazati szintű felkészítésük 2019. év második felére került betervezésre.

5. Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat

1. A munkafeltételek alakulása

A bányafelügyelet hatáskörébe tartozó területen a munkabiztonság helyzete a munkakörülmények vonatkozásában *megfelelőnek* mondható, az előírt minimális *követelmények minden szakági területen teljesülnek*.

A munkavédelmi törvény szigorításai mellett a bányafelügyelet éves munkaterve szerint végrehajtott rendszeres munkavédelmi cél- és rendkívüli ellenőrzések elősegítették, hogy a munkáltatók megfelelő gondot fordítsanak a munkavédelemre. Ennek ellenére több esetben is előfordult, hogy a veszélyes munkaeszközök munkavédelmi üzembe helyezése, időszakos biztonsági felülvizsgálata néhány munkáltatónál elmaradt, ezért az indokolt esetekben figyelemfelhívást, egy-egy esetben szankciót kellett alkalmazni. Néhány bányaüzemnél a munkabiztonsági szaktevékenységet ellátó személy szakképzettségével, illetve ilyen személy hiányában folytatott tevékenységgel kapcsolatban kellett intézkedni.

A céllenőrzések során több esetben kellett intézkedni a biztonsági és egészségügyi dokumentum kiegészítésére, annak frissítésére, valamint a megfelelő szakképesítésű személlyel történő ellenjegyeztetésére.

A földalatti bányászati tevékenység – a kitermelés tekintetében – 2018. évre szinte teljesen befejeződött. Földalatti csökkentett műszaki tartalmú kutatási tevékenység folyik még a Borsodi régióban az Ózdi Szénbányák Zrt. tulajdonában lévő Farkaslyuk bányában. Bakonyoszlopon a földalatti szén és bauxit termeléssel foglalkozó EOSZÉN Kft. kitermelési műszaki üzemi tervvel rendelkezik, de jelenleg szénkitermelési tevékenységét szünetelteti. Előbbieknek köszönhetően a bányászati statisztikában a bányászati munkabalesetek száma 2017. évtől radikálisan lecsökkent. E mellett kiemelendő, hogy 2018. évben halálos munkabaleset földalatti bányában nem következett be.

A földalatti és külszíni szénbányászatban együtt a 2018. évben bekövetkezett munkabalesetek száma a 2017. évihez képest ismét csökkenést mutat.

A kőolaj- és földgázbányászatot, illetve a földalatti gáztárolást végző, valamint a PB ellátást biztosító szolgáltatók munkabiztonsági helyzete jónak értékelhető. Minden egyes szakterületen tanúsított minőségbiztosítási rendszereket alkalmaznak. A kőolaj- és földgáz-bányászatban, valamint a földalatti gáztárolásnál jól szervezett, magas műszaki színvonalú, korszerű technológiát és munkavédelmi irányítási rendszert alkalmaznak.

Az alkalmazottak munkafegyelme megfelelőnek ítéhető.

A geotermikus energia bányászatával kapcsolatban meg kell említeni, hogy az utóbbi években egyre több a geotermikus energia kinyerést végző engedélyesek száma, azonban e területen bányászati munkabaleset nem következett be.

2. A munkabalesetek számának alakulása a bányafelügyelet munkavédelmi hatáskörébe tartozó területen

A nagyobb mértékű csökkenő létszámadatok és az egyébként stagnáló baleseti számok mellett váltakozó képet mutat a *halálos bányászati* munkabaleset. 2014. évben 3 külszíni halálos baleset volt, majd 2017. évben egy külszíni halálos bányászati munkabaleset volt. A földalatti szénbányászat megszűnésével a balesetek számának érezhető visszaesése tapasztalható. Az ércbányászat gyakorisági mutatója szintén csökkenő tendenciát mutat, ami egyrészt a csökkenő létszámnak, a mélyművelésű ércbányák megszűnésének (pl. Úrkút) köszönhető. Az egyéb szilárd ásványok (kő, kavics, murva, homok és máshova nem sorolt bányák) bányászata terén 2018. évben növekedés nem következett be.

A 2006-2018. években bejelentett munkabalesetek számának alakulását mutatja az alábbi grafikon a bányafelügyelet felügyelete alá tartozó területeken:

A diagram alapján látható, hogy az összes munkabaleset száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, 2018. évben a korábbi évekhez viszonyítva további 5-10%-kal csökkent.

A 2017. évben bejelentett 81 db esetszámhoz képest a 2018. évi 78 db baleseti szám a korábbi évek csökkenő tendenciájához képest 4%-os csökkenést jelent.

Halálos munkabaleset 2018. évben nem következett be.

3. Munkavédelmi ellenőrzések

A biztonságos és egészséges munkavégzés feltételeinek teljesülése, veszélyes munkaeszközök üzembe helyezése, időszakos felülvizsgálatuk, létesítési engedélyek megléte céllenőrzések során került vizsgálatra. Néhány munkahelyen intézkedni, illetve szankcionálni kellett a hiányosságok miatt.

A hatósági ellenőrzések, valamint a munkabaleseti adatok alapján megállapítható, hogy a külszíni szilárd ásvány bányászat, valamint a szénhidrogén és geotermikus energia bányászata terén a műszaki-biztonsági, munkavédelmi helyzet kielégítőnek ítéltető.

A munkabiztonsági szaktevékenység ellátásával, a munkahelyi kockázatértékelések tartalmával, felülvizsgálatával, valamint a veszélyes munkaeszközökre vonatkozó különös munkavédelmi szabályok betartásával kapcsolatban javuló tendenciák figyelhetők meg.

Az ellenőrzések eredményeként általánosan megállapítható, hogy a kisebb hiányosságok megszüntetésére figyelmeztető végzésben intézkedett a hatóság, amelyeket a megadott határidőre teljesítettek az ellenőrzés alá vont bányavállalkozók.

A bányafelügyelet egyrészt saját szervezéssel, meghívásos módon minden esetben bevonja a jogszabályalkotásba, illetve a jogszabály módosításokba a szakmai szervezeteket, esetlegesen, ha érintett, a civil szervezetet, illetve azok képviselőit, valamint az Ágazati Párbeszéd és az Országos Munkavédelmi Bizottság fórumain keresztül biztosítja ezt a lehetőséget.

A Bányafelügyelet munkavédelmi ellenőrzések alkalmával vizsgálta a munkavédelmi képviselők, munkavédelmi érdekképviselő, paritásos testület működtetését is az Mvt. 70/A. §, 70/B. § előírásai alapján. Az ellenőrzési tapasztalatok szerint a vizsgált munkáltatók közül a 20

főnél nagyobb létszámmal rendelkező bányavállalkozások esetében volt választott munkavédelmi képviselő. A Bányafelügyelet a 2018-as évben egy esetben intézkedett a képviselő választásra vonatkozóan. A munkáltató az ellenőrzés előtt 3 héttel kezdte meg működését, a képviselő választás már folyamatban volt, a Bányafelügyelettől kapott határidőn belül a megválasztott képviselő nevét megadták.

A szervezet jogelődje, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal 2017. március 20-án tartotta meg a munkavédelmi képviselő választást, amelyen a kormánytisztviselők maguk közül 1 fő munkavédelmi képviselőt választottak. A munkavédelmi képviselő 2017. március 23-24-én az előírt 16 órás alapképzésben, majd 2018. február 22-én és 2019. március 28-án 8 órás továbbképzésen vett részt.

6. Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő

A foglalkozással összefüggő események esetszámának alakulása az elmúlt 5 évben az alábbiak szerint alakult. 2014-től folyamatos emelkedést mutat, közöttük 2016-ban hirtelen kiugrás tapasztalható, amely 2018-ban csökkent.

Az igazolt keresőképtelen napok száma hasonlóan az esetszámokhoz, 2014-től folyamatos emelkedést mutat és 2018-ban szintén minimális csökkenés látható.

Az egy esetre jutó napok száma 2014. évhez viszonyítva 2015-ben emelkedett, 2016-ban az egy esetre jutó napok száma csökkenést mutatott, de az elmúlt két évben (2017-2018) emelkedő tendenciát mutat. 2017-ben az előző évhez viszonyítva 1,5 nap, azaz közel 3%-os emelkedés volt tapasztalható.

7. Országgyűlési Őrség

Az Országgyűlési Őrség munkavédelmi feladatai és foglalkozás-egészségügyi tevékenysége ellátásának szabályairól szóló 23/2013. (VI. 11.) BM rendelet alapján a munkavédelmi felügyeletet az Országgyűlés Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) által foglalkoztatott munkavédelmi felügyelő látja el. 2018. évben fő feladata a munkavédelmi oktatás megszervezése és végrehajtása, az elsősegélynyújtás személyi és tárgyi feltételeinek megszervezése, a balesetek kivizsgálása, kockázatértékelés kiegészítése, munkavédelmi üzembe helyezés volt. Mindezek mellett rendszeres ellenőrzést tartott az Országgyűlési Őrség (továbbiakban: Őrség) által használt létesítményekben.

Az Őrség munkavédelmi hatósági tevékenységét a munkavédelmi hatósági feladatokat ellátó egyes szervek kijelöléséről szóló 373/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet alapján az Országos Rendőrfőkapitány megbízásából a Rendőrség munkavédelmi főfelügyelője látja el.

Az Őrség elhelyezését biztosító objektumok kockázatértékelését a Hivatal elvégezte.

2018. évben az újonnan beszerzésre került Nifty mozgatható emelhető munkaállvány valamint a STIHL MSA 140 CB Q akkumulátoros motoros fűrészes AK 30 akkumulátorral AL 101 töltővel üzembe helyezési eljárását a Szabályzat alapján elkészítették, mely egyeztetve lett a Készenléti Rendőrség Egészségügyi és Pszichológiai Osztályával. A megküldött észrevételek alapján az üzembe helyezési eljárás dokumentuma kijavítása megtörtént, az aláírásra került.

2018. évben a munkakörök kockázatértékelése kiegészítésre került az emelőgép kezelői munkakörrel, valamint elkészítették az újonnan beszerzésre került Nifty mozgatható emelhető munkaállvány, és a STIHL MSA 140 CB Q akkumulátoros motoros fűrészes AK 30 akkumulátorral AL 101 töltővel kockázatértékelését.

Az időszakos felülvizsgálatra kötelezett felszerelések felülvizsgálata megtörtént.

Az egyéni védőeszközzel történő ellátást az Őrség parancsnokának 6/2017. (XII. 20.) Szabályzata részletesen szabályozza. A Szabályzatban meghatározott állomány az előírt egyéni védőeszközökkel rendelkezik, a vezetők annak használatát megkövetelik. A további használatra alkalmatlan védőeszközök cseréjére a vezetők a szükséges intézkedést megtették. A védőeszközök használatát rendszeresen ellenőrzik.

Az Őrség által használt objektumokról elmondható, hogy a biztonságos munkavégzésre (használatra) alkalmasak. Az objektumok elektromos hálózatának érintésvédelmi felülvizsgálatát a Hivatal illetve a postabontó vonatkozásában a HM elvégeztette.

A munkavédelmi felügyelő részt vett több alkalommal külső szervek (Prime Time Communications által a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatósága és az Európai Munkavédelmi Ügynökség (EU-OSHA) Nemzeti Fókuszpontja közös szervezésű, valamint a Föcze Lajos Munkavédelmi Képviselőkért Alapítvány és Vegyipar Vegyipari Propaganda Központ Kft.) által tartott továbbképzéseken.

Az Őrség állománya az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés szabályait megfelelően ismeri, a munkavédelmi oktatások során azt megfelelően elsajátította. Bizonyítja ezt az a tény is, hogy 2018. évben súlyos munkabaleset nem történt

Az Őrség állományából gépjárművet vezetők 2 esetben okoztak közúti balesetet. Megkülönböztető jelzés használatakor nem következett be baleset.

2017. évhez képest a balesetek száma 33,3%-al nőtt. Az Őrség állományát 2018. évben az Mvt. hatálya alá tartozó súlyos munkabaleset, foglalkozási megbetegedés nem érte, fokozott expozíció nem fordult elő.

8. Az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkavállalói Oldal véleménye a nemzetgazdaság 2018. évi munkavédelmi helyzetéről

A Munkavállalói Oldal megállapítja, hogy 2018. évben is a munkavédelmi érdekegyeztetés tekintetében további pozitív változások történtek. Az Mvt. múlt évi módosításakor (amely 2019. január elsején lépett hatályba) köszönhetően az igen alapos előkészítésnek és a többszöri egyeztetésnek, - a Munkavállalói Oldal javaslatai szinte kivétel nélkül figyelembevételre kerültek.

Az Mvt. módosítása, amely többek között a munkavédelmi képviselők oktatását is jelentősen megszigorította, hathatósan hozzájárul majd az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeinek javulásához, a munkabalesetek, fokozott expozíciós esetek csökkentéséhez, alátámasztva ezzel a jogszabályváltozást támogatók és az abban résztvevők szándékát.

A Munkavállalói oldal elismerését fejezi ki, hogy az elmúlt év őszen lezárult - a mezőgazdaság ágazatában végrehajtott - kétéves kampány, amely hathatósan hozzájárult ahhoz, hogy az ágazatban a halálos munkabalesetek száma látványosan csökkent. A munkavállalói oldal javasolja, hogy a jövőben más ágazatokra vonatkozóan is szükség lenne hasonló rendezvénysorozatokra és a fokozott és hatékony hatósági ellenőrzésre.

Elfogadhatatlan, hogy a munkavédelmi ellenőrzésekről szóló jelentések szerint 2018-ban az ellenőrzött munkáltatók 72,8%-nál tártak fel a felügyelők valamilyen munkavédelmi szabálytalanságot, mint az is, hogy az elmúlt évben a súlyos csonkulásos munkabalesetek száma közel megduplázódott. Jogosan merül fel a munkáltatók és a munkavállalók felelőssége.

A Munkavállalói Oldal kifogásolja, hogy miközben a hathatós kormányzati intézkedések hatására nő a foglalkoztatottak száma és nyilván ezzel együtt valamelyest nő a vállalkozások száma is, a munkavédelmi ellenőrök száma a létszámleépítés hatására csökkent. A hatékony, segítőkész munkavédelmi ellenőrzés a baleset-megelőzés egyik leghatékonyabb és legköltségtakarékosabb eszköze.

Javasolja a Munkavállalói oldal, hogy az elavult – a mai kor kihívásainak nem megfelelő munkabiztonsági és munkaegészségügyi jogszabályokat, biztonsági szabályzatokat vizsgálják felül, módosítsák. A Munkavállalói oldal meglehetősen vett részt az elmúlt év őszén az Erdészeti Biztonsági Szabályzat átdolgozásának egyeztető fórumain. Ugyanígy szükség lenne a Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat felülvizsgálatára is, illetve az Egészségügyi Biztonsági Szabályzat elkészítésére.

Fontos feladat lenne a jövőben a magyar joganyagok belső harmonizációja, hogy egységes megfogalmazások szerepeljenek a munkavédelmi és ahhoz kapcsolódó más jogszabályokban.

Aggodalommal tekint a Munkavállalói oldal a foglalkozás-egészségügy helyzetére. A foglalkozás-egészségügy szakmai irányításának sorozatos átszervezése, tapasztalataink szerint, nem biztosított megfelelő szakmai háttérrel a preventív tevékenységhez, az egységes minőségbiztosítási szemlélet kialakulásához.

Nagyon fontosnak tartja a Munkavállalói oldal a kordedvezményes nyugdíjazás eltörlésének és az öregségi nyugdíjkorhatár emelésének következtében kialakult munkaképes élettartam növekedés kihívásaira történő válaszok kidolgozását, meghatározását. Meg kell találni a megoldást annak érdekében, hogyan tudják a munkavállalók megőrizni hosszabb távon munkaképességüket. Ehhez szorosan kapcsolódik a fokozott egészségkárosító munkakörben foglalkoztatott munkavállalók helyzetének rendezése.

Problémaként merült fel, hogy sérül - az Mvt. 79. § (1) bekezdésének g) pontjában megfogalmazott „a nevelés és az oktatás területén a biztonságos életvitelre, a szakmai oktatás területén az egészséget nem veszélyeztető és a biztonságos munkavégzés szabályaira vonatkozó ismeretanyag meghatározásával kapcsolatos kérdésekben” – az Országos Munkavédelmi Bizottság döntési hatásköre.

Javasolja a Munkavállalói oldal, hogy az Mvt.-ben biztosított döntési jogkör folyamatos érvényesítése érdekében a jogszabályokat módosító minisztériumok a jövőben fordítsanak fokozott figyelmet arra, hogy az ilyen tartalmú anyagok maradéktalanul a Bizottság elé kerülhessenek.

Összegezve megállapíthatjuk, hogy a fentiek alapján igen sok teendője van még a munkavédelmi érdekegyeztetés kormányzati és társadalmi szereplőinek. Az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkavállalói Oldala a jövőben is tevékeny részese kíván lenni ezen feladatok előkészítésében és megvalósításában.

9. Az Országos Munkavédelmi Bizottság Munkaadói Oldal véleménye a nemzetgazdaság 2018. évi munkavédelmi helyzetéről

A munkaadók 2018-ban is aktívan részt vettek a hazai munkavédelmi politika alakításában. Törekvéseik a kevesebb veszélyt – balesetet és költséget jelentő módosítások irányába hatott. A kormányzattal közös előkészítő munka nyomán az egyes foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2018. évi XCIV. törvény elfogadásával sor került a munkavédelmi törvény módosítására.

A gyakorlati oldalról a leginkább kiemelendő változás, hogy a korábban már megválasztott, de új ciklusát megkezdő munkavédelmi képviselő ezentúl már csak 8 órás évenkénti továbbképzésben részesül, ami csökkenti a munkáltatók terheit.

Szigorítást és biztosabb oktatói szolgáltatói igénybevételt biztosít az a tény, hogy a munkavédelmi képviselők évenkénti képzése 2019-től már csak a felnőttképzésről szóló törvény szerinti tevékenység keretében történhet.

A legfelsőbb szintű hazai, tripartit munkavédelmi egyeztető testület visszakapta korábbi nevét: Országos Munkavédelmi Bizottság a régi-új megnevezés 2019-től. Így végre - újra - egyszerűbb lesz a megkülönböztetés a munkahelyi szinten tevékenykedő munkavédelmi bizottságoktól.

Néhány pontosítás került a törvénybe, hogy a munkáltatók elégséges tájékoztatási kötelezettsége a munkavállalók felé milyen mélységben és mikor valósuljon meg. Ez több eddigi vitás munkavédelmi kérdést a tájékoztatással kapcsolatosan egyértelműsít.

Kiemelten fontosnak tartja a Munkaadói oldal azt a tény, hogy a munkavédelmi hatóság közigazgatási bírsággal sújtja azt a természetes személyt (munkavállalót), aki a szervezett munkavégzés során a foglalkozási megbetegedéssel, fokozott expozíciós esettel kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségét nem teljesíti, valótlan adatot közöl, a foglalkozási megbetegedés, fokozott expozíció valódi okát eltitkolja, vagy a kivizsgálását akadályozza.

A Munkaadói oldal egyértelműsítésként értékeli azt a tény, hogy a távmunka esetében az új szabályozás szerint a munkáltatóval kötött megállapodás alapján a munkáltató által biztosított munkaeszközzel történhet a munkavégzés. Az ilyen munkaeszköz esetén a munkáltató a kockázatértékelés elvégzése során győződik meg a munkaeszköz biztonságos állapotáról. A munkaeszköz biztonságos állapotának fenntartásáról ebben az esetben a munkavállaló gondoskodik. Az is fontos, hogy 2019. 01. 01.-től a munkahelyen a munkavállaló a munkáltató hozzájárulása nélkül nem változtathatja meg a munkakörülményeket. Az ellenőrzésen túl a munkáltató vagy megbízottja a kockázatértékelés elvégzése, a balesetvizsgálat lefolytatása, valamint a munkakörülmények ellenőrzése céljából beléphetnek, és bent tartózkodhatnak a munkavégzési helyként szolgáló ingatlan területén.

A 2018. év egyéb eredményeit tekintve a Munkaadói oldal csekély előrelépést lát a munkavédelmi és foglalkozás-egészségügyi szakemberek egységes nyilvántartásának elkészítése, a kötelező kreditpontos képzés bevezetésének irányában. A Munkaadói oldal javasolja ennek a folyamatnak a felgyorsítását.